

ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ

ΕΘΝΟΣ ΦΥΛΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

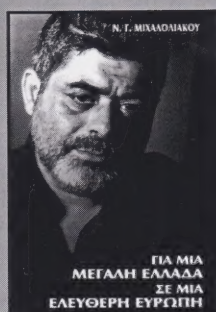
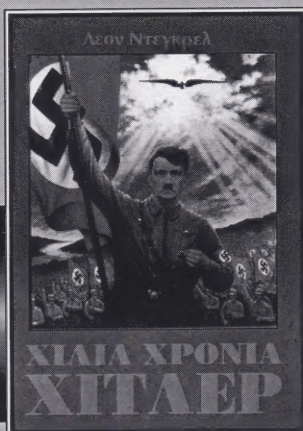
Σεπτέμβριος-Οκτώβριος Α.Τ. 106

3 ΕΥΡΩ

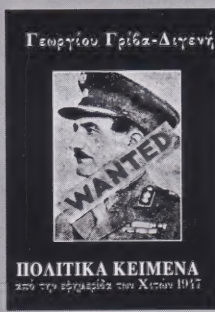
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΤΑ ΤΡΙΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ν. Γ. Μιχαλολιάκου
ΓΙΑ ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΜΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΥΡΩΠΗ 6 ευρώ

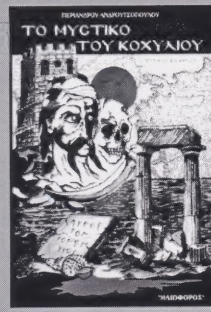
Ν. Γ. Μιχαλολιάκου
ΕΧΘΡΟΙ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ 1993 - 1998 8 ευρώ

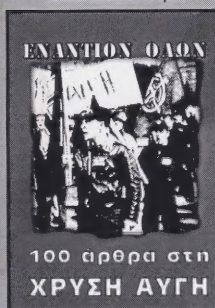
Γεωργίου Γρίβα-Διγενή
ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ 6 ευρώ

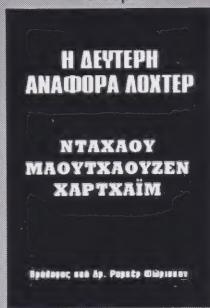
Κ. Θ. Ιωάννου
ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΠΟΤΕ ΈΛΛΗΝΕΣ ΠΑΝΤΟΤΕ ΈΛΛΗΝΕΣ 6 ευρώ

Περλιάνδρου Ανδρουτσόπουλου
ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΚΟΧΥΛΙΟΥ 8 ευρώ

Ν. Γ. Μιχαλολιάκου
ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΟΛΩΝ 100 άρθρα στη ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ 9 ευρώ

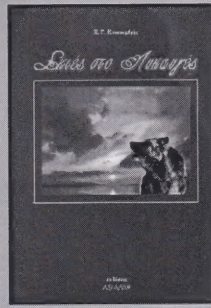
Ν. Γ. Μιχαλολιάκου
Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΛΟΧΤΕΡ ΝΤΑΧΑΟΥ ΜΑΟΥΤΧΑΟΥΖΕΝ ΧΑΡΤΧΑΪΜ 6 ευρώ

Δρ. Γιόζεφ Γκαίμπελς
ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΪΣΕΡΧΟΦ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΑΓΚΕΛΑΡΙΑΝ ΤΟΥ ΡΑΪΧ 12 ευρώ

Ν. Έξαρχου
ΟΜΑΔΑ ΚΡΟΥΣΕΩΣ «ΛΟΓΧΗ» 7 ευρώ

Χ. Γ. Κουσουμβρή
ΣΚΙΕΣ ΣΤΟ ΛΥΚΑΓΕΩΣ 8 ευρώ

ΟΛΑ ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΧΡΥΣΗΣ ΑΥΓΗΣ, ΠΟΛΛΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΑ ΕΙΔΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΣΠΑΝΙΕΣ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ Β' Π.Π. ΘΑ ΤΑ ΒΡΕΙΤΕ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ:

ΑΣΚΑΛΩΝ

Σολωμού 74 2ος όροφος Αθήνα
Τηλ. 0105225129 0937542100
Τετ. -Παρ. -Σάββατο 7-10.00 μ.μ

ΛΟΓΧΗ

εκδόσεις

Χαρ. Τρικούπη 14 (Εντός στοάς) Αθήνα
κάθε Παρασκευή 10.00-20.00 και Σάββατο
10.00-14.30 τηλ. 0103611590 & 0945173680

ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ

ΕΘΝΟΣ ΦΥΛΗ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
Σεπτέμβριος- Οκτώβριος
αριθμός τεύχους 106

**1922 - 2002: ΟΓΔΟΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ!
ΕΝΑ ΕΘΝΟΣ ΣΕ ΟΜΗΡΕΙΑ**

σελ. 4

**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΒ΄
Ο ΣΤΡΑΤΗΛΑΤΗΣ**

σελ. 6

**ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1922
Η ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ**

σελ. 10

"ΕΡΧΕΤΑΙ!... "ΕΡΧΕΤΑΙ!..."

σελ. 14

**ΤΑ ΑΝΤΙΒΕΝΙΖΕΛΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ:**

σελ. 17

"ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΦΥΛΛΑ"

σελ. 20

**"ΤΙΟΥΝΑΝΛΙ ΓΚΕΛΙ ΓΙΟΡ"
ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ**

σελ. 26

**ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΕΑ: "ΤΟ ΙΔΙΟ
ΑΙΜΑ ΣΤΟ ΙΔΙΟ ΚΡΑΤΟΣ"**

σελ. 30

**ΟΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ, ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ
ΚΑΙ Η ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ**

σελ. 33

**Η ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΠΛΕΥΡΑ**

ΜΕ ΒΑΣΗ ΕΠΙΣΗΜΕΣ ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

σελ. 41

**Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ ΛΙΑΚΟΣ ΚΑΙ
ΕΝΑ "ΨΥΧΡΑΙΜΟ" ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ**

σελ. 47

**Ο ΚΑΙΡΟΣ ΤΗΣ ΛΗΣΜΟΝΙΑΣ ΚΑΙ
ΤΑ ΟΣΤΑ 400 ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ**

σελ. 49

ΟΙ ΑΝΙΚΗΤΟΙ ΑΝΤΑΡΤΕΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

σελ. 50

**ΣΤΙΧΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΕΑ**

σελ. 51

"ΓΗ ΚΑΙ ΎΔΩΡ"

σελ. 57

περιοδικό ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ Σολωμού 74 Αθήνα, 2ος όρ.
τηλ. - fax 0105225129 www.xrushaugh.org [xrushaugh@mail.gr](mailto:.xrushaugh@mail.gr)
Γράμματα - Επιστολές Τ.Θ. 8346 Τ.Κ. 100 10 Αθήνα

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Ν.Γ. Μιχαλολιάκος

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ: Ι. Βουλδής, Θ. Γεωργίου, Μ. Γεωργιάς, Ε. Ζαρούλια,
Δ. Ζαφειρόπουλος, Π. Ιωαννίδης, Χ. Κουσουμβέρης, Γ. Νικολόπουλος,
Γ. Μάστορας, Χ. Μπάλλας, Η. Παναγιώταρος, Ε. Παππά, Χ. Παππάς

1922 - 2002: ΟΓΔΟΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ!

ΕΝΑ ΕΘΝΟΣ ΣΕ ΟΜΗΡΕΙΑ

του Ν.Γ. Μιχαλολιάκου
Γ.Γ. του Λαϊκού Συνδέσμου
ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ

"ΙΩΝΙΚΟΝ"

Γιατί τα σπάσαμε τ' αγάλματά των,
Γιατί τους διώξαμεν απ' τους ναούς των,
Διόλου δεν πέθαναν γι' αυτό οι θεοί.
Ω γη της Ιωνίας, σένα αγαπούν ακόμη,
Σένα οι ψυχές των ενθυμούνται ακόμη.

Σαν ξημερώνει επάνω σου
πρωί αυγουστιάτικο
Την ατμοσφαίρα σου περνά
σφρίγος απ' την ζωήν των
Και κάποι' αιθερία εφηβική μορφή,
Αόριστη, με διάβα γρήγορο
Επάνω από τους λόφους σου περνά.

Κ. ΚΑΒΑΦΗΣ

Ο γδόντα χρόνια συμπληρώθηκαν από τις τραγικές ημέρες της μεγάλης εθνικής καταστροφής στην Ελληνική Μικρασία και όλα σε αυτήν την χώρα δείχνουν πως ο χρόνος φάνηκε αμείλικτος απέναντι στον λαό μας. Ογδόντα μόλις χρόνια και μοιάζουν αιώνες ατέλειωτοι, που σέρνουν πίσω τους λήθη και λησμονιά.

Οι "νέοι καιροί" γνωρίζουν να σβήνουν την εθνική μνήμη, να θάβουν κυριολεκτικά παραδόσεις και θρύλους εκατοντάδων ετών. Τα παραμύθια της γιαγιάς τέλειωσαν, το MTV γαλουχεί πλέον τους νέους Έλληνες και τους δείχνει τον δρόμο του τίποτε, το ανέμελο και εφήμερο μηδέν ενός καταναλωτικού προτύπου ζωής, που εξισώνει απόλυτα τους ανθρώπους με τα ζώα.

Ογδόντα μόλις χρόνια πέρασαν και κανένας δεν θυμάται την "Γκισούρ Ισμίρ", την πάντοτε μέσα από τα βάθη των αιώνων ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΜΥΡΝΗ! Κανείς δεν θυμάται την Πατρίδα των Κομνηνών, τον ποτισμένο με ΑΙΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ μαρτυρικό Πόντο, κανείς δεν θυμάται και η περίλημος Βασιλεύουσα των Πόλεων, η ΠΟΛΙΣ των Κωνσταντίνων έχει σήμερα γίνει πλέον μία "τενεκεδούπολις" με περισσότερα από δέκα εκατομμύρια σκοτεινούς Ανατολίτες, ενώ οι ΕΛΛΗΝΕΣ (ναι, οι Έλληνες και όχι οι Ρωμιοί...) είναι πλέον μια θλιβερή μειοψηφία δύο, τριών χιλιάδων γερόντων.

Κανείς δεν θυμάται και όποιος "θυμάται", θυμάται το ΤΙΠΟΤΕ. Γλυκανάλατες ιστορίες μιας αρρωστημένης νοσταλγίας προβάλλονται πάντα μέσα στα πλαίσια της ελληνοτουρκικής "φιλίας", ιστορίες της συμφοράς που όχι μόνον δεν προσφέρουν τίποτε στην εθνική μνήμη, αλλά δηλητηριάζουν και ότι αγνό, άμωμο και αμόλυντο από την χλεύη της αγοράς έχει απομείνει.

Ελλάδα του 2002, ογδόντα χρόνια μετά την μεγάλη καταστροφή και αντί το Έθνος μας να έχει ανασυντάξει τις δυνάμεις του για την ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ, αντ' αυτού άβουλο και μοιραίο παρακολουθεί την επιστροφή των Οθωμανών.

Από το 1821 μέχρι το 1921, για εκατό ολόκληρα χρόνια, οι Έλληνες προχωρούσαν χωρίς σταματημό προς την πραγμάτωση του προαιώνιου πόθου του Γένους μας. Επανάσταση, Θεσσαλία, Επτάνησα, Μακεδονία, Ήπειρος, Θράκη και τέλος στα 1919 στην Σμύρνη, στην Ελληνική Ιωνία. Από τα

1922 και μετά από αναμονή τριάντα ετών οι Οθωμανοί επιστρέφουν. Στα 1955 ξεριζώνουν τον Ελληνισμό από την Πόλη, ενώ στην συνέχεια με σχέδιο και μέθοδο πατούν και πάλι στην Κύπρο με τις επαίσχυντες συνθήκες Ζυρίχης - Λονδίνου, ενώ δεν παραλείπουν να προχωρήσουν σε αφελληνισμό της Ίμβρου και της Τενέδου. 1974, εισβολή στην Κύπρο, κατοχή και πρώτες απαιτήσεις για Αιγαίο, ενώ ταυτόχρονα οργανώνουν την τουρκική πρόκληση στην Θράκη.

Σήμερα Ίμια, "γκρίζες ζώνες" στο Αιγαίο, απειλές στην Κύπρο, φαιδρές και ανούσιες εκδηλώσεις νοσταλγίας για τις "χαμένες πατρίδες", που εμείς ποτέ δεν δεχθήκαμε σαν "χαμένες" και τέλος η μαχαιριά στην πλάτη, η 5η φάλαγγα: Η ελληνοτουρκική "φιλία".

Απέναντι σε όλα αυτά σε πείσμα των καιρών, ενάντια στους δειλούς και τους λιποτάκτες της ιστορίας εμείς απαντούμε:

ΣΜΥΡΝΗ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ, ΠΟΝΤΟΣ, ΙΩΝΙΑ ΘΑ ΞΑΝΑΓΥΡΙΣΟΥΜΕ!

Κωνσταντίνος ΙΒ΄ Ο ΣΤΡΑΤΗΛΑΤΗΣ

Την Κυριακή 21 Ιουλίου 1868 ο λαός της μικρής τότε Αθήνας, συνέρεε στην μεγάλη πλατεία προ των Ανακτόρων, προκειμένου να γνωρίσει και να εορτάσει τη γέννηση του πρωτοτόκου παιδιού της Βασίλισσας Όλγας και του Βασιλιά Γεωργίου Α΄. Ο απλός κόσμος, μετά το κακό προηγούμενο του ατέκνου Βασιλέως Όθωνος, θέλοντας να ριζώσει η νέα δυναστεία στον τόπο μας, είχε εκ των προτέρων πειστεί ότι το μελλογέννητο βρέφος θα ήταν αγόρι. Ο ίδιος ο Πρωθυπουργός Δημήτριος Βούλγαρης λίγο μετά τις ξξήμιση το απόγευμα, ανήγγειλε στο συγκεντρωμένο πλήθος τη γέννηση του Πρίγκιπα-Διαδόχου μέσα σε εκδηλώσεις χαράς που μεταφέρθηκαν σε όλη την ελεύθερη τότε Ελλάδα μετά από λίγες ημέρες. Την ίδια χαρά και εθνική προσμονή στο πρόσωπο του πριγκιπικού βρέφους ένωσε ο λαός όταν τον Αύγουστο βαπτίστηκε ο Διάδοχος και πήρε το όνομα Κωνσταντίνος. Η επιλογή του ονόματος δεν ήτο τυχαία. Στο όνομα αυτό ο ελληνικός λαός έβλεπε τον νέο βασιλιά που θα τον οδηγούσε νικητή, που θα ολοκλήρωνε τους εθνικούς του πόθους, που θα ήταν ο ενσαρκωτής της Μεγάλης Ιδέας. Κωνσταντίνος ΙΑ΄ ήτο ο θρυλικός Παλαιολόγος. Κωνσταντίνος ΙΒ΄ επρόκειτο να γίνει ο Διάδοχος.

Ο νεαρός Διάδοχος στα χρόνια που θα έρθουν θα γίνει σύμβολο αφοσίωσης των Ελλήνων. Ο Κωνσταντίνος διεκρίνετο για την ειλικρίνειά του και την ευφυΐα του. Εφοίτησε στη Στρατιωτική Σχολή των Ευελπίδων και κατετάγη στη δύναμη του Ελληνικού Στρατού ως Ανθυπολοχαγός Πεζικού. Η πρώτη μονάδα που κατετάγη ήταν το φημισμένο Α΄ Σύνταγμα Πεζικού. Ο στρατιωτικός του χαρακτήρας σφυρηλατήθηκε και διαμορφώθηκε όταν ετελειοποίησε τις στρατιωτικές του σπουδές στο Β΄ Σύνταγμα Πεζικού της Αυτοκρατορικής Φρουράς του Βερολίνου.

Τον Οκτώβριο του 1889 τέλεσε με λαμπρότητα τον γάμο του με την Πριγκίπισσα Σοφία, αδελφή του Αυτοκράτορα της Γερμανίας Γουλιέλμου Γ΄. Στους επίσημους προσκεκλημένους έκανε ιδιαίτερη εντύπωση η πηγαία και ζωηρή αγάπη του απλού λαού προς τον Διάδοχο Κωνσταντίνο.

Το 1897 ηγήθηκε του ατυχούς ελληνοτουρκικού πολέμου. Τον Μάρτιο του 1897, φέρων τον βαθμό του Αντιστρατήγου, διετάχθη να μεταβεί στη Λάρισα και να αναλάβει την Αρχιστρατηγία των εκεί στρατιωτικών δυνάμεων. Η κατάσταση που βρήκε δεν ήταν η καλύτερη, από κάθε άποψη. Έλλειψις σχεδίων

επιχειρήσεων, κακή στρατηγική παράταξη, και ανάμιξη των Μονάδων. Ο ελληνοτουρκικός πόλεμος εξερράγη στις 5 Απριλίου 1897 με τη γνωστή ατυχή έκβαση - ήττα - των ελληνικών δυνάμεων. Ο Διάδοχος, αν και κατά το μεγαλύτερο μέρος ανεύθυνος για την κακή οργάνωση του Στρατού, περιέπεσε σε δυσμένεια στα μάτια του ελληνικού λαού, γινόμενος εξιλαστήριο θύμα της μεγάλης ήττας.

Για να αποδείξει το άδικο των επιθέσεων στο πρόσωπό του, ζήτησε το 1900 να οργανώσει αυτός τον Στρατό και να τον κάνει αντάξιο της αποστολής του, ικανό να διεκδικήσει με επιτυχία τα δίκαια του Ελληνισμού. Έτσι, ο Πρωθυπουργός Γεώργιος Θεοτόκης του αναθέτει την Αρχηγία της Ανωτάτης Διοικήσεως που απεκλήθη Γενική Διοίκησης του Στρατού. Εκεί ο Κωνσταντίνος έκαμε μεγάλο επιτελικό έργο. Το 1904 οργάνωσε το Επιτελείο και εξέδωσε Οργανισμό Στρατού. Το 1907 εξοπλίστηκε ο Στρατός με το νέο τυφέκιο Μάνλιχερ, και το 1909 εξοπλίστηκε το πυροβολικό με το νέο πυροβόλο Σνάιντερ. Με τη διοίκηση του Κωνσταντίνου εγίνοντο συνεχείς μεγάλες στρατιωτικές ασκήσεις αλλά και ασκήσεις επί χάρτου.

Το νέο πνεύμα στα στρατιωτικά ζητήματα είχε ως συνέπεια να βρει και αντιδράσεις μέσα στο Στρατό. Αποκορύφωμα αυτών των αντιδράσεων και αποτελέσματά τους ήταν να εκραγεί στις 15 Αυγούστου 1909 το στρατιωτικό κίνημα στο Γουδί με πρωταρχικό αίτημα του Στρατιωτικού Συνδέσμου που ήταν και ο οργανωτής του την κατάργηση της Γενικής Διοικήσεως του Στρατού. Ο Κωνσταντίνος απεχώρησε οικειοθελώς από τη θέση του και συντετριμμένος ανεχώρησε για το εξωτερικό όπου παρέμεινε αρκετούς μήνες.

Το 1912 ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος βλέποντας ότι ο μόνος ενδεχόμενος Αρχηγός Στρατού ήταν ο Κωνσταντίνος, θέσπισε τη θέση του Γενικού Επιθεωρητού Στρατού και τον Μάρτιο του 1912 ο Κωνσταντίνος ανέλαβε και πάλι τα καθήκοντά του. Ήταν η εποχή των μεγάλων ανακατατάξεων και η αρχή του τέλους της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Ένας μεγάλος Βαλκανικός Πόλεμος δεν θ' αργούσε να ξεσπάσει. Ελλάδα, Σερβία, Βουλγαρία και Μαυροβούνιο σύμμαχοι έναντι των Τούρκων. Είναι πλέον η εποχή της δράσεως για τον Κωνσταντίνο.

Στις 5 Οκτωβρίου 1912 ξεσπά ο πόλεμος και ο Ελληνικός Στρατός περνάει την Μελούνα. Η ονομασία αυτή θα πάψει πια να είναι το σύμβολο της ήττας του 1897 και θα γίνει το πέρασμα της νίκης. Ο Κωνσταντίνος, Αρχιστράτηγος πια, με στρατό εξοπλισμένο,

με στρατιώτες πειθαρχικούς και με υψηλό φρόνημα, θα ηγηθεί ενός πολέμου (Α΄ και Β΄ Βαλκανικός Πόλεμος που απεκλήθησαν Βαλκανικοί Πόλεμοι), που είναι η κορυφαία ένδοξη ιστορική περίοδος για την Ελλάδα μέσα στον 20ό αιώνα.

Στις 9 με 10 Οκτωβρίου ο Κωνσταντίνος με το Στρατό του εκπορθεί τα στενά του Σαρανταπόρου, 19 με 20 Οκτωβρίου δίνει μεγάλη νικηφόρο μάχη στα Γιαννιτσά και προχωρεί προς απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης η οποία παρέμενε σε τουρκική κατοχή από το 1430 που την είχε καταλάβει ο Σουλτάνος Μουράτ Β΄. Στις 26 Οκτωβρίου ο Ελληνικός Στρατός εισέρχεται στη Θεσσαλονίκη προλαβαίνοντας τους Βουλγάρους " συμμάχους " που είχαν τον ίδιο στόχο. Μετά τη Θεσσαλονίκη ξεκινούν οι επιχειρήσεις που πήραν το όνομα Επιχειρήσεις του Οστρόβου προς κατάληψη του Μοναστηρίου. Οι ανάγκες του πολέμου ήταν όμως διαφορετικές.

Το ηπειρωτικό μέτωπο ήταν καθηλωμένο και η εκστρατεία προς απελευθέρωση της Ηπείρου χρόνι-

ζε. Ο Κωνσταντίνος ανέλαβε ο ίδιος τη διοίκηση των στρατευμάτων της Ηπείρου στις 17 Ιανουαρίου 1913. Εφαρμόζοντας επιτελικό σχέδιο με τη βοήθεια των Αξιωματικών Επιτελών του και δη του Λοχαγού Ιωάννου Μεταξά, εκπόρθησε το Μπιζάνι και απελευθέρωσε τα Ιωάννινα. Στις 21 Φεβρουαρίου ο Ελληνικός Στρατός εισήλθε στην πόλη και την επομένη ο Διάδοχος. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι ήτο η κορυφαία στιγμή δόξης του Κωνσταντίνου. Μετά την εκπόρθηση των Ιωαννίνων ο Κωνσταντίνος έλαβε το βαθμό του Στρατηγού, βαθμό που σύμφωνα με τα ειωθότα έφερε μόνο ο Βασιλεύς. Η θέσις του ήτο πλέον αναμφισβήτητη στο στράτευμα, όσο για το λαό, το όνομά του άρχισε να παίρνει θρυλικές διαστάσεις και το πρόσωπό του κυριολεκτικά να λατρεύεται.

Το Μάρτιο του 1913 ο γηραιός Βασιλεύς Γεώργιος Α΄ πέφτει θύμα μιας σκοτεινής και μυστηριώδους δολοφονικής επιθέσεως στη Θεσσαλονίκη. Ο Κωνσταντίνος αναλαμβάνει τα νέα του καθήκοντα, παίρνοντας και επισήμως τον τίτλο Κωνσταντίνος ΙΒ΄ σαν συνεχιστής της αυτοκρατορικής Βυζαντινής δόξας και δυναστείας. Βασιλεύς πλέον, θα ηγηθεί του Β΄ Βαλκανικού Πολέμου εναντίον των Βουλγάρων. Ο Ελληνικός Στρατός προελαύνει νικηφόρος προς

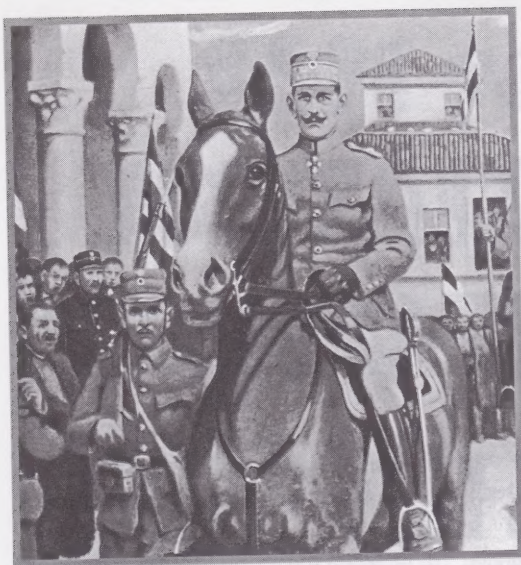
Βορράν και μετά από τις επικές μάχες Κιλκίς - Λαχανά (19-21 Ιουνίου 1913) απωθεί τους Βουλγάρους και απελευθερώνει όλο και περισσότερα ελληνικά εδάφη. Με τη ραγδαία προέλαση στην Κρέσνα και στο Πέτσοβο οι ελληνικές λόγχες στέφονται με δάφνες και ο Ελληνικός Στρατός γνωρίζει τη δόξα. Με το τέλος του πολέμου και με τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου η Ελλάδα διπλασιάζεται. Ο Στρατός της όμως δεν επαναπαύεται. Ο Κωνσταντίνος διατάσσει τη συνέχεια της στρατιωτικής εκπαίδευσης για το ετοιμοπόλεμο της Πατρίδος.

Όταν το 1914 ξεσπά ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος η Ελλάδα βρίσκεται και αυτή στη δίνη του πολέμου, πιεζόμενη από τις δυνάμεις της Εγκάρδιας Συνεννόησης (Αντάντ) να εξέλθω στο πλευρό τους, χωρίς ουσιαστικές δεσμεύσεις για αξιόλογα ανταλλάγματα. Η θέση του Πρωθυπουργού Ελευθερίου Βενιζέλου είναι η άμεση ένταξη του Ελληνικού Στρατού στις δυνάμεις των αγγλογάλλων, ενώ του Κωνσταντίνου η τήρηση ουδετερότητας, γερμανόφιλης κατά πολλούς Ιστορικούς, κατ' ουσίαν όμως εθνικής πολιτικής, πολιτικής η οποία ήθελε να ορίσει τόσο το χρόνο όσο και τα ωφέλη της αναμείξεως της Ελλάδος στην παγκόσμια σύρραξη. Την εποχή εκείνη η

Ο τούρκος διοικητής της Ηπείρου παραδίδει το ξίφος του στον διάδοχο Κωνσταντίνο

Στις 22 Φεβρουαρίου 1913 ο Κωνσταντίνος απελευθερώνει τα Ιωάννινα ύστερα από 483 χρόνια τουρκικής κατοχής

Ελλάδα εδixάσθη βαριά και έγινε πεδίο μάχης των κατασκόπων και από τις δύο μεριές.

Τον Απρίλιο του 1915 μέσα στη ζοφερή αυτή ατμόσφαιρα αρρώστησε ο Βασιλιάς από πλευρίτιδα και κινδύνευσε η ζωή του. Παρ' όλη την ασθένειά του συνέχισε να ασχολείται με τα καθήκοντά του πράγμα το οποίο επιδείνωσε την κατάσταση. Τον Μάιο του 1915 σε μια βουβή συγκινητική λιτανεία από το Φάληρο έως τα Ανάκτορα, λαός και κλήρος συνοδεύει τη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας της Τήνου, η οποία τοποθετήθηκε στο προσκέφαλο του Βασιλέως. Το θαύμα έγινε και ο Βασιλιάς διέφυγε του μοιραίου, όχι όμως και η Πατρίδα.

Ο διχασμός που ξεκίνησε μεταξύ Βασιλέως και Πρωθυπουργού θα κορυφωθεί ένα χρόνο αργότερα, όταν ο Βενιζέλος θα ηγηθεί του κινήματος που εκδηλώθηκε στη Θεσσαλονίκη και με παρότρυνση των Γάλλων θα σχηματίσει παράνομη προσωρινή κυβέρνηση (της "Εθνικής Άμυνας"). Η Ελλάδα θα χωριστεί στα δύο. Στο κράτος των Αθηνών και στο κράτος της Θεσσαλονίκης. Οι αγγλογάλλοι, παίρνοντας δραστικά μέτρα εναντίον του Κωνσταντίνου, τον Νοέμβριο του 1916 θα επιβάλλουν ναυτικό αποκλεισμό στην λεγόμενη Παλαιά Ελλάδα, και δύναμη τριών χιλιάδων ανδρών αποβιβάζεται στο Φάληρο και στον Πειραιά ενώ από τα συμμαχικά πλοία γίνεται βομβαρδισμός στρατηγικών σημείων της πόλεως (Ανά-

κτορα, Στάδιο, κ.λ.π.). Οι Ελληνικές δυνάμεις όμως ανθίστανται στου Φιλοπάππου και σε άλλες περιοχές και εκδιώκουν τους εισβολείς. Η αρχή του τέλους όμως έχει ξεκινήσει. Ο Κωνσταντίνος, μέσα σε αυτό το πρωτοφανές κλίμα επέμβασης και αγγλογαλλικής κατοχής της μισής Ελλάδος, θα αναγκαστεί στις 29 Μαΐου 1917 να αποσυρθεί του θρόνου χωρίς να παραιτηθεί τυπικά, ορίζοντας διάδοχό του τον δευτερότοκο γιο του, τον λαοφιλή Πρίγκιπα Αλέξανδρο, και να αποχωρήσει της Ελλάδος τρεις μέρες αργότερα. Θα παραμείνει εξόριστος στην Ελβετία μέχρι τον Νοέμβριο του 1920, απ' όπου θα επανέλθει μετά από την εκλογική ήττα των βενιζελικών για να αναλάβει και πάλι τα καθήκοντά του στη θέση του υιού του, Αλεξάνδρου, που είχε εν τω μεταξύ πεθάνει άδικα και άδοξα.

Στο μεταξύ οι Ελληνικές δυνάμεις εβρίσκοντο στην Μικρά Ασία αλλά ο Κωνσταντίνος δεν θα τεθεί επί κεφαλής τους παρόλο που θα επισκεφθεί το μέτωπο. Με κλονισμένη υγεία αναλαμβάνει το βάρος της ευθύνης να περισώσει την Πατρίδα όταν ο μεγάλος του αντίπαλος Ελευθέριος Βενιζέλος βλέποντας την τροπή της Μικρασιατικής Εκστρατείας προκήρυξε εκλογές εν καιρώ πολέμου, με σκοπό να τις χάσει και να αποποιηθεί την ευθύνη της ήττας. Ο Κωνσταντίνος, ενώ δέκα χρόνια πριν ήτο το κεντρικό πρόσωπο της κορυφαίας στιγμής δόξης του Έθνους, θα γίνει τώρα ένα από τα πρόσωπα της μεγαλύτερης ήττας της συγχρόνου Ελλάδος και εξιλαστήριο θύμα. Θα ακολουθήσει για δεύτερη φορά το δρόμο της εξορίας, με υπόδειξη της επαναστατικής στρατιωτικής κυβέρνησης, για να πεθάνει σε ηλικία 55 ετών στις 11 Ιανουαρίου 1923, έχοντας ήσυχη τη συνειδήσή του ότι είχε πράξει στο ακέραιο το καθήκον του. Τα οστά του, με πρωτοβουλία της Εθνικής Κυβερνήσεως του Ιωάννου Μεταξά, επέστρεψαν στην Ελλάδα από την Ιταλία και τοποθετήθηκαν στο άγαλμα που εστήθη για τον σκοπό αυτό στο Πεδίο του Άρεως. Ξαν ένας μαρμαρωμένος βασιλιάς μέσα στο πεδίο του θεού του πολέμου.

Ο Κωνσταντίνος ΙΒ' αγαπήθηκε αλλά και μισήθηκε από τους αντιπάλους του όσο κανείς άλλος από τους εκπροσώπους της δυναστείας. Παρ' όλα αυτά, οποιοσδήποτε Ιστορικός και οποιαδήποτε πολιτική σκοπιμότητα δεν μπορούν να αμφισβητήσουν τη δόξα του και την προσφορά του στην προσπάθεια ολοκλήρωσης των εθνικών πόθων.

Αύγουστος 1922

Η ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Μία από τις πιο θλιβερές επιτελείους της νεώτερης Ελληνικής Ιστορίας είναι αυτή της κατάρρευσης του μικρασιατικού μετώπου που οδήγησε στην στρατιωτική ήττα και συντριβή αλλά και τον ξεριζωμό εκατοντάδων χιλιάδων Ελλήνων από την μικρασιατική γη. Τα ιστορικά γεγονότα αυτά του Αυγούστου - Σεπτεμβρίου του 1922 έχουν καταγραφεί στο σύνολό τους με τον τίτλο "Μικρασιατική καταστροφή". Η ήττα του 1922 μπορεί να συγκριθεί με αυτήν του 1453 και να θεωρηθεί ως μεγαλύτερα γιατί μ' αυτήν ξεριζώθηκε η από χιλιάδων ετών ελληνική παρουσία στην Ιωνική γη. Παρ' όλο που η επέτειος της μικρασιατικής καταστροφής δεν εορτάζεται επισήμως από τις ελληνικές αρχές αυτή έχει περάσει και έχει εντυπωθεί στο φυλετικό ασυνείδητο μέσω μιας κορυφαίας σκηνής του δράματος όπως είναι αυτή της σφαγής και της πυρπόλησης της Σμύρνης. Οι τραγικές σκηνές από τη Σμύρνη του '22 μπορούν και συγκινούν εβδομήντα οκτώ χρόνια μετά.

Ηταν πρωί του Σαββάτου, 27 Αυγούστου, που οι πρώτοι έφιπποι Τσέτες (άτακτοι βάρβαροι αιμοδιψείς τούρκοι πολεμισταί) μπήκαν στη Σμύρνη. Την διοίκηση της πόλης ανέλαβε ο γνωστός ως "χασάπης της Σμύρνης" Νουρεντίν. Από το ίδιο βράδυ άρχισαν να γίνονται λεηλασίες και φόνοι. Την επόμενη μέρα και ενώ άρχισαν να καταφθάνουν στην πόλη τούρκικες τακτικές δυνάμεις οι σφαγές και οι λεηλασίες άρχισαν να συστηματοποιούνται στις Ελληνικές και στην Αρμένικη συνοικία. Τα πλοία που ευρίσκοντο κοντά στην προκουμαία δεν εδέχοντο πρόσφυγες. Οι Σμυρνιοί, άλλοι μένουν κλεισμένοι στα σπίτια τους και άλλοι σπεύδουν να βρουν προστασία σε νεκροταφεία και εκκλησίες.

Ηρωική μορφή στην τραγωδία της Σμύρνης στάθηκε ο Μητροπολίτης της Χρυσόστομος.

Ο Χρυσόστομος γεννήθηκε στη σκλαβωμένη Ιωνία και ανέλαβε την πρώτη μητροπολιτική του έδρα στη Δράμα την εποχή που η βουλγαρική προπαγάνδα οργάνωνε και οι Βούλγαροι κοιμιτατζήδες με την εγκληματική τους δράση προσπαθούσαν να εκβουλγαρίσουν την ελληνική Μακεδονία. Το 1911 ο Χρυσόστομος ανέλαβε Μητροπολίτης στη Σμύρνη ξεκινώντας έναν τιτάνιο αγώνα για τη θεμελίωση της Μεγάλης Ιδέας. Όταν οι Τούρκοι εισήλθαν στη Σμύρνη ο Χρυσόστομος παρέμενε σ' αυτήν, αρνούμενος να φύγει μαζί με τις άλλες ελληνικές Αρχές. Ακόμα και μετά την είσοδο των Τούρκων ο Ιεράρχης αρνήθηκε τη μεσολάβηση ξένων διπλωματών που προθυμοποιήθηκαν να τον βοηθήσουν να φύγει. Παρέμεινε μόνος όρθιος Ιωνικός στύλος, η μόνη ελληνική Αρχή στην πόλη που κατεκλίετο από τους βαρβάρους του Κεμάλ. Στις 27 Αυγούστου το βράδυ κλήθηκε ο Χρυσόστομος να παρουσιαστεί στον Τούρκο φρούραρχο Νουρεντίν μαζί με δύο δημογέροντες. Μόλις τον είδε, του είπε:

"Εσύ είσαι ο παπάς που βρίζεις τους Τούρκους; Γουρούνι, θα δεις τι τιμωρία σου ετοιμάζω. Εσύ κι οι Έλληνές σου είστε λαός χαμάληδων και χαμάληδες θα σε δικάσουν". Έτσι κι έγινε. Σε μια από τις αίθουσες του δικαστηρίου είχαν συγκεντρωθεί άνθρωποι του υποκόσμου, χαμάληδες και τουρκικά κακοποιά στοιχεία προκειμένου να τον δικάσουν. Μόλις εμφανίστηκε αγέρωχος ο Ιεράρχης, αυτοί άρχισαν να τον προπηλακίζουν, να του τραβούν τα γένια και τα ράσα και να τον φτύνουν. Ενστικτωδώς οι Σμυρνιοί δημογέροντες προσπάθησαν να προστατεύσουν τον Ιεράρχη τους, αλλά οι Τούρκοι τους έδεσαν προκειμένου να δουν το μαρτύριο και τον εξευτελισμό του θρησκευτικού τους ηγέτη. Το λαϊκό δικαστήριο των εγκληματιών έβγαλε την απόφασή του που ήταν: "Να σταυρωθεί ... να σταυρωθεί όπως ο Χριστός τους". Ο Νουρεντίν διέταξε τον έφεδρο Λοχαγό του τουρκικού στρατού Ρουστέν Μπέη Βάσιτς να εκτελέσει την απόφαση του λαϊκού δικαστηρίου. Ο Βάσιτς κατεβαίνοντας τα σκαλιά του Διοικητηρίου μαζί με τους τρεις μελοθάνατους, τον Χρυσόστομο και τους δημογέροντες, δεν προλαβαίνει να βγει στο προαύλιο γιατί ξεπροβάλλει φρενιασμένος ο Νουρεντίν στο κεφαλόσκαλο και τραβώντας το περίστροφό του πυροβολεί τον Χρυσόστομο. Ήταν τέτοια η λύσσα του που το χέρι του έτρεμε από την οργή και αντί να πλήξει τον Χρυσόστομο τραυμάτισε θανάσιμα τον δημογέροντα Κλιμάνογλου. Με τον πυροβολισμό και την έξοδο του Χρυσοστόμου στο προαύλιο το πλήθος ορμά. Ο βαρβαρικός τουρκικός όχλος με πέτρες και ξύλα χτυπούν τον Χρυσόστομο. Τον κτυπούν ανελέητα, του ξεριζώνουν τα γένια κι ένας τούρκος χαμάλης του βγάζει με το μαχαίρι του το ένα μάτι. Ο Χρυσόστομος αιμόφυρτος, σιωπηρός, περήφανος, χωρίς να ικετεύει και να λυγίζει στον εχθρό, σέρνεται από το πλήθος και αφήνει την τελευταία του πνοή αναφωνώντας: **"Θεέ μου !"**. Ο Βάσιτς έπρεπε όμως να εκτελέσει τη διαταγή που πήρε. Έτσι λοιπόν κρέμασε το άψυχο σώμα, ένα κουφάρι κυριολεκτικά από καταξεσκισμένες σάρκες, στην περιοχή του Τρικικλίκ, κοντά στον σιδηροδρομικό σταθμό Σμύρνης.

Με τον θάνατο του Χρυσοστόμου ο Νουρεντίν έδωσε το σύνθημα στον όχλο, στους άτακτους Τούρκους και τον τακτικό στρατό γι' αυτό που θα ακολουθούσε τις επόμενες ημέρες, με αποκορύφωμα την εφαρμογή του σχεδίου του που ήταν ο εμπρησμός της Ελληνικής και Αρμενικής συνοικίας. Η πυρκαϊά που τέθηκε βάσει οργανωμένου σχεδίου σάρωσε όλη την

**Ο Άγιος Χρυσόστομος Σμύρνης
ευλογεί τα Ελληνικά όπλα**

πόλη αφήνοντας άθικτη την εβραϊκή και την τουρκική συνοικία, και επεκτάθηκε σε πλάτος δύο μιλίων. Οι Έλληνες μοναδική σωτηρία είχαν πλέον την θάλασσα. Σκηνές φρίκης εκτυλίχθηκαν τις ημέρες που εμείνετο η πυρκαϊά, ενώ η προκουμαία είχε γεμίσει από πτώματα. Η καταστροφή είχε ολοκληρωθεί. Επισήμως κανένα από τα αγκυροβολημένα πλοία των Συμμάχων δεν βοήθησε τους Έλληνες. Ο διεθνής τύπος υποβάθμισε το γεγονός της καταστροφής και τις φρικαλεότητες των Τούρκων. Οι ξένοι έδειξαν μια ασυγχώρητη αδιαφορία και κράτησαν μια κατ' ουσίαν εχθρική στάση σε σημείο τέτοιο που να λένε ότι "Οι Έλληνες πυρπόλησαν τη Σμύρνη".

Αρχές Σεπτεμβρίου ολοκληρώθηκε η καταστροφή της Μικράς Ασίας. Ο αριθμός των θυμάτων δεν είναι δυνατόν να εξακριβωθεί με ακρίβεια και οι διάφοροι ερευνητές ιστορικοί και ειδικοί δίνουν διαφορετικούς αριθμούς. Πάντως ανέρχονται σε εκατοντάδες χιλιάδες. Ο αριθμός των προσφύγων ανήλθε σε ένα εκατομμύριο τετρακόσιες χιλιάδες Έλληνες που ξεριζωμένοι από τη γη τους αναζήτησαν στην κυρίως

Η αρχή του τέλους. Στις 22 Αυγούστου 1922 οι πρώτες ορδές των τούρκων εισέρχονται στην Σμύρνη και τα κτίρια που βρίσκονται στην προκυμαία της πόλης έχουν παραδοθεί στις φλόγες

Ελλάδα καταφύγιο.

Πώς οδηγηθήκαμε όμως σε αυτήν την καταστροφή; Ποια είναι τα αίτια που οδήγησαν έναν νικητή στρατό στην ταπεινωτική ήττα και τη συμφορά του '22; Είναι σίγουρα ένας συνδυασμός πολλών αιτίων που λειτούργησαν παράλληλα και οδήγησαν στην καταστροφή. Επιγραμματικά μπορούμε να απαριθμήσουμε μερικά από αυτά.

- **Η διχόνοια του Ελληνικού λαού.** Ο γνωστός διχασμός που ξεκίνησε οκτώ χρόνια πριν από την τραγωδία και έφθασε σε σημείο τέτοιο που Έλληνες πανηγύριζαν ελληνικές ήττες.
- **Η εχθρική στάση των συμμάχων** που υπαναχώρησαν μπροστά στο ενδεχόμενο της δημιουργίας μιας μεγάλης και ισχυρής Ελλάδας, ανεξάρτητου και μεγάλου παράγοντα στην Ανατολική Μεσόγειο.
- **Οι εκλογές του Νοεμβρίου του 1920** που προκήρυξε ο Βενιζέλος μεσούσης της Μικρασιατικής Εκστρατείας και του πολέμου, για τις οποίες έχει εκφραστεί η άποψη ότι αυτές προκηρύχθηκαν με στόχο να τις χάσει και να αποποιηθεί των ευθυνών του

και της εμπλοκής λόγω συμμάχων στην Μικρασιατική Εκστρατεία.

- **Η διάσωση και το γιγάντωμα του Κεμάλ** και του στρατού του μέσω της μεγάλης βοήθειας που έλαβε από την νεοδημιουργηθείσα Σοβιετική Ένωση και τον εβραίο κομμουνιστή ηγέτη Λέον Τρότσκι.
- **Η διείσδυση της κομμουνιστικής προπαγάνδας** στο στράτευμα με ενέργειες σαμποτάζ και παρότρυνση προς λιποταξία. Οι κομμουνιστές χαρακτήριζαν την εκστρατεία "αποικιακό πόλεμο".
- **Η εγκληματική, προδοτική παρότρυνση** αστικών κύκλων στην Αθήνα για επιστροφή του στρατού στην Ελλάδα. Αποκορύφωμα το άρθρο του Γεωργίου Βλάχου στην "Καθημερινή", με τίτλο "Οίκαδε", στις 14 Αυγούστου του 1922.
- **Η κόπωση ενός ανίκητου για δέκα χρόνια** στρατού που οι πρώτες ήττες του Αυγούστου του 1922 φάνταζαν σ' αυτόν ολέθριες και μη αναστρέψιμες.
- **Ολιγωρίες και σφάλματα** στρατηγικής πολιτικών και στρατιωτικών.
- **Η μη στήριξη της ελληνικής προσπάθειας** για το χτύπημα του εχθρού από το ντόπιο στοιχείο, του-

λάχιστον σε ό,τι αφορά όσους μπορούσαν να φέρουν όπλα. Το 1919 οι Μικρασιάτες υπεδέχοντο θριαμβικά τον Ελληνικό Στρατό και το 1922 κατηρρούντο με την ίδια θέρμη τους πρώην ελευθερωτές των.

Ογδόντα χρόνια μετά δεν έχει αποδοθεί δικαιοσύνη για την καταστροφή του 1922. Ακόμα και οι πιο φανατικοί φιλελεύθεροι και δημοκρατικοί ιστορικοί συναινούν ότι οι Εξ που τυφεκίστηκαν στο Γουδί ήσαν τα εξίλαστήρια θύματα. Η ιστορία του '22 μας επιτρέπει να κάνουμε παραλληλισμούς και για μετέπειτα ιστορικά συμβάντα. Γιατί ομοίως δεν έχει ανοίξει ο φάκελος της προδοσίας της Κύπρου για να μάθει επιτέλους ο λαός ποιοι ήσαν οι προδότες και ποιοι ήσαν οι ήρωες. Τα πολιτικά κόμματα όπως μετά το 1922 δέχτηκαν την καινούρια κατάσταση και ονόμασαν τις ελληνικές εστίες της Ιωνικής γης "Χαμένες Πατρίδες", ομοίως και με την Κύπρο μέρα με την ημέρα διαφαίνεται ότι δέχονται την δημιουργηθείσα κατάσταση και γι' αυτούς η βόρεια κατεχόμενη Κύπρος είναι άλλη μια "χαμένη πατρίδα".

Από γενέσεως του το εθνικιστικό λαϊκό κίνημα "ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ" δεν αποδέχεται τον ηττοπαθή γκισούρικο όρο "χαμένη πατρίδα". Για μας όσα χρόνια κι αν περάσουν, όποιες κι αν είναι οι συνθήκες, δεν θα υπάρξουν ποτέ χαμένες πατρίδες μα σκλαβωμένες πατρίδες που ζητούν από εμάς την απελευθέρωσή τους.

Ο σαλπιγχτής

Στερνός απ' όλους δούπησε
κι ο σαλπιγχτής στο χρώμα.

Της σάλπιγγάς του

ο αντιλάλος

δεν είχε σβήσει ακόμα

της Μικρασίας ξετρέχοντας

τα πλάτη πέρα ως πέρα

πότε αντηχούσε σα λυγμός και

πότε σα φοβέρα.

Άθαφτος λιώνει ο σαλπιγχτής
μες στις βροχές. Παρέκει

η σκουριασμένη σάλπιγγα
πιστά του παραστέκει.

Με του χιονιού το σάβανο
τους σκέπασε ο χειμώνας.

Κ' ήταν βαρύς σαν κόλαση,
μεγάλος σαν αιώνας.

Μα τι κι αν ήρθε η άνοιξη;

Μέσα στο νέο χορτάρι

Δε φαίνεται ούτε σάλπιγγα,

ούτε σκεβρό κουφάρι.

Μόνο από νύχτα σε νυχτιά

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣ

βγαίνει το φάντασμά του
και ψάχνει στα χαμόκλαδα να
βρη τη σάλπιγγά του...

- Μην αποκάμης, Σαλπιγχτή,
και μη λιγοπιστήσης!

Χιλιάδες νύχτες θα διαβούν,
νύχτες σιγής και φρίκης.

Μα θά' ρθη, θά' ρθη ένα πρωί,
που εσύ θα τους χτυπήσης

με την παλιά σου σάλπιγγα
τους νέους σκοπούς της νίκης!

“Ερχεται!...”

“Ερχεται!...”

Η 14η (1η) Νοεμβρίου 1920 ήτο η μεγάλη ημέρα, καθ' ην ο ελληνικός λαός έμελλε να αποφασίση κατά πόσον ήθελεν ή όχι να κυρώση την συνέχισιν μιας τυραννίας, ασκηθείσης υπό της πλέον οπισθοδρομικής Κυβερνήσεως, η οποία απεκάλει αυτήν "Φιλελεύθερον Κόμμα", ή να επαναφέρη τον εξόριστον Βασιλέα του.

Την αισιοδοξίαν των οπαδών του Βενιζέλου ως προς την έκβασιν των εκλογών συνεμερίζοντο όλοι οι τότε εν Αθήναις ξένοι ανταποκριταί. Επρόκειτο όχι μόνον περί αισιοδοξίας, αλλά περί απολύτου πεποιθήσεως, ότι ο ελληνικός λαός ήτο τυφλώς αφοσιωμένος εις τον Βενιζέλον. Είναι εύκολον, επομένως, να εννοήση κανείς πόσον τραγική υπήρξεν η έκπληξις των, πόσον εξ ολοκλήρου εσφαλμένοι οι υπολογισμοί των και πόσον μεγάλη η υπ' αυτών άγνοια των πραγματικών αισθημάτων του ελληνικού λαού. Εως τότε δεν είχε δοθή ευκαιρία εις τον λαόν να εκδηλωθή και ήτο, επομένως, εύκολον δια τους ιθύνοντας αυτόν να βεβαιωθούν, ότι εν ονόματι του λαού εγίνετο ό,τι αυτοί έπραττον.

Το αποτέλεσμα των εκλογών ήτο η πλήρης ήττα του Βενιζέλου, όστις ευρεθείς αντιμέτωπος της αληθείας έφυγε κρυφίως εξ Αθηνών εν ώρα νυκτός.

Τα νικήσαντα κόμματα, τα οποία είχαν κατέλθει αντιμέτωπα του Βενιζέλου, εξέλεξαν τον Δ. Ράλλην ως Πρωθυπουργόν. Ούτος τη ομοφώνω εγκρίσει της Κυβερνήσεως εξήτησεν αμέσως ακρόασιν παρά τη Βασιλίση Ολγα δια να προσφέρη εις αυτήν την αντιβασιλείαν της Ελλάδος, επικειμένης της επανόδου του νομίμου Βασιλέως.

Η μητέρα μου εδέχθη τον Ράλλην εις το Τατόι.

Η συνάντησις είναι αξιομνημόνευτος. Όταν ο γέρων πολιτικός, όστις ήτο και αυτός εν από τα θύματα της "Φιλελευθέρης Κυβερνήσεως", ευρέθη ενώπιον της μητρός μου, της χήρας του Βασιλέως τον οποίον είχε πιστώσ υπηρετήσει επί τόσα έτη, εγονάτισε με σεβασμόν εμπρός της και εφίλησε το χέρι της. Η μητέρα μου, η οποία είχε βαθειά συγκινηθή, παρεκάλεσε τον Πρωθυπουργόν να σηκωθή, εκείνος όμως ηρνείτο. Και η μητέρα μου εγονάτισε και αυτή, βεβαιούσα ότι δεν θα εσηκώνετο, αν δεν εσηκώνετο και αυτός.

Αν και η μητέρα μου είχαν επιμελώς απόσχει οιασδήποτε αναμείξεως εις την πολιτικήν, τότε ησθάνθη εαυτήν υποχρεωμένην να δεχθή την τιμητικήν προσφοράν της ελληνικής κυβερνήσεως.

Ητο περίεργον ότι η αγαπημένη μας μητέρα, η κεφαλή της οικογενείας, η τιμημένη βασιλομήτωρ του Έθνους και του Βασιλέως, ήτο η πρώτη εκ της εξωσθείσης οικογενείας της, ήτις επέστρεψεν εις την πατρίδα μας δια να παρασκευάση τον δρόμον της επανόδου μας!

Η εντύπωσις, την οποίαν ενεποίησεν εις ημάς τους εξορίστους, την τηλεγράφημα της μητρός μου, αναγγελούσης την υπ' αυτής αποδοχήν της αντιβασιλείας, μας επλήρωσεν αρρήτου χαράς ύστερ' από όλας τας λύπας, τας οποίας είχομεν διέλθει. Ητο ακτίς φωτός εις τον σκοτεινόν μας ορίζοντα.

Ο Βασιλεύς Κωνσταντίνος, μη θέλων να θεωρήσῃ το αποτέλεσμα των εκλογών ως επαρκή πρόσκλησιν προς επάνοδόν του, εξήτησεν όπως διενεργηθή δημοψήφισμα υπέρ ή κατά της εκ νέου ανόδου του εις τον Θρόνον. Η επιθυμία του Βασιλέως εισηκούσθη και την 14ην (1ην) Νοεμβρίου διεξήχθη το δημοψήφισμα, του οποίου το αποτέλεσμα ήτο ότι επί 1.010.788 εκλογέων ,

μόνον 10.883 εψήφισαν κατά της επανόδου του Βασιλέως.

Και όμως, παρά το αποτέλεσμα τούτο, οι Σύμμαχοι Δυνάμεις αποφάσισαν να γνωστοποιήσουν εις την ελληνικήν Κυβέρνησιν ότι, "μολονότι δεν επεθύμουν να επέμβουν εις τας εσωτερικάς υποθέσεις της Ελλάδος, ησθάνοντο εαυτάς υποχρεωμένους να δηλώσουν δημοσία ότι η επαναφορά εις τον Θρόνον Βασιλέως, του οποίου η ουχί φιλική στάσις και διαγωγή έναντι των Συμμάχων κατά τον πόλεμον είχε παράσχει εις autάς μεγάλας ενοχλήσεις και απωλείας, δεν ήτο δυνατόν να θεωρηθή υπ' αυτών ή ως επικύρωσις υπό της Ελλάδος των εχθρικών ενεργειών του".

Αν λάβη τις τον κόπον να αναλύση τους προαναφερθέντας αριθμούς, δύναται να αντιληφθή πόσοι οπαδοί του Βενιζέλου, ιδόντες το πεπλανημένον των αντιλήψεών των - διότι βεβαίως ούτος είχε περισσότερους των δέκα χιλιάδων φίλων-εψήφισαν υπέρ της επανόδου του Βασιλέως Κωνσταντίνου. Και όμως οι Δυνάμεις επροτίμησαν να διαμφισβητήσουν το δικαίωμα του Βασιλέως όπως επανέλθη και, αντί να δεχθούν την ετυμηγορίαν ενός εκατομμυρίου ψηφοφόρων, υπεστήριξαν τας δέκα χιλιάδας του Βενιζέλου.

Οποίαν απόφασιν ήτο δυνατόν να αναμένεται από ένα Βασιλέα να λάβη; Δεν ήτο φυσικόν να ανταποκριθή ούτος εις την πρόσκλησιν του λαού του;

Ευκόλως δύναται τις να φαντασθή με πόσην συγκίνησιν και ενδιαφέρον παρηκολουθούμεν την εξέλιξιν της εν Ελλάδι καταστάσεως, αφ' ότου ενεκλείσθημεν εις την Ελβετίαν. Ασυνήθεις ημέραι. Αμέσως μετά την τραγωδίαν του θανάτου του ατυχούς ανεψιού μου ήλθον αι ειδήσεις περί των εκλογών και τα χαρμόσυνα νέα του διορισμού της μητρός μου ως Αντιβασιλείσεως -και κατόπιν η αναγγελία των αρραβώνων της θυγατρός του Βασιλέως Ελένης μετά του Διαδόχου της Ρουμανίας, τέλος δε η πρόσκλησις του Εθνους προς τον Βασιλέα του όπως επανέλθη.

Τα συλλυπητήρια και συγχαρητήρια τηλεγραφήματα κατέφθανον ταυτοχρόνως και το ξενοδοχείον "Νασιονάλ" της Λουκέρνης- ένθα διέμενεν ο Βασιλεύς- είχε ματαβληθή εις είδος τηλεγραφείου, όπου ανταποκριταί από όλον τον κόσμον επηλεγράφουν ειδήσεις αφορώσας μεγάλα ιστορικά συμβάντα, των οποίων κεντρική μορφή ήτο ο Βασιλεύς.

Ενας-ένας ητοιμάσθημεν τότε δια το ταξίδιον της επιστροφής μας. Οι πρώτοι που θα έφευγαν

ήσαν οι νεώτεροι αδελφοί μου Ανδρέας και Χριστόφορος μετά των οικογενειών των. Εγώ και η οικογένειά μου ηκολούθησαμεν μετ' ολίγας ημέρας. Όλοι μας, με την σειράν, ετύχομεν υποδοχής, ήτις ήτο πράγματι ειλικρινής και αφθάστου αγάπης, το οποίον ουδέποτε δύναται να σβεσθή από την μνήμην μας.

Τέλος ήγγικεν η μεγάλη ημέρα της αφίξεως του Βασιλέως. Ο αδελφός μου και η οικογένειά του εταξίδευσαν από Ελβετίας εις Βενετίαν. Μέχρι τέλους αι ελβετικάί αρχαί είχαν επιδείξει πάσαν ευγένειαν και εκτίμησιν προς τον Βασιλέα, και κάθε ευκολία παρεσχέθη δια την αναχώρησίν του. Όταν ο Βασιλεύς έφθασεν εις Ιταλίαν, η αβρότης, ην συνήνητησεν εκ μέρους των Ιταλών, τον συνεκίνησε βαθειά, βραδύτερον δε συχνά ανέγερε την ευγένειαν, μεθ' ης κάθε Ιταλός εφέρθη προς Αυτόν.

Το καταδρομικόν "Αβέρωφ" είχε πάλιν σταλή εις Βενετίαν δια να επαναφέρη τον αδελφόν μου εις την Ελλάδα! Την ημέραν που ο Βασιλεύς και η Βασιλική Οικογένεια επεβιβάσθησαν του καταδρομικού, αι έξαλλοι εκδηλώσεις αφοσιώσεως εκ μέρους όλου του πληρώματος, τόσοσιν αξιωματικών όσον και ανδρών, εχρησίμευσαν εις αυτούς ως προμήνυμα του τι ανέμενεν αυτούς εις τας ακτάς της Ελλάδος.

Μεγάλαι προετοιμασίαι είχαν γίνει δια την Βασιλικήν υποδοχήν εις τον Πειραιά και εις την οδόν την άγουσαν προς τας Αθήνας, αλλά λόγω της εξαιρετικής χιονοθύελλης και της τρομεράς τρικυμίας, ο Βασιλεύς ηναγκάσθη να αποβιβασθή εις Κόρινθον. Εκείθεν εταξίδευσεν σιδηροδρομικώς μέχρι πρωτευούσης.

Από βαθείας πρωίας της 6-19 Δεκεμβρίου, εορτής του Αγίου Νικολάου (κατά παράδοξον σύμπτωσιν η ετυμολογική σημασία του ονόματος Νικόλαος είναι "νίκη του λαού"), η πρωτεύουσα διετέλη εν διεγέρσει. Σπίτια, καταστήματα, καφενεία-όλα ήσαν κλειστά.

Όλος ο πληθυσμός των Αθηνών, του Πειραιώς και των πέριξ χωρίων συνεκεντρώθη εις τον σταθμόν, όπου θα έφθανεν η Βασιλική αμαξοστοιχία, και συνωστίζετο εις τας οδούς. Όλοι, από της Βασιλομήτορος μέχρι του ταπεινοτέρου ανθρώπου του δρόμου, διετέλουν εν πυρετώδει διεγέρσει.

Η Βασιλική αμαξοστοιχία ηκολούθησε πλαγίαν γραμμήν, η οποία, διασχίζουσα μίαν οδόν, κατέληγεν εις μικράν πλατείαν, όπου ανεμένομεν την

άφιξίν της. Όταν την είδεν ερχομένην εις απόστασιν κάπου ενός μιλίου, ο κόσμος δεν ημπόρεσε να συγκρατήσει την συγκίνησίν του. Η κραυγή: "Ερχεται! Ερχεται!", ήτις ήτο το σύνθημα, αφ' ότου εγνώσθη ότι ο Βασιλεύς εξεκίνησε κατερχόμενος εις Ελλάδα, ηγέρθη ώσαν βοή κύματος του ωκεανού. Η μηχανή, κατασημαιοστόλιστος, με δυσκολίαν επροχώρει δια μέσου μιας εξάλλου μάξης ανθρώπων, ωρουμένων, κραυγαζόντων, χειρονομούντων, στεναζόντων υστερικώς. Εις την μηχανήν και τας βαθμίδας του βαγονίου ήσαν κρεμασμένοι σαν μνίγες. Αργά το τραίνο επροχώρει και εσταμάτησε προ του σημείου, όπου εστέκετο η μητέρα μας. Εισήλθε πρώτη εις το βαγόνι και ημείς ηκολουθήσαμεν δια να χαιρετίσωμεν τον Βασιλέα. Θα ήτο αδύνατον να περιγράψη κανείς την συγκίνησίν του. Φαντασθήτε πόσας βαθείας θλίψεις είχε διέλθει και τι εσήμαινε δι' Αυτόν εκείνη η αυθόρμητος εκδηλώσις, αφοσίωσεως και αγάπης εκ μέρους του λαού του.

Όταν ο Βασιλεύς και η Βασίλισσα απεβιβάσθησαν και έπρεπε να διανύσουν απόστασιν μικράν πεζήν δια να φθάσουν εις την άμαξάν των, υπέστησαν κυριολεκτικώς επίθεσιν, και παρ' ολίγον να συντριβούν παρά πλήθους αλλόφρονος εξ ασυγκρατήτου χαράς. Περί διατηρήσεως της τάξεως ή προστασίας του Βασιλέως έναντι οιοδήποτε κινδύνου δεν ηδύνατο να γίνη λόγος, αλλά πάλιν ποίος ηδύνατο να τον φρουρήση καλλίτερον από τον λαόν, ο οποίος τον ηγάπα;

Τη αρωγή των υπουργών, αυλικών και αξιωματικών, ο Βασιλεύς και η Βασίλισσα κατώρθωσαν τέλος να φθάσουν εις την άμαξάν των. Όταν η άμαξα, της οποίας επέβησαν οι Βασίλεις, εξεκίνησε, τούτο υπήρξε το σύνθημα δια μίαν νέαν αλλόφρονα χαράν δι' εκείνους, οι οποίοι δεν υπήρξαν ικανοί να τον πλησιάσουν.

Καθώς η Βασιλική άμαξα προυχώρει αργά, ήτο αδύνατον εις τους ηνιόχους να διευθύνουν τους ίππους μεταξύ του αλλόφρονος αυτού πλήθους. Βήμα προς βήμα προυχώρει η άμαξα. Πανταχόθεν ήτο περικεκλεισμένη υπό του πλήθους, το οποίον ήθελε να βεβαιωθή ότι όλα αυτά δεν ήσαν εν όνει-

ρον, ότι ο Βασιλεύς ήτο εκ νέου μεταξύ του. Και το πλήθος αυτό έτρεχεν εκατέρωθεν της αμάξης, τείνον τας χείρας του, ενώ τα δάκρυα έρρεον εις τας παρειάς του.

Όλα αυτά θα φανούν υπερβολαί, ίσως δε και ακατανόητα, δι' ένα πληθυσμόν του Βορρά. Και οι Αγγλοι δεν είναι εις θέσιν να εννοήσουν τας υπερβολικότητας ενός δυτικού λαού, όταν τα εκδηλούμενα αισθήματα είναι πραγματικά.

Ούτω θριαμβευτικώς η πομπή προυχώρησεν αργά προς τον Μητροπολιτικόν Ναόν, ο οποίος είχε πληρωθή ασφυκτικώς. Η ψαλείσα δέησις ήτο επιβλητικώτερα πάσης άλλης φοράς. Όταν ανεγνώσθη μία δέησις, επίτηδες γραφείσα υπό του Μητροπολίτου, η υπερπληρωμένη εκκλησία παρουσίαζε θέαμα αλησμόνητον, με το πλήθος γονυπετές εις προσευχήν ευχαριστίας.

Επί μακρόν χρόνου διάστημα, ο Βασιλεύς δεν ηδύνατο να φανή χωρίς να γίνη αντικείμενον ειλικρινών ενδείξεων λατρείας.

Μολονότι εξετίμα και συνεκινείτο πολύ από τας ειλικρινείς αυτάς εκδηλώσεις, αι οποίαι τον εκλόνιζον μέχρι μυχίων, ησθάνετο εαυτόν ως ένα φιλοξενούμενον, ο οποίος ευρίσκετο εις δυσχερή θέσιν από τας υπερβολικάς προς Αυτόν περιποιήσεις. Παράδοξον είναι ότι ο Βασιλεύς Κωνσταντίνος, κατά το βραχύ διάστημα της βασιλείας του, δις έφθασεν εις το απόγειον της δόξης, δια να καταρριφθή από το επίβουλον έργον μιας κακής συκοφαντικής εκστρατείας. Οπωσδήποτε, αναμέσον της αμπώτιδος και της παλινροίας του τραγικού του πεπρωμένου, η προσωπικότης του διαλάμπει μετ' επιβολής. Ουδείς από τους γνωρίζοντας Αυτόν δύναται ποτέ ν' αμφιβάλλη ότι υπήρξεν εις τίμιος, ειλικρινής και ευθύς τζέντλεμαν.

Κατά τας στιγμάς της μεγαλειτέρας απογοητεύσεως και πικρίας, εκείνοι, οι οποίοι ευρίσκοντο εις στενωτέραν επαφήν μετ' Αυτού, ουδέποτε τον ήκουσαν να εκφέρη έστω και μίαν δυσάρεστον εναντίον του Βενιζέλου και των οπαδών του φράσιν.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Σημείωση

Ο Πρίγκιπας Νικόλαος ήταν αδελφός του Βασιλέως Κωνσταντίνου. Γεννήθηκε το 1872 και πέθανε το 1940. Το παρόν άρθρο αντλήθηκε από την αναμνηστική έκδοση του Υφυπουργείου Τύπου και Τουρισμού, το 1939, επί καθεστώτος 4ης Αυγούστου, επ' ευκαιρία των αποκαλυπτηρίων του αγάλματος του εφίππου Βασιλέως Κωνσταντίνου εις το πεδίον του Άρεως

Ανδρέας Καρκαβίτσας

Οι περισσότεροι Έλληνες σήμερα έχουν την γνώμη ότι ο Ελευθέριος Βενιζέλος υπήρξε ένας μεγάλος δημοκράτης. Αυτό δεν είναι σωστό και αρκετοί σπουδαίοι άνθρωποι των γραμμάτων γνώρισαν διωγμούς, εξορίες ή ακόμη και τον θάνατο, όπως ο Ίων Δραγούμης από το Βενιζελικό καθεστώς. Για τα αντιβενιζελικά πολιτικά του φρονήματα εξορίστηκε ουσιαστικά στην Πρέβεζα ο Κώστας Καρυωτάκης. Στις φυλακές των Βενιζελικών αρρώστησε από φθίση ο Ανδρέας Καρκαβίτσας. Από αυτήν την αρρώστια και τελικά πέθανε λίγα χρόνια αργότερα. Το μαρξιστικό κατεστημένο φροντίζει να αποκρύπτονται τα εθνικιστικά πολιτικά φρονήματα μεγάλων μορφών της λογοτεχνίας μας και ο λόγος είναι προφανής. Ποιος ήταν όμως ο Ανδρέας Καρκαβίτσας; Ας διαβάσουμε δυο λόγια από την επιστολή που απέστειλε στενός συγγενής του στον επιμελητή της εκδόσεως των Απάντων του, Βαλέτα:

Ουμάμαι τώρα και τη μαχητικότητα, που έδειξε, παίρνοντας μέρος στις επιχειρήσεις της Μακεδονίας των πολέμων 1912 - 1913. Δεν λογάριζε κινδύνους, παρ' όλον ότι κατετράχετο απ' αρθριτισμούς, ούτε κόπους. Πιστός στο καθήκον του γιάτρευε τους τραυματίες στα πρόχειρα ιατρεία και αντίσκηνα των πρόσω. Οι αξιωματικοί τον ήξεραν ως λόγιο και δημοσιογράφο, τον εκτιμούσαν πολύ και ως πολεμιστή και ως γιατρό, και του έλεγαν να γράψει για τις μάχες και τις ανδραγαθίες τους, καθώς και για τους πεσόντας. Κι αυτός κρατούσε σημειώσεις.

Όταν ανταμώσαμε στην Θεσσαλονίκη μου έδειξε πολλά σημειωματάρια. - Τα βλέπεις, μου λέει, θα γράψω την εποποιία μας, αυτό το θαύμα". Όταν ξέσπασε ο πόλεμος, φοβόταν ένα νέο '97, ήταν απαισιόδοξος. Όταν είδε τους θριάμβους, είχε γεμίσει από ενθουσιασμό. Χαιρετούσε τους συμπολεμιστές του και εξεθείαζε την ελληνική ανδρεία. Έλεγε, πως ο Έλληνας είναι μεγάλη ράτσα, ακατάλυτη. Η Θεσσαλονίκη του άρεσε πολύ και ήθελε να μείνει για πολύ. Κατοικούσε σ' ένα ημιυπόγειο διαμέρισμα, που ήταν ιδιοκτησία του φίλου και συμπατριώτη του στρατ. Γιατρού Κατραχούρα και αυτός του το χάρισε. Το είχε διακοσμήσει ο Καρκαβίτσας επί το ανατολικώτερον,

με χαλιά και ντιβάνια, σκρίνια, ναργιλέδες, κάντρα με γυμνές ανατολίτισσες, βιβλιοθήκες κλπ. Εκεί δεχόταν κάποια φιληνάδα του προσφυγίνα εύσωμη και αφράτη, αληθινή ταρτάνα, που την είχε γνωρίσει στο Κιλκίς.

Οι αξιωματικοί της Αμύνης τον εστεναχώρησαν να προσχωρήσει στο κίνημα και επειδή αρνήθηκε και καταφερόταν κατά του Βενιζέλου ανοιχτά, τον έρριξαν στα μπουδρούμια σ' ένα υγρό κελί, που έβγαζε νερό και είχε πολύ υγρασία. Από εκεί, μόλις τόμαθε, πήγε και τον έβγαλε ο Βενιζέλος, αλλ' αυτός εξακολουθούσε, όταν πήγε στην Αθήνα, και ύστερα εκτοπισμένος στα Λεχαινά, την αντιβενιζελική πολεμική, και τον μεταφέρανε μαζί με άλλους ομόφρονές του Κωνσταντινικούς αξιωματικούς στα συμμαχικά συρματοπλέγματα της Μυτιλήνης και τέλος τον άφησαν ελεύθερο και τον αποτάξανε, γιατί ήταν και άρρωστος από φθίση, που την είχε πριν απ' το κίνημα και νοσηλεύθηκε σ' ένα νοσοκομείο της Πεντέλης, αλλά οι περιπέτειες την επιδεινώσανε".

Ο Ανδρέας Καρκαβίτσας επίσης είναι γνωστό ότι έγραψε και πολλά πολιτικά ποιήματα κατά του Βενιζέλου εκείνην την περίοδο. Ένα απ' αυτά υπήρξε και η πηγή εμπνεύσεως για το περίφημο Βασιλικό Εμβλημα "Του Αητού ο γιος".

ΡΑΓΙΑΔΕΣ 1917

Προχτές ήταν που κλαίγατε
Ραγιάδες, ραγιάδες
Προχτές ήταν που κλαίγατε
Διώχνουν το βασιλιά μας.

Και χτες μπροστά σας πέρασε
Ραγιάδες, ραγιάδες
Και χτες μπροστά σας πέρασε
Ο διώχτης του ο σκύλος.

Ξαρμάτωτος επέρασε
Ραγιάδες, ραγιάδες
Ξαρμάτωτος επέρασε
Και σεις αρματωμένοι.

Και δεν εβρέθηκ' ένας σας
Ραγιάδες, ραγιάδες
Και δεν εβρέθηκ' ένας σας
Εκδικητής κι αντάρτης.

ΛΑΪΚΑ ΤΗΣ ΤΥΡΑΝΝΙΑΣ

Άγιε μου Κωνσταντίνε, μεγάλε βασιλιά,
Στην ξενητειά που φεύγεις μας παίρνεις την καρδιά.

Ο Κωνσταντίνος πάλι θα ζώσει το σπαθί
Να σφάζει Αγγλογάλλους και Ιταλούς μαζί.

Κι αυτόν το Βενίξελο τον θεοκερατά
Θα στείλει να κρεμάσει μες στην Αγιασοφιά.

Ο Κωνσταντίνος πάλι στο θρόνο του θαρρή
Κανείς δεν θα μπορέσει να του αντισταθή
Ούτε οι Αγγλογάλλοι ούτε οι Ιταλοί
Ούτε οι κερατάδες οι Βενιζελικοί.

Πες μας, μπε Βενιζέλε, πες μας το μυστικό
Γιατ' έφερες τους ξένους μέσα στο 'Αθηνικό;
Πες μας, μπε Βενιζέλε, γιατί παλάβωσες
Και εις τους Αγγλογάλλους μας επαράδωσες;

ΜΑΗΣ 1919

Ο Βενιζέλος στο Ρέπουλη
Στη Σμύρνη ο στρατός μας - Ζητώ το Έθνος
Ζήτω το έθνος όσο είμαι εγώ εθνάρχης;
Άτι να καβαλάω, σκυλί να δέρνω

*Και βούκινο να διαλαλεί το όνομά μου.
Ζήτω το έθνος όσο είμαι εγώ εθνάρχης.
Άμα δεν είμαι, φέρνω τους ξένους μέσα
Πουλιέμαι κι αγοράζω τους μπαταξήδες
Μικρούς, κακούς, λογίους παλαβιάδες
Και πάλι καβαλάω - Ζήτω το έθνος!*

ΜΕΓΑΛΟΣ

*Βουλήθηκες να ειπωθείς μεγάλος
Όπως κι όπως
Με φόνους, με ψευτιές, με προδοσίες.
Και τα κατάφερες!
Το βλέπω τ' άγαλμά σου στις πλατείες
Στους δρόμους, στις πλατείες κορδωμένο
Κρύο, λευκό, αναισθητο και κρύο.
Μα βλέπω και στο βάθρο το μαχαίρι
Το δίκοπο, τ' αστόμωτο μαχαίρι
Που έριξες ανάμεσα στ' αδέρφια.
Πολλοί οι Ταμερλάνοι, ο Χριστός ένας.*

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

*Το ανάθεμα που σου 'στησε ένας λαός
Το γκρέμισες εσύ με ξένη λόγχη.
Μα κείνο που σου στήνω τώρα εγώ
Δε θα γκρεμίσεις - όχι!
Ούτε με λόγχη, ούτε με κανόνι,
Ούτε με ξένους, ούτε με δικούς
Γιατ' είναι από τον πόνο τους λαού
Κι οργή Θεού...*

ΛΑΪΚΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ 1Η ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1920

*Χρυσό καράβι έρχεται μ' ένα σταυρό στην πλώρη
Φέρνει τον Κωνσταντίνο μας να πάμε για την Πόλη.*

*Ένα καράβι έρχεται, από την Ελβετία
Φέρνει τον Κωνσταντίνο μας μαζί με την Σοφία.*

*Το λένε τα χαρτιά μας και ο Θεός εκείνος
Στο θρόνο το Βυζαντινό θα κάτσει ο Κωνσταντίνος.*

*Δε θέλουμε παράδες, δεν θέλουμε ψωμί
Παρά τον Κωνσταντίνο στο θρόνο ν' ανεβή...*

*Με τέτοιον Κωνσταντίνο με τέτοιον βασιλιά
Θα μπούμε μες στην Πόλη και στην Αγιασοφιά
Να διώξουμε τους Τούρκους στην Κόκκινη Μηλιά
Ω γενναίε βασιλιά!...*

"ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΦΥΛΛΑ"

Στην πρώτη γραμμή του πυρός, πολεμιστές με το όπλο στο χέρι, που έπεφταν γεμάτοι αγάπη για την Πατρίδα στη φωτιά, ήταν οι πολεμικοί ανταποκριτές των Ελληνικών εφημερίδων σε όλη την διάρκεια της Μικρασιατικής εκστρατείας. Ένας από αυτούς ο Κώστας Μισανλίδης, από το βιβλίο του οποίου "Πολεμικά φύλλα" είναι τα αποσπάσματα που ακολουθούν. Το βιβλίο εξεδόθη τον Μάιο του 1923, όταν ακόμη ήταν εξαιρετικά νωπές οι μνήμες της καταστροφής. Και όμως, ο γενναίος αυτός αγωνιστής της πέννας και του ξίφους εξακολουθεί ακόμη να πιστεύει στην Μεγάλη Ιδέα του Ελληνισμού

ΤΑ ΚΑΡΑΒΙΑ ΣΜΥΡΝΗ, 2 Μαΐου 1919

Ο κόλπος μαύρισεν από καράβια. Αιώνες τα προσμέναμε στην σκλαβιά μας. Δεν τα φέρνουν οι μηχανές τους. Τα ωθεί η πνοή των πολεμάχων, που βιάζονται να πατήσουν το χώμα της Σμύρνης. Τα τραβά ο μαγνήτης των πόθων μας.

Νάτα τα καράβια...

Τις στιγμές αυτές, κανείς δε μιλούσεν. Όλες οι αισθήσεις έγιναν μια. Κι' έδωκαν τη δύναμή τους στα μάτια. Στα μάτια που δέ χόρταιναν να καμαρώνουν μέσα απ' τη διάφανη υγράδα τους.

Νάτα, τα καράβια! Έρχονται, φτάνουν, ζυγώνουν.

Το υπερωκεάνειο "Πατρίς" με το 1/38 Ευζωνικό Σύνταγμα, πλεύρισε στην Προκυμαία.

ΠΕΡΝΑ Η ΣΗΜΑΙΑ ΣΜΥΡΝΗ, 2 Μαΐου 1919

Περνούν τα Άγια των Αγίων.

Η πολεμική σημαία του 1/38 Ευζωνικού Συντάγματος, Ξωπίσω της οι πολεμόχαροι τσολιάδες του Σταυριανοπούλου. Γύρω τους ένας κόσμος χειροκροτεί, μαίνεται από ενθουσιασμό. Κουράστηκαν τα χέρια στο χειροκρότημα. Σβράχνιασαν λαρύγγια στις ζητωκραυγές. Κι' όλος ο κόσμος κλαίει. Κι' όλος ο κόσμος τρίβει τα μάτια του. Είνε αλήθεια; Δεν είνε όνειρο; Μια τέτοια πραγμάτωση των ονείρων, ποιός την πίστευε, όσο κι' αν την πρόσμενε; Γύρω τους ένας κόσμος μεθυσμένος από χαρά.

Οι τσολιάδες χάνουν το βήμα τους. Μέθυσαν κι' αυτοί από το ίδιο ποτό της χαράς. Αισθάνονται βα-

θεία, πως άξιζε το χαροπάλεμά τους τόσα χρόνια στη Μακεδονία, για τις στιγμές αυτές.

Περνά η Ανάστασι.

Σκιρτούν ο Μίμας, τα Δυο τ' Αδέλφια, ο Τάνταλος, ο Γέρο-Σίπυλος. Σκιρτά κι' ο Ιωνικός Όλυμπος. Και στέλνουν τις πιο χαδιάρες αύρες τους να κολπίσουν την πολεμόχαρη των Ελλήνων Σημαία.

Σείστε μας, τραντάξτε μας, να πιστέψουμε πως δεν ονειρευόμαστε.

Ω! θείο σκίρτημα! Σμίγουν οι κρίκοι της χρυσής αλυσίδας, στο σφίξιμο της Ελευθέρης και της Σκλάβας Ελλάδος.

Η ΣΜΥΡΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΜΥΡΝΗ, 2 Μαΐου 1919

Και χύθηκεν ο πολεμόχαρος χείμαρρος στην προκυμαία. Σα σε πανηγύρι. Χύθηκε τραγουδώντας και χορεύοντας.

"Χορός, ή με την λύρα ή με το βόλι

Πάντα χορός ο δρόμος των Ελλήνων".

Ο πρώτος λόχος που βγήκε από την "Πατρίδα", έστησε χορό στην Προκυμαία. Ένας Ακαρνάν τσολιάς ξεκρέμασεν ένα βιολί κι' αρχίνησε να παίζει. Γύρω του ευτύς σχηματίσθηкен ο χορός. Ο Ταγματάρχης Κώ-

στας Τζαβέλλας σέρνει το χορό. Κι' ακολουθούν αξιωματικοί και τσολιάδες.

Η λεβεντιά της τραγουδισμένης Ρούμελης σκιρτά.

Η ψυχή της Ελληνικής Σμύρνης πάλλεται από ιερό μεθύσι.

Γαληνεύει ο γιαλός.

Η Σμύρνη με το περιγιάλι της

"φαίνεται πιο μαγευτική

τώρα που είνε Ελληνική".

ΚΙ' ΕΓΟΝΑΤΙΣΑΝ

ΣΜΥΡΝΗ, 2 Μαΐου 1919

Λες κι' άνοιξεν η γη κι' έβγαζεν Έλληνες πολεμάρχους. Λες κι' η θάλασσα ξέβραζε τσολιάδες. Πλημμύρισεν η Προκυμαία από την ευζωνική φάλαγγα. Πλημμύρησαν οι δρόμοι της Σμύρνης από φαντάρους.

Δεν έμειναν στα περιβόλια και στις γλάστρες λουλούδια. Δεν έμειναν μύρα στα σπίτια. Ούτε αγιασμός στις Εκκλησιές. Κι' εγονάτισεν η πονεμένη, η βασανισμένη ψυχή των Σμυρνητών, μπροστά στο Θαύμα. Κι' αψήλωσαν τις καρδιές στο Θεό, στον βαθύτατον ευχαριστήριον Ύμνο. Κι' αψήλωσαν το ιερό τους Λάβαρο, και με τα μάτια δακρυσμένα, εδόξαζαν τον Ελευθερωτή.

Η ΓΚΙΑΟΥΡ ΙΣΜΙΡ

ΣΜΥΡΝΗ, 2 Μαΐου 1919

Και ξεκινά η φάλαγγα των τσολιάδων για το Διοικητήριο. Μπροστά ο Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος. Γύρω του οι Δημοσιογράφοι. Ξωπίσω οι τσολιάδες μ' ανθοστόλιστα τα όπλα.

Κάπου στο δρόμο μας, πρόσμεναν τα φείδια. Κάπου, καρτερούσαν τα δολοφόντα όπλα.

Ποιός το λογάρισεν αυτό! Πηγαίνουμε σε πανηγύρι. Σήμερα όλα μέσα μας φως. Πηγαίναμε να κατεβάσουμε την κόκκινη σημαία, να πάρη το τόπο της η γαλανόλευκη.

Ήταν γραμμένο. Η κόκκινη σημαία να πέση και να κυλιστή στο αίμα.

Σα σε ευλαβικό μνημόσυνο, αναφέρνω εδώ, τον σκοτωμό του συναδέλφου μας Νίκου Κυριακίδη, που έπεσε με τις πρώτες σφαίρες, που ανέκοψαν για μια στιγμή το δρόμο μας. Και σε λίγο γαλήνεψαν όλα. Η σημαία των Ελλήνων κυμάτιζε παντού, από το Εξώκαστρο ως τον Πάγο.

Το ίδιο βράδυ, σύρθηκαν στα Ελληνικά Καράβια αιχμάλωτοι, ο Νομάρχης Ιζέτ, ο Αντιστράτηγος Αλή Νουρή, διοικητής του 17ου Σώματος Στρατού, μαζί με τρεις άλλους στρατηγούς, 200 αξιωματικούς, 700 στρατιώτες τακτικούς και 3,000 άτακτους τσέτες.

Η Γκιούρ Ισμίρ πραγματοποιούσε την ονομασία της, που από ένα προφητικό ένστικτο, της έδωκαν οι Τούρκοι από χρόνια πολλά.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΧΗ

Θέλω να τραγουδήσω το τραγούδι της. Κάτω από τον Ήλιο που χρυσώνει την όψη της. Κάτω από το φεγγάρι που ασημαστράφτει στο ασάλι της.

Κι' είναι το τραγούδι της, τραγούδι των ηρώων. Γενεές σας πρόσμεναν. Γενεές σας έθρεψαν. Γενεές σας ονειρεύθηκαν χυμένους στον ωραιόδρομο των πεπρωμένων μας.

Κόσμοι παραμερίζουν να περάστε. Κόσμοι έκθαμβοι χειροκροτούν.

Ο δρόμος σας, δρόμος Τροπαίων.

Ωραίοι και δυνατοί. Στη ψυχή και στο κορμί.

Γεννήματα πόθων και ελπίδων. Οι εκτελεστές των όσων εσκήρτησαν στα πιο βαθειά, στα Ιερά, στα Άδυστα της Φυλής.

Στον ουρανό των πεπρωμένων μας, μαγικός κι' ολόφωτος Γαλαξίας.

Πάνω στους παληούς δρόμους των αρχαίων Ελλήνων Στρατηλατών και των Βυζαντινών Δικεφάλων Αετών, σήμερα όλη η Φυλή, η μία Φυλή, ενωμένη σφιχτά στον ίδιο παλμό, πάνω απ' όλα, η Ελλάδα.

Η Ελλάδα! Μ' ότι ωραίο και δυνατό και διαλεχτό έ-

χει. Περήφανη. Αγέρωχη. Η Ελλάδα αρματωμένη.

Παραμερίζουν κόσμοι να περάση. Καινούρια Τρόπαια φτάνουν στη δόξα των πιο περήφανων παλαιών Τροπαίων.

Στο πέρασμά σου, ω αθάνατη Ελληνική λόγχη, ξαναζούν όλοι οι θρύλοι, οι παραδόσεις οι παληές.

ΤΟ ΣΥΝΘΗΜΑ

ΚΟΡΔΕΛΙΟ, 2 Μαΐου 1919

Σήμερα τα συντάγματα της 1ης Μεραρχίας μας, υπό Αρχηγόν τον Συνταγματάρχην του Πυρ/κού Νικόλαον Ζαφειρίου κατέλαβαν τη Σμύρνη.

Κατά το βραδυνό, ήρθε στο Κορδελιό ένας λόχος του 5ου πεζικού συντάγματος να το καταλάβη. Και πέρασαν τα παιδιά του λόχου με την σιδερένια κάσκα και ανθοστόλιστα τα όπλα, μέσα από τους ανθοστόλιστους δρόμους του μαγικού, του τραγουδισμένου Κορδελιού.

Τη νύχτα αργά, ύστερα από τα μεσάνυχτα, συνόδεψα το λοχαγό Παπαϊωάννου σ' έναν αιφνηδιασμό που έκαμνε στα φυλάκια του. Εκεί κατά τη Μπέλλα Βίστα, μέσα στο σκοτάδι, σαν κολώνα ακίνητος ο Σκοπός.

-Αλτ!

-Αξιωματικός.

-Το σύνθημα!

-Παλαιολόγος!

-Προχώρησε στο παρασύνθημα!

-Κωνσταντινούπολις!

-Εμπρός!

ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ-ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ!

Το πρώτο σύνθημα της πρώτης νύχτας που πάτησεν ο Ελληνικός Στρατός τη Μικρασιατική γη!

Κανείς δεν μπορούσε να με πείση εκείνη τη στιγμή, πως δεν ονειρευόμουν.

Σαν αστραπή πέρασαν από του νου μου οι αιώνες, τα χρόνια της σκλαβιάς. Και το Σύνθημα αυτό πέρασε στη σιγαλιά της γλυκειάς Μαγιάτικης νύχτας, σαν αντίλαλος μακρινός, πολύ μακρινός...

Γύρω από το Σύνθημα αυτό, είμασταν όλοι, και θα είμαστε πάντα, οι ακοίμητοι Σκοποί-Φρουροί...

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ Ιούνιος 1920

Χριστός Ανέστη

Τ' ανακοινωθέντα του Γενικού Ελληνικού Επιτελείου, κάθε μέρα ανήγγειλαν καινούργιους θριάμβους του Στρατού μας. Το τελευταίο ανακοινωθέν, μιλούσε για την πτώση του Μπαλούκσερ. Τώρα η Μεραρχία Αρχιεπαύλους βάδιζε προς την Προύσα.

Εποχή θάμβους. Κι' η Πόλη σκιρτούσε με τις Ελληνικές νίκες και πράσινε...

Τα νύχτα της 19ης προς την 20ην Ιουνίου 1920, μια είδησις συγκλόνισε τον Ελληνόκοσμον της Πόλης. Στην αρχή ψιθυριστά, σαν αμφίβολη είδησις, ύστερα πιο έντονα και στο τέλος, στον χαρμόσυνο τόνο του "Χριστός Ανέστη", έδιναν ο ένας στον άλλο την μεγάλη, την απίστευτην είδησι:

-Ένα τάγμα Ελληνικό, αύριο έρχεται στην Πόλη!

Κανείς δε κοιμήθηκεν όλη τη νύχτα. Έτρεχαν άνθρωποι σαν τρελλοί στο δρόμο και ρωτούσαν:

-Που θ' αποβιβαστή το τάγμα;

-Θάρη από το Χαδέμιοϊ σιδηροδρομικώς.

Την είδησι την έμαθαν κι' οι τούρκοι. Κι' εκλείσθηκαν από νωρίς στα σπίτια τους. Ο νους τους ανάτρεξε σε πολύ μακρινά χρόνια... Ένας Πορθητής, ο Σουλτάνος τους, έμπαινε στην Πόλη και κατέλυε μίαν Αυτοκρατορία... Την Βυζαντινή.

Κι' έσκυβαν το κεφάλι...

Στα χέρια!.. Στα χέρια!..

Από τα χαράματα, το Μεγάλο Γεφύρι που σμίγει τη Σταμπούλ με το Πέρα, σκιρτούσε κι' αυτό με το βάρος του κόσμου που ατέλειωτος περνούσε για την Σταμπούλ. Σε λίγο γέμισαν η πλατεία κι' όλοι οι δρόμοι που έφερναν στο Σικερτζή, το σιδηροδρομικό

σταθμό.

Άγγλοι και Γάλλοι στρατιώται αναγκάστηκαν να κάμουν ζώνη, για ν' αφήσουν τόπο να περάση το τάγμα. Στις 9 ½ ακούστηκε σφύριγμα ατμομηχανής. Το πλήθος τρικύμισε. Για μια στιγμή θάμπωσαν τα μάτια του. Κόπηκεν η αναπνοή του. Σε λίγο συνήλθε, κι' έσφιξε το σταθμό, σπάνοντας τη Συμμαχική ζώνη, σκαρφάλωσε στα σιδερένια κάγκελα του σταθμού, πλημμύρισεν τις μεγάλες αίθουσες, τα γραφεία.

-Να το σηκώσουμε στα χέρια το τάγμα! Ακούστηκε μια φωνή.

-Στα χέρια! Στα χέρια! Βόηξεν όλο το πλήθος.

Δεν ήταν χέρι που να μην είχε το μαντήλι στα μάτια...

Τη υπερμάχω στρατηγώ τα νικητήρια!..

Μου διηγείται ο ταγματάρχης Μίμης Βλαχόπουλος, διοικητής του ευτυχισμένου τάγματος που ερχόταν στη Πόλη.

"-Δε μπορούσα να καταλάβω το συναίσθημα των ανδρών μου, όταν μπήκαν στα βαγόνια που θα τους έφερναν στη Πόλη. Συγκίνησις; Όχι, δεν ήταν συγκίνησις. Τρέλλα; Ούτε. Θάμπος; Αυτός ίσως νάνε. Λες και δε μπορούσαν να πιστέψουν σε μια τέτοια ευτυχία, ευτυχία που περνούσε τα όρια των πιο τολμηρών ονείρων μας. Όταν πια ξεκίνησε το τραίνο, ξέσπασαν όλα αυτά τα εσώτατα συναισθήματα των ανδρών μου, σ' ένα τραγούδι. Κι' έσμιξε το τραγούδι των φαντάρων με τις ζητωκραυγές των Ελλήνων των Προαστείων από τον Άη Στέφανο ως το Σικερτζή, που παρετάχτηκαν δεξιά κι' αριστερά της σιδηροδρομικής γραμμής. Περνάμε τα τείχη της Πόλης. Ο νους μου ανάτρεξε στις μαύρες εκείνες μέρες που τα στίφη του Πορθητή έσφιγγαν την Θεοφύλακτο Πόλη. Άξαφνα τα τραγούδια έπαψαν. Περνούσαμε μπρος από την Αγιά Σοφιά. Καμιά φωνή, λες και κόπηκαν κι' οι αναπνοές ακόμα. Και μονάχα ο θόρυβος της ατμομηχανής ακούονταν. Όλο το τάγμα βρέθηκε όρθιο μέσα στα βαγόνια. Και τα χέρια που κατέβαιναν από τα μάτια, υγρά, διέγραφαν πάνω στο στήθος των πολεμιστών το σημείο του Σταυρού. Ποιος θα με πείση πως εκείνη τη στιγμή δεν άκουγα από τα στήθεια όλων μας βγαλμένο τον Ύμνο της Υπερμάχου Στρατηγού;..."

1453 - 1920

1453. - Χύθηκαν απ' όλες τις διευθύνσεις οι κατακτηταί στην Πόλη, με το μαχαίρι και τη φωτιά. Έσβυσε κάθε αντίστασι στα Τείχη και στους Πύργους. Οι στερνές απεγνωσμένες προσπάθειες των πολιορκημένων πνίγηκαν στο αίμα των ηρώων.

Εκεί, κατά τον περίβολο προς την Ωραία Πύλη, λί-

γοι ναύτες Κρητικοί, κατέφυγαν στους πύργους του Τείχους, που έφερναν ακόμα τα ονόματα των αυτοκρατόρων Βασιλείου, Λέοντος και Αλεξίου, αποφασισμένοι να πληρώσουν ακριβά τη ζωή τους. Αμέτρητα έπεσαν επάνω τους τα σίφη του Πορθητή. Οι Κρητικοί ακλόνητοι, σκορπούσαν γύρω τους τον θάνατο, προσμένοντας με τη σειρά τους και το δικό τους, παρά να παραδοθούν. Την ηρωική τους αντίστασι την έμαθε ο Πορθητής Σουλτάνος κι' από θαυμασμό στην ανδρεία τους, τους πρότεινε να παραδοθούν "και θα τους αφήση ελεύθερους να επιστρέψουν με τα καϊκια τους, στην πατρίδα τους". Κι' έτσι έγινε.

1920. Στο ίδιο μέρος, εκεί στο ακροτήρι του Σεράι - Μπουρνού - τον τόπο του Φάρου του Παληού Σεραϊού - έγινε η επιβίβασι του Ελληνικού τάγματος στα βαπόρια που θα το έφερναν στον Βόσπορο. Σε κάποια περιστατικά βλέπει κανείς το χέρι του Θεού...

Νυν απολύεις τον δούλον σου Δέσποτα...

Στις 11π.μ. άρχισεν η επιβίβασις του τάγματος στα βαπόρια που θα το έφερναν στον Βόσπορο.

Ο Διοικητής κι' οι αξιωματικοί του τάγματος μπήκαν στο εστιατόριο του σταθμού να φάνε.

Πανδαιμόνιο. Απεκόπηκε η κυκλοφορία. Τα ιατά περνούσαν από χέρι σε χέρι για να φτάσουν στα τραπέζια των αξιωματικών.

Ένας γέρος με τα μαλλιά κάτασπρα, με σεβάσμα φυσιογνωμία, στάθηκε σε μιαν άκρη κι' έβλεπεν, έβλεπε. Και δε μιλούσε και δε ζητωκραύγαζε. Λες και μαρμάρωσεν. Ο ταγματάρχης Βαλχόπουλος τον πρόσεξε και τον προσκάλεσε κοντά του, να πιή ένα ποτήρι σαμπάνια. Ο γέρος πλησίασε, πήρε το ποτήρι και φέροντάς το στα χείλη, ψιθύρισε:

-Νυν απολύεις τον δούλον σου, Δέσπ...

Δεν πρόφθασε να τελειώση και σωριάστηκε αναίσθητος κάτω...

"ΕΜΕΙΣ ΔΕ ΝΙΚΗΘΗΚΑΜΕ"

Τα 'δωκεν όλα ο Ελληνικός λαός που αρματώθηκε για να διεκδικήση την παλιά κι' αιώνια κληρονομιά του, το Εγερτήριο σάλπισμα αντήχησε πέρα σ' όλη τη Πολιτεία, κι έφτασε να ξεσηκώσει όλη τη φυλή, στο μεγάλο και στον Ιερόν Αγώνα.

Στο πέρασμα του αρματωμένου Ελληνόκοσμου, σκίρτησεν κι' η σκλάβα φυλή και πρόσμενε με τις αλυσίδες σφιγμένες. Κι' ήρθεν η ώρα του Λυτρωμού. Κι' ήρθεν ο Λυτρωμός. Η Φυλή - Αη Γεώργης Καβα-

λάρης - πάτησε το θερίο με την λόγχη της.

Τι έπαθεν ύστερα ο αρματωμένος Ελληνόκοσμος; Κουράστηκε στον δεκάχρονον αγώνα; Ποιος το λέγει αυτό; Όχι! Δε κουράστηκε, δεν απόκαμε, δε λιγοψύχησε. Τον πρόδωκαν.

Τον πρόδωκαν κι' ήρθαν ύστερα με την προσπάθεια να συκοφαντήσουν τον Ελληνικό στρατό, πως δεν ήθελε να πολεμήση. Μα μήπως ο ίδιος αυτός στρατός σήμερα στον Έβρο, δεν προσμένει ανυπόμονος, να ξαναχυθή στους παληούς του γνώριμους της Νίκης δρόμους;

Ο Προκοπίου όταν σύνθετε τον πίνακα των "Χειροβομβιστών" έγινε ο ερμηνευτής της ψυχής του Ελληνικού στρατού που κράζει σ' όλον τον κόσμον μ' όλη την δύναμη της οργής του και της περηφάνειας του, και του πόθου της εκδικήσεως:

"Εμείς δε νικηθήκαμε!"

Δε νικήθηκεν ο Ελληνικός Στρατός. Ο Ελληνικός Στρατός νίκησε και στην Κοβαλίτσα, και στο Τουλού Μπουρνάρ, και στο Σεϊδί Γαζί και στην Αλμυρά Έρημο και στ' ατέλειωτα οχυρά ντάγ πέραν του Σαγγάριου, στο Κερέζογλου, στο Μπολατλή, στη Σαπνάντζα, στο Ταμπούρογλου, στο Γλιδίζ νταγ, στο Καλέ Γκρότ, στο Αρντίζ νταγ. Τι φταίγει ο ηρωικός αυτός στρατός, αν το διοικούσαν Αρχηγοί ανίκανοι; Νίκησε δηλαδή ο Ελληνικός στρατός, η Ελληνική ψυχή και νικήθηκε το Επιτελείο, η Πολιτική των μικρόψυχων μετανοεμβριανών.

Ο ίδιος στρατός αυτός, ο προδομένος του Αυγούστου 1922, ανεβαίνει σήμερα στον Αρματωλικόν Όλυμπο και κράζει.

Εμείς δε νικηθήκαμε!

ΚΑΤΙ ΣΑΝ ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Έλληνες! Απλώστε κάτω απ' τα μάτια σας τον Χάρτη και μ' ένα μπλε μολύβι χαράξετε τη γραμμή, που την έκαμνεν άπαρτο κάστρο η Ελληνική Λόγχη. Μη τρομάζετε. Ας προχωρήση το χέρι. Ο δρόμος είνε φωτεινός κάτω από τα μάτια σας.

Σκύψτε πάνω στον Χάρτη. Πηδάτε τα Μουτεσαρλίκια και τα Βιλαέτια. Περάστε τα σύνορα του Χουδαβενδικιάρ κι' Αϊδινίου. Τα ονόματα αυτά δεν είνε ξένα στ' αυτιά σας. Σας θυμίζουν ονόματα κατακτητών που κατέλυσαν την ελευθερία στις Ελληνικές αυτές περιοχές.

Διασχίστε με το μπλε μολύβι την Ερυθραία, την Αιολίδα, την Λυδία, την Φρυγία, την Καρία και προχωρείτε, προχωρείτε στα βαθειά της Ανατολής. Θα σταθίτε όταν ακούσετε το "Άλτ!" τ' ακόιμητου Έλληνος Σκοπού. Χαράξετε τη γραμμήν εκεί που θα σας δείξη ο Σκοπός και γυρίστε πίσω. Μη τρομάζετε. Είνε μακριά ο γιαλός; Είνε πλατειά η θάλασσα; Το χωριό σας

χάθηκε από τα μάτια σας; Για σκεφτήτε! Στο χωριό σας, μικροί και μεγάλοι, πριν δέκα χρόνια τα πιο τολμηρά όνειρά σας δεν σας έφερναν ως εδώ, πάνω στα φτερά του θριάμβου; Όχι; Τότε σχίστε τον Χάρτη. Κλείστε τα μάτια. Ναι; Τότε μη τρομάξετε. Σεις φέρατε εδώ την Ελληνική Σημαία περήφανη με την δυνατή πνοή του Μεγάλου Κυβερνήτη.

Κι' ύστερα διατρέξετε την ατέλειωτην αυτήν έκταση των Μετόπισθεν ως τους γιालούς. Κάθε βήμα θα σας θυμίζει και μια παλιά δόξα. Σε κάθε βήμα σας μπροστά κι' ένα Τρόπαιο παληό, κι' ένας παληός Βωμός. Θα ξαναζωντανέψουν μέσα στα στήθη σας παλαιοί θρύλοι. Πέρασαν απ' τους δρόμους αυτούς μια φορά η Ελλάδα. Ακολούθησαν κατακτηταί, χύθηκαν επιδρομές. Φωτιά παντού. Ποτάμια από αίμα. Μια προσπάθεια να εξοντωθή η φυλή. Μάταιη η προσπάθεια.

Πάνω από συμφορές και θύελλες και λαίλαπες και κατακλυσμούς, επέπλευσεν η φυλή. Κιβωτός που έκλειε τους άσβυστους πόθους.

Πέρασαν ξυλοκόποι, έκοψαν τα φύλλα, τα κλαδιά, τον κορμό. Έμεινεν η ρίζα, και ξανάδωσεν. Αψηλώσε κορμός, έρριξε καινούρια κλαδιά, άπλωσε νέα φύλλα.

Δέντρον η φυλή.

Του πότισαν τη ρίζα αίματα και δάκρυα. Το θέριεψαν οι στεναγμοί. Κι' ήταν δυνατό. Όταν ξανάπλωσε την ομορφιά του κάτω απ' τον ήλιον, ήρθαν νέες μπόρες, καινούργιες νεροποντές.

Το δέντρον έμεινε. Κι' ίσκιωσε τους πολεμάχους της Ελλάδας του 1919 και του 1920, γεμάτο δροσιά και χαρά.

Κι' ολοτριγυρνάτε στην ατέλειωτη έκταση των Μετόπισθεν. Μύριες φωνές σας φωνάζουν. Με τα ραγισμένα μάρμαρα, τους γκρέμιους Ναούς, τους Χαλασμένους Βωμούς. Η Έφεσο, η Μίλητο, η Πριήνη, η Πέργαμο, η Φιλαδέλφεια, η Μαγνησία, η Λαοδικεία, οι Σάρδεις.

Παντού Βωμοί, λειτουργημένοι από διάφορες θρησκείες. Κι' όλες οι θρησκείες έγιναν μια. Της Πατρίδας. Λειτουργηταί της όλοι. Ιεροθύτις η φυλή. Η ακαταγώνιστη. Η αλύγιστη. Η ακλόνητη. Η Μια. Η Ελληνική.

Σμίγουν τα παλιά Τρόπαια με τα καινούρια. Από το Μαϊάνδρον ως τον Αστακηνό κόλπο, τους όχτους του Βοσπόρου και του Αιγαίου. Ο Βιθυνιώτης Όλυμπος χαιρετά το Μακεδονικό. Στην Ασιατική όχθη του Βοσπόρου ένα Ελληνικό τάγμα έστησεν την Σημαίαν του, αντίκρυ στο Μέγαρο του Καλενδέρ, εκεί που η τουρκία υπόγραψε νικημένη την ανεξαρτησία της Ελλάδας.

Κι' η Πόλη μας καρτερούσε σφιγμένη από παντού.

Μια χρυσή αλυσίδα η Ιστορία. Έσμιξαν οι κρίκοι οι σημερινοί με τους παληούς.

Η Ελλάδα πήρε πίσω την κληρονομιά της. Όλα εδώ μιλούν για μια παλιά Ελλάδα και μια καινούργια. Για μια Ελλάδα. Οι κάμποι, τα βουνά, οι ποταμοί, τα μάρμαρα, οι Εκκλησιές. Γραμμένα κι' άγραφα. Θρύλοι και παραδόσεις. Για την αιώνια Ελλάδα.

Ποια Μοίρα μας βάσκανε! Έρθεν η 1η Νοεμβρίου 1920. Κι' όλα γκρέμισαν.

Έλληνες, μη σκύβετε σήμερα στον Χάρτη. Σφαλάτε τα μάτια.

Όλα θαμπά, κι' όλα μαύρα κι' όλα πένθιμα. Που είναι το δέντρο της φυλής στη Μικρασία. Ξερριζώθηκε! Και το παρέσυρε το κόκκινο ποτάμι του αίματος των ηρώων και των μαρτύρων.

Ευλογημένη η Εθνοσωτήρια Επανάστασις του 1922.

Έλληνες. Αψηλώστε το κεφάλι και στρέψτε το προς την Θράκη.

Ο πολεμικός μας παϊάν δεν θ' αργήση ν' αντιλλαλήση στους κάμπους και στα βουνά σα νικητήριος ύμνος, σαν τραγούδι στον χορό.

"Χορός, ή με τη λύρα, ή με το βόλι
πάντα χορός ο δρόμος των Ελλήνων"

Στην άκρη του κάμπου, που απλώνεται κάτω από τα μάτια των Ακριτών της Θράκης, μας προσμένει κάποια προφητεία αλάθευτη.

Κι' είναι πάντα αλάθευτες οι προφητείες που γεννά ο λαϊκός πόνος μαζί και πόθος.

"Τιουνανλί γκελί γιόρ"

ΕΡΧΟΝΤΑΙ

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

Η Μικρασιατική Εκστρατεία υπήρξε η μεγαλύτερη στρατιωτική εποποιία που ανέλαβε ποτέ ο Ελληνικός Στρατός. Από την ίδρυσή του, στις αρχές του 19ου αιώνα, ο νέος Ελληνικός Στρατός δεν είχε βρεθεί ποτέ ξανά αντιμέτωπος μ' ένα τέτοιο κολοσσιαίο εγχείρημα. Να πρέπει να δράσει σε μια τεράστια έκταση, άγνωστη στο μεγαλύτερο μέρος της, γεμάτη φυσικά εμπόδια (βουνά, ερήμους, αδιάβατα ποτάμια) και με τον πληθυσμό εχθρικό στην πλειοψηφία του. Παράλληλα, εσωτερική διχόνοια, προσωπικές αντιπάθειες πολιτικών και στρατιωτικών, ηττοπαθής προπαγάνδα συντελούσαν στην αδυναμία της όλης προσπάθειας. Σημαντικός παράγοντας υπήρξε και το εχθρικό διεθνές περιβάλλον, όπου με εξαίρεση την ουδετερότητα της Αγγλίας, όλες οι άλλες μεγάλες δυνάμεις από το 1920 τουλάχιστον και μετά, βοήθουσαν ανοιχτά τις Κεμαλικές ορδές.

Τια όλους τους παραπάνω παράγοντες, καθώς και για πολλούς άλλους ακόμα, πολλοί ήταν αυτοί που είπαν πως η όλη προσπάθεια ήταν καταδικασμένη από την αρχή και δεν θα έπρεπε να έχει ξεκινήσει καν. Κι όμως ο Ελληνικός στρατός, τον Αύγουστο του 1921 έφτασε λίγα χιλιόμετρα έξω από την Άγκυρα και έφερε τον Κεμάλ στο χέιλος της καταστροφής, όπως ο ίδιος αργότερα ομολόγησε.

Παρ' όλα αυτά, ένα χρόνο αργότερα, ο στρατός μας χάνει μια μάχη και ξεκινάει μια υποχώρηση χωρίς σταματημό, που στο διάβα της θα παρασύρει ολόκληρη την ελληνική παρουσία στη Μικρά Ασία και μία ιστορία χιλιάδων χρόνων.

Σφάλματα στρατιωτικά έγιναν πολλά, το ίδιο πολλοί ήταν όμως και οι ιδιοφυείς χειρισμοί στρατιωτικών ηγετών. Εμφανίστηκαν κρούσματα δειλίας και ανοιχτής προδοσίας, αλλά οι ηρωϊσμοί αξιωματικών και απλών στρατιωτών ήταν πολύ περισσότεροι. Γιατί τότε χάσαμε τη Μικρασιατική Εκστρατεία;

Δεν υπάρχει εξήγηση λογική και τεκμηριωμένη που μπορεί να δοθεί με απολυτότητα. Υπάρχουν πολλές παράμετροι, όπως αυτές που προαναφέρθηκαν, αλλά δεν επαρκούν για να δώσουν το απόλυτο γιατί. Οι ίδιοι λόγοι εξ άλλου αντικρούονται από τις πράξεις μεγαλοσύνης και πρωτόγνωρου ηρωϊσμού που επέδειξαν οι νικημένοι αυτοί στρατιώτες.

Ίσως η μοναδική εξήγηση που μπορεί να δοθεί, ίσως η μοναδική εικόνα που προβάλλει το δράμα αυτό σε όλο του το μεγαλείο, είναι αυτός ο ζωγραφικός πίνακας που δείχνει μια δράκα καταματωμένων και κουρελιασμένων στρατιωτών να στέκονται όρθιοι και να φωνάζουν προς εχθρούς και φίλους πως: "Εμείς δεν νικηθήκαμε, μένουμε εδώ, φύλακες πιστοί, στο όραμα μεγαλοσύνης του έθνους και στα κόκαλα των νεκρών συντρόφων μας".

Η Μάχη του Αϊδινίου

Θα μπορούσε να είναι ο επίλογος μιας εξιστόρησης των στρατιωτικών συμβάντων της εκστρατείας οι παραπάνω φράσεις, αλλά η Μικρασιατική καταστροφή δεν έχει αρχή ούτε τέλος, μπορείς να μιλάς ατελείωτα γι' αυτήν και να μην καταλήγεις πουθενά. Αυτό που σίγουρα έχει όμως, είναι οι διάφοροι μύθοι που την περιβάλλουν και με έναν από αυτούς θα καταπιαστεί το συγκεκριμένο άρθρο.

"Οι Έλληνες είναι ιππότες, δεν σκοτώνουν, δεν καίνε χωριά, πάντα αμυνόμαστε εμείς και οι άλλοι μας επιτίθενται". Αυτά μας πιπιλίζανε στα σχολεία, καθηγητές που ακόμα δεν είχαν γίνει μπροστάρηδες

της ελληνοτουρκικής "φιλίας", αλλά ξεκινούσαν να στάζουν το χειρότερο ίσως δηλητήριο, της "μικράς, αλλά... αξιοπρεπούς Ελλάδας", της πάντα δαρμένης, αλλά παρ' όλα αυτά υπερήφανης. Και αναρωτιόταν η παιδική ψυχή πως είναι δυνατόν μετά από τόσες σφαγές, μετά από τόσο αίμα γυναικόπαιδων χυμένο, να μπορούν οι Έλληνες να είναι ψύχραιμοι και να μη ανταποδίδουν στα ίσα αυτό που οι άλλοι τους δίνουν, μίσος στο μίσος.

Την απάντηση στα ερωτήματα αυτά μου έδωσε κάποια χρόνια αργότερα ένας γέροντας που είχε πολεμήσει στην μικρασιατική εκστρατεία από την αρχή μέχρι το τέλος της.

Στις αρχές και τα μέσα του Μαΐου 1919, ο Ελληνικός στρατός, κατόπιν εντολής των μεγάλων δυνάμεων, προέβη στην κατάληψη της Σμύρνης και της καθορισμένης περιοχής ασφαλείας γύρω από αυτήν. Η κατάληψη των περιοχών αυτών χαρακτηρίστηκε από μικρής έκτασης επεισόδια με διάφορες ομάδες Τούρκων, τόσο στρατιωτών όσο και ατάκτων. Καθότι ήταν μικρής εντάσεως και εύκολα ελέγχθηκαν από τις ελληνικές δυνάμεις, δεν θεωρήθηκαν άξια ιδιαιτέρου προβληματισμού. Σύντομα το ελληνικό επιτελείο θα αντιλαμβάνονταν το λάθος του.

Στο νότιο άκρο της περιοχής που είχαν καταλάβει οι ελληνικές δυνάμεις βρίσκεται η κωμόπολις του Αϊδινίου. Πόλη με πληθυσμό σχεδόν αποκλειστικά ελληνικό. Αμέσως νοτίως αυτής κυλάει ο ιστορικός ποταμός Μαϊάνδρος όπου άρχιζε η ιταλική ζώνη ευθύνης.

Το Αϊδίνιο είχε καταληφθεί από απόσπασμα του 4ου Συντάγματος Πεζικού και λίγο πυροβολικό, χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα, αφού η τουρκική φρουρά αποχώρησε στην νότια από τον Μαϊάνδρο κειμένη ιταλική ζώνη. Εκεί, αυτή άρχισε να αναδιοργανώνεται και να αυξάνεται με την αθρόα προσέλευση Τούρκων χωρικών στις τάξεις της. Σημαντική υπήρξε και η βοήθεια των Ιταλών προς τους Τούρκους σε πολεμικό υλικό και πάσης φύσεως διευκολύνσεις.

Ο Έλληνας διοικητής, συνταγματάρχης Σχοινάς, είχε λάβει πληροφορίες σχετικές με τις τουρκικές προετοιμασίες και είχε εκδώσει διαταγές για κατάληψη επίκαιρων υψωμάτων στην περιφέρεια της πόλεως.

Εκατοντάδες Έλληνες πρόσκοποι σφαγιάσθηκαν από τους τούρκους του Κεμάλ στο Αϊδίني, στην κάτω Παναγιά και στα Σώκια της Νέας Ιωνίας. Στο Αϊδίني υπεύθυνος για την σφαγή 31 προσκόπων ήταν ο μετέπειτα πρωθυπουργός της Τουρκίας Αντνάν Μεντερές!

Παρ' όλα αυτά όμως, το ελληνικό απόσπασμα αιφνιδιασθηκε όταν το πρωινό της 16ης Ιουνίου ξεκίνησε η τουρκική επίθεση. Πολλά ελληνικά τμήματα δέχθηκαν πυρά από τα νώτα και τα πλάγια, καθώς ομάδες Τούρκων ατάκτων, παριστάνοντας τους χωρικούς, είχαν παρεισφρήσει στο εσωτερικό της ελληνικής παράταξης. Αυτές ακριβώς οι ομάδες, πυροβολώντας από σπίτια και ταράτσες χτυπούσαν τα ελληνικά στρατεύματα, ενώ παράλληλα αυτά δέχονταν τις κατά μέτωπον επιθέσεις των Τουρκικών τακτικών μονάδων.

Οι Έλληνες, κτυπώμενοι από παντού, αισθάνονταν πολιορκημένοι, ενώ είχε καταστεί προβληματική η επικοινωνία του διοικητή με τα κατά τόπους τμήματα καθώς και οι ανεφοδιασμός αυτών. Για την παραμικρή μετακίνηση έπρεπε να οργανωθούν πολυπληθή αποσπάσματα, αφού οι μεμονωμένοι στρατιώτες υπήρχε κίνδυνος να εξοντωθούν από τους ατάκτους.

Σε πείσμα όμως όλων αυτών, οι Ελληνικές θέσεις έμειναν ακλόνητες καθ' όλη την διάρκεια της μέρας και της νύκτας της 16ης Ιουνίου προκαλώντας και μεγάλες απώλειες στους επιτιθέμενους Τούρκους. Ιδιαίτερα η διλοχία των Ευζώνων, με τα λίγα πολυβόλα που διέθετε, είχε γεμίσει τουρκικά πτώματα το χώρο γύρω από τα συρματοπλέγματα που προστατεύανε τις θέσεις της.

Οι συγκρούσεις επαναλήφθηκαν με το πρώτο φως της 17ης Ιουνίου, με τους Τούρκους να επιτίθενται από παντού εναντίον των τμημάτων μας. Αυτή τη φορά είχαν και την κάλυψη πυροβολικού, αφού οι μέχρι χθες άσπονδοι σύμμαχοί μας Ιταλοί, από τις θέσεις τους νότια του Μαϊάνδρου, εκτελούσαν βολές πυροβολικού εναντίον του Αϊδινίου.

Γύρω στις 11.00 το πρωί, ο Έλληνας διοικητής Σχοινάς, σαφώς αναστατωμένος από το πείσμα και την ορμή της τουρκικής επιθέσεως και βλέποντας τα πυρομαχικά να λιγοστεύουν επικίνδυνα, έδωσε εντολή οπισθοχωρήσεως. Αυτή έγινε με αρκετή τάξη, χωρίς οι λόχοι να πανικοβληθούν. Δυνατές οπισθοφυλακές τσάκισαν κάθε προσπάθεια των Τούρκων να εμποδίσουν την αποχώρηση των Ελλήνων. Η καταδίωξη αυτή δεν συνεχίστηκε επί μακρού, αφού τους Τούρκους τους απασχολούσαν άλλα...

Ο διοικητής των ελληνικών στρατευμάτων διέταξε την άμεση ανακατάληψη της πόλεως, σχηματίζοντας δύο μικτά αποσπάσματα από πεζικό, Ευζώνους και πυροβολικό. Αυτά ξεκίνησαν την πορεία τους στις 20 Ιουνίου και από την αρχή δεν συνάντησαν ισχυρή αντίδραση των Τούρκων.

Έτσι στις 21 Ιουνίου, μονάδες Ευζώνων εισήλθαν σ' αυτό που κάποτε ήταν το Αϊδίνιο. Αυτό που βρήκαν

οι Έλληνες στρατιώτες ήταν ένας σωρός από χαλάσματα που κάπνιζαν ακόμα από την φωτιά. Πτώματα ανδρών, γυναικών, παιδιών, γέρων και νέων και άθραφτα παντού, ενώ μεγάλοι σωροί από νεκρούς είχαν στοιβαχθεί στα χωράφια έξω από την πόλη.

Στο Αϊδίνιο ζούσαν 7.500 Έλληνες, ενώ άλλες 3.500 είχαν έρθει σ' αυτό σαν πρόσφυγες από τα γύρω χωριά για να "γλιτώσουν" από τους Τούρκους. Από όλους αυτούς βρέθηκαν ζωντανοί μονάχα 4.500 ζωντανοί-νεκροί στην ουσία, φαντάσματα της φρίκης και της κτηνωδίας που είχαν ζήσει και που έμελλε να είναι το μεγάλο προοίμιο, αυτό που πρόκειται να ακολουθήσει τα επόμενα χρόνια του ξεριζωμού του Ελληνισμού από την Μικρά Ασία.

"Η Νέμεσις του Αϊδινίου"

Η φρίκη είχε συγκλονίσει τα ελληνικά στρατεύματα από το θέαμα που αντίκριζαν στο ρημαγμένο Αϊδίνι. Όμως δεν ήταν τρόμος αυτό που είχε παραλύσει το σώμα και τη σκέψη τους, αλλά μια βουβή οργή που κόχλαζε σαν λάβα ηφαιστείου.

Οι περισσότεροι εξ άλλου από τους στρατιώτες δεν ήταν νεοσύλλεκτοι, αλλά αντίθετα βετεράνοι χρόνων συνεχόμενων εκστρατειών. Είχαν δει τα μάτια τους τις θηριωδίες των Βουλγάρων στην Μακεδονία, κάποιοι ακόμα μόλις πριν λίγο είχαν γυρίσει από την νότια Ρωσσία όπου είχαν δει τις μεθόδους πολέμου των μπολσεβίκων.

Η Νέμεσις του Αϊδινίου, άκουγε στο όνομα των ανδρών και αξιωματικών του 3ου Συντάγματος Πεζικού, με διοικητή τον Γ. Κονδύλη, τον επονομαζόμενο κεραυνό. Λίγες ημέρες πριν είχαν αποβιβαστεί από τα

πλοία που τους γύρισαν από την παγωμένη Ρωσσία για να βρεθούν στο καμίνι του Μαιάνδρου ποταμού.

Στην βόρεια κοίτη αυτού ήταν τα ερείπια του Αϊδινίου με τα άταφα πτώματα να μπλέκουν στα πόδια των στρατιωτών. Νότια, άρχιζε η ζώνη κατοχής των Ιταλών, όπου είχαν καταφύγει ανενόχλητα τα τουρκικά στίφη, στο στρατόπεδο της Τζίνα, για να γιορτάσουν την "νίκη" τους.

Σχεδόν χωρίς διαταγή, ο Κονδύλης περνά με τους άνδρες του στην άλλη όχθη. Ένας ιταλικός λόχος, που εμφανίζεται για να καταδείξει την κυριαρχία της Ιταλίας, παρασέρνεται στο διάβα των στρατιωτών μας και δέχεται την κακομεταχείριση που του αξίζει. Πορευόμενοι νύκτα και μέρα, τρέχοντας σχεδόν, στις 23 Ιουνίου οι Έλληνες επιτίθενται στους ανυποψίαστους Τούρκους στο καταφύγιό τους.

Από το στρατόπεδο των Τούρκων δεν μένει τίποτε όρθιο, ούτε άνθρωπος, ούτε πράγμα. Πολλοί από τους Τούρκους καταφεύγουν στα γειτονικά χωριά, Τουρκοχώρια στην πλειοψηφία τους. Από το στρατόπεδο της Τζίνα, αρκετά χιλιόμετρα μετά τον Μαιάνδρο ποταμό και για πολλά άλλα γύρω από αυτόν όλα τα χωριά καίγονται. Μαύροι καπνοί συνοδεύουν τα αλυχήματα των Τούρκων που φεύγουν μεταφέροντας το μήνυμα:

"Γιουνανλί γκελί γιόρ, έρχονται οι Έλληνες!"

Μέρες μετά τα μέλη της διεθνούς επιτροπής των συμμάχων κατάπληκτα βλέπουν να ξεπροβάλλουν από σπηλιές και βράχια καταματωμένοι Τούρκοι επιζώντες. Τόσο παράξενο τους φαίνονταν να υπάρχουν ακόμα ζωντανοί μετά από τέτοια καταστροφή.

Μεγάλη Ιδέα: "Το ίδιο Αίμα στο ίδιο Κράτος"

ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ

**"Μήτε η Σπάρτη,
μήτ' η Αθήνα, μήτε η Πόλη!
Την Αθήνα την αφιόνισε
μια Εβραία
Μέσ' απ' το Γεσθημανί
ΐλου είν' η Σπάρτη;
Δεν το ξέρω.
Ξέρω το Μυστρά.
Κι η Πόλη η κοσμοξάκουστη
Τώρα τούρκισσα κι αυτή.**

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

1829

Το Έθνος μετά τιτάνιο επαναστατικό αγώνα 8 χρόνων, ύστερα από 368 χρόνια φρικτής δουλείας αποκτά κρατική υπόσταση. Δημιουργείται μια Ελλάδα μικροσκοπική σε σύγκριση με τα βιολογικά όρια του Ελληνισμού, που κυριαρχεί στην Βαλκανική και την Μικρά Ασία. Ένα κράτος κάτω από την ασφυκτική εξάρτηση διαφόρων προσπατών, με αρχιεπιστάτη την (τότε) Μεγάλη Βρετανία. Με μιζέρια, αναλφαβητισμό, ανύπαρκτη δημόσια μηχανή, άφθονα χρέη, πολλούς πρόθυμους τοκογλύφους δανειστές και άφθονους εχθρούς. Μ' αυτόν τον κυκεώνα χιλιάδων προβλημάτων γύρω, η Πατρίδα προχωράει στον στίβο του παγκόσμιου ανταγωνισμού των κρατών, για να κερδίσει τον χαμένο καιρό (δίχως αναγνώριση, δίχως αποί-

κίες, δίχως βιομηχανική ανάπτυξη), με μια ιθύνουσα τάξη που πριν προλάβει ν' αποκτήσει εθνισμό (αίσθηση προέλευσης, ταυτότητας και πορείας) και να τον μεταπλάσει σε εθνικισμό, στην πλειονότητά της διεθνοποιείται πνευματικά.

Συμμετοχή λοιπόν στον αγώνα, δίχως ταυτότητα, για την νεκρاناσημένη Ελλάδα, με τους ελάχιστους αξίους στις κατάλληλες θέσεις, μα μ' ένα μόνο εφόδιό της στον καθορισμό της πορείας μέσα στο θόλο και εχθρικό περίγυρο: Την Μεγάλη Ιδέα, την μύχια πίστη του Λαού στο Λαμπρό Όνειρο, στον Μαρμαρωμένο Βασιλιά.

Αυτή η μαγική πνοή, η επίμονη και άκαμπτη ελπίδα, πυρσός και λόγχη συνάμα, βοηθάει τον καθάριο αυτό Λαό και τους όσους φωτισμένους ταγούς του στη διαρκή προσπάθεια ανάπτυξης, δικαίωσης και ολοκλήρωσης. Οι εξεγέρσεις της Κρήτης, ο χαμένος πόλεμος του 1897, η πρώτη προσπάθεια, τα διδάγματα, ο Μακεδονικός Αγώνας, η επανάσταση του Συνδέσμου το 1908, οι Υπέροχες Νίκες του 1912-1913 μια πυκνή σειρά ραγδαίων γεγονότων, ένας ζωογόνος ψυχικός άνεμος, μια ανοδική πορεία. Ηγεσία και Λαός συνεπαρμένοι από την Μεγάλη Ιδέα προχωρούν. Παρ' όλο που οι λίγοι Πρόδρομοι της Εθνικής Ιδέας όταν εμφανίστηκαν για να μορφοποιηθούν, να σφυρηλατήσουν, να ενώσουν τον Ελληνισμό, ακούστηκαν από λίγους, έγιναν αντιληπτοί σε λιγότερους, πιστεύτηκαν από ελάχιστους. Παρ' όλο που τα κηρύγματα του "Απολλώνιου" Γιαννόπουλου και του Αρειμάνιου Δραγούμη δεν είχαν προλάβει να βλαστήσουν με πληρότητα, η λαϊκή ψυχή έδειχνε το δρόμο. Υπήρχε σαν γνώμονας τ' όνειρο: Η ΠΟΛΗ. Α' Πα-

γκόσμιος (εμφύλιος ευρωπαϊκός πόλεμος), διχασμός, περιπέτειες και δυστυχία του Έθνους. Συμμετοχή μας με τους νικητές και απόσταση δακτύλων από το ιδανικό.

Ο Ελληνικός Λαός πλησιάζει στην πραγμάτωση του Μύθου του, ακουμπάει την Ανάσταση του κοιμισμένου Αυτοκράτορα. Επιτέλους: "Το ίδιο Αίμα στο ίδιο Κράτος". Η Θράκη μας ανήκει, ο σόλος μας αγκυροβολεί στον Κεράτιο, στρατεύματά μας απελευθερώνουν την Ιωνία και την πασίχαρη πρωτεύουσά της Σμύρνη. Η συνθήκη των Σεβρών σφραγίζει τη Νίκη. Μάταιη χαρά, ο εθνοκτόνος διχασμός, η αλλαγή από το προσκήνιο των υποστηρικτών μας(;) στα κράτη της Entente, οι εκλογές το 1920 και η αλλαγή του Status quo ανώμαλα, δίχως ομόνοια και συμφιλίωση προξενούν τις πρώτες βαθιές ρωγμές στο οικοδόμημα της Ελλάδας, των 2 ηπείρων και των 7 θαλασσών.

Η Ιταλία πολέμια της Πατρίδας μας στη διπλωματία, η αχάριστη Αλβιόνα αδιάφορη, οι Γάλλοι δίνουν συμβούλους και εκπαιδεύουν τους Μογγόλους, εκκενώνουν την Κιλικία, όλοι αδιαφορούν για τις κτηνωδίες των βαρβάρων στο εσωτερικό. Επικεφαλής τους, ο Εβραίος ντονμές Κεμάλ (μετέπειτα Ατατούρκ - πρόκειται για τον ίδιο που θαύμαζε ανεπίπωτα η Ιωάννα Τσάτσου), που δέχεται άφθονη βοήθεια από τη γαλλική στοά Alliance, την Εβραϊκή Παντοδύναμη Μασσωνική στοά Β'ναι Βrith απ' τη Θεσσαλονίκη, χρη-

σιμοποιεί Γάλλους εκπαιδευτές, παίρνει χρυσό και πυροβόλα από τον ομόφυλό του Μπολσεβίκο Μπονστάιν - Τρότσκι.

Πλουτοκρατική Δύση και Μπολσεβίκικη Ανατολή στο πλευρό του κτήνους για την εξόντωση του Ελληνισμού. Παρ' όλα αυτά ο ηρωικός στρατός μας επιχειρεί μια υπεράνθρωπη προσπάθεια για να λύσει οριστικά το πρόβλημα: Στην Άγκυρα! Η επίθεση σταματάει μετά τον Σαγγάριο, φθάνουν οι Έλληνες Στρατιώτες 22Κm από τη φωλιά του κτήνους. Κι εκεί σταματάμε, το πάθος δεν μπορεί να ξεπεράσει ολότελα τις τρομακτικές υλικές και πρακτικές ελλείψεις. Έλλειψη και ποικιλότητα πυρομαχικών για ποικίλα και άχρηστα όπλα (όπως είχε φροντίσει ο λαθρέμπορος όπλων Σερ(!) Μπάζιλ Ζαχάρωφ), παλαιό υλικό, τραυματίες, ελάχιστα φάρμακα και Μπολσεβίκικη προπαγάνδα στα νώτα. Πλήγμα στα νώτα των Ηρώων μας από το εξάμβλωμα των Μπεναρόγια, Κοέν και Βεντούρα κι από την φυλλάδα τους Αναντί. Μετά μικρή παράταση και το τέλος φθάνει ένα πρωί του Αυγούστου του 1922. Συντρίβεται το μέτωπο στην εξέχουσα του Αφιόν Καραχισάρ και αρχίζει η ταπεινωτική υποχώρηση. Μια αντίστροφη πορεία, που θα καταλήξει στην ματωμένη Σμύρνη. Στη νύφη της Ιωνίας, όπου θα ξεσπάσουν τα μογγολικά κτήνη σ' ένα παροξυντικό όργιο κακίας και βαρβαρότητας. Με φωτιά και μαχαίρι αφανίζουν τον Ελληνισμό της Πανέμορφης

Ο Ελληνικός Στρατός αποβιβάζεται στην Σμύρνη το 1919

πόλης - Συμβόλου. Κατακρεουργούν τον Εθνομάρτυρα Ιεράρχη Χρυσόστομο, βιάζουν και καταστρέφουν. Ο Εβραίος σφαγέας νομάρχης Ραχμή Μπέης κατευθύνει τους Τσέτες. Παντού ξεκληρίζεται ο Ελληνισμός: 1.500.000 νεκροί και 1.500.000 πρόσφυγες μαζί με δισεκατομμύρια καταστροφές.

Δεν ήταν όμως μόνο αυτό το τίμημα της καταστροφής, συντρίβεται τρομακτικά ο Μείζων Ελληνικός Χώρος, ξεριζώνεται ο Ελληνισμός για να μη ξανανθίσει ποτέ πια. Η καταστροφή είναι ανάλογη και ίσως χειρότερη από την πτώση της Πόλης, τώρα αφανίζεται η Ελληνικότητα Βιολογικά, με την ανοχή και την ένοχη σιωπή των Ευρωπαίων και τη βοήθεια του σιωνισμού. Μα πάνω απ' όλα τσαλακώνεται ο μόνος συνεκτικός δεσμός της ζωής του Νεώτερου Ελληνισμού με την ανάπτυξη: Η Μεγάλη Ιδέα. Έκτοτε, μαζική ψύχωση, υποβόσκουσα φοβία, μιζέρια, οικονομική εξαθλίωση, εμφύλιος, περισσότερη εξάρτηση. Η Μικρασία σήμανε την ώρα ΜΗΔΕΝ του Ελληνισμού. Ουρλιάζουμε την αλήθεια στα μούτρα των σιωπηρών συνεργών συνεργών της βρωμιάς σήμερα, αυτό που έγραψε ο Ίδας στο "Όσοι ζωντανοί": "Για όλα φταίνε οι Μασσώνοι, οι Εβραίοι και οι Σοσιαλιστές" και ένας άφθαρτος σκοπός μας νανουρίζει όπως κάποτε παιδιά στα τραγούδια της γιαγιάς: Πάλι με χρόνια με καιρούς πάλι δικά μας θάναι.

Ο ΜΑΡΜΑΡΩΜΕΝΟΣ ΒΑΣΙΛΙΑΣ(ΠΟΛΛΑΧΟΥ)

Όταν ήρθε η ώρα να τουρκέψει η Πόλη, και μπήκαν μέσα οι Τούρκοι, έτρεξε ο βασιλιάς μας καβάλλα 'ς τ' άλογό του να τους εμποδίσει. Ήταν πλήθος αρίφνητο η Τουρκιά, χιλιάδες τον έβαλαν 'ς τη μέση, κ' εκείνος χτυπούσε κ' έκοβε αδιάκοπα με το σπαθί του. Τότε σκοτώθει τ' άλογό του, κ' έπεσε κι αυτός. Κ' εκεί που ένας Αράπης σήκωσε το σπαθί του να χτυπήσει το βασιλιά, ήρθε άγγελος Κυρίου και τον άρπαξε, και τον πήγε σε μια σπηλιά βαθιά 'ς τη γη κάτω, κοντά 'ς τη Χρυσόπορτα.

Εκεί μένει μαρμαρωμένος ο βασιλιάς, και καρτερεί την ώρα νάρθει πάλι ο άγγελος να τον σηκώσει. Οι Τούρκοι το ξέρονν αυτό, μα δε μπορούν να βρουν τη σπηλιά που είναι ο βασιλιάς γι αυτό έχτισαν την πόρτα που ξεύρουν πως απ' αυτή θα έμπει ο βασιλιάς για να τους πάρει πίσω στην Πόλη. Μα όταν είναι το θέλημα του Θεού, θα κατεβεί ο άγγελος 'ς τη σπηλιά και θα τον ξεμαρμώσει, και θα τον δώσει 'ς το χέρι πάλι το σπαθί, που είχε 'ς τη μάχη. Και θα σηκωθεί ο βασιλιάς, και θα μπει 'ς την Πόλη από τη Χρυσόπορτα, και κνηγώντας με τα φουσσάτα του τους Τούρκους, θα τους διώξει ως την Κόκκινη Μηλιά. Και θα γίνει μεγάλος σκοτωμός, που θα κολυμπήσει το μουσκάρι 'ς το αίμα.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΟΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Άγνωστες σελίδες της Ιστορίας ΟΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ, ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ ΚΑΙ Η ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Πριν ογδόντα ακριβώς χρόνια στις ακτές της Ιωνίας συνετελέσθη το μεγαλύτερο δράμα του νεωτέρου Ελληνισμού, η μεγαλύτερη καταστροφή του Έθνους μας μετά τον Πελοποννησιακό Πόλεμο και την Άλωση της Κωνσταντινουπόλεως. Δυστυχώς οι Έλληνες σήμερα, και πολλοί περισσότεροι οι νέοι, αγνοούν κάποιες σημαντικές πτυχές των τραγικών εκείνων ιστορικών περιστάσεων. Αγνοούν τον ρόλο που έπαιξε εις βάρος της Ελλάδος το Κράτος των Σοβιέτ, που ενίσχυσε αφειδώς με χρήματα και όπλα το καθεστώς του Κεμάλ, του εξισλαμισμένου αυτού Εβραίου (Ντονμέ), που ήταν ο σφαγέας του Ελληνισμού της Μικράς Ασίας, ενός Ελληνισμού με χιλιάδες χρόνια ιστορία.

ΟΙ "ΝΕΟΤΟΥΡΚΟΙ"

Ουδείς από τους ιστορικούς, που ασχολούνται με την Μικρασιατική καταστροφή δεν αναφέρεται στο ΓΕΓΟΝΟΣ ότι το κίνημα των νεοτούρκων, που ευθύνεται για την σφαγή και τον ξεριζωμό εκατομμυρίων Ελλήνων, ήταν έργο κυρίως των εβραϊκής καταγωγής Οθωμανών υπηκόων, των "ντονμέ". Δεν λένε ούτε μια λέξη για την εβραϊκή καταγωγή του Κεμάλ Ατατούρκ. Σχετικά με τους νεότουρκους αξίζει να αναφερθούμε σε ένα σημείο του βιβλίου ενός πολύ γνωστού καθηγητού. Από το βιβλίο αυτό πολύ χαρακτηριστική είναι η συνομιλία που είχε ο Βασιλεύς Γεώργιος πριν τους Βαλκανικούς Πολέμους, τον Ιούλιο του 1912 με τον Αυστριακό επιτετραμμένο στην Αθήνα Πρίγκηπα Αιμίλιον Φύρστεμπεργκ. Η συνομιλία αυτή υπάρχει στο βιβλίο του καθηγητού Ενεπεκίδη "Η ΔΟΞΑ ΚΑΙ Ο ΔΙΧΑΣΜΟΣ", που στηρίζεται στα

μυστικά αρχεία της Αυτοκρατορίας της Βιέννης. Το απόσπασμά που θα ακολουθήσει είναι από την σελίδα 229 του βιβλίου και είναι μέρος της αναφοράς προς την κυβέρνησή του, του Αυστριακού Πρίγκηπου:

"Και περί των Νεοτούρκων, γενομένης συζητήσεως, εξεφράσθη ο Έλλην βασιλεύς με οργήν και πικρίαν:

-Ο τρόπος, είπε, και αι μέθοδοι με τας οποίας μετεχειρίσθησαν τον Ελληνισμόν είναι αυτόχρονα ανάξιοι ανθρώπων! Επί τέλους τι είδους προσωπικότητες είναι αυτές που διευθύνουν τώρα εις την Κωνσταντινούπολιν; Μια ομάς ανθρώπων σημιτικής καταγωγής που μόλις προ ολίγου εχρειάσθη να γίνουν μουσουλμάνοι... Ουδείς έβλαψε την περιωπήν του Καλιφάτου περισσότερον από τους τωρινούς δυνάστας".

Κ.Κ.Ε. ΚΑΙ ΜΙΚΡΑ- ΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Αγνοούν ακόμη (τυχαία;) τον προδοτικό ρόλο, που έπαιξε το μικρό εκείνη την εποχή, αλλά δραστήριο, Κ.Κ.Ε., έναν ρόλο που οι ίδιοι οι κομμουνιστές έχουν παραδεχθεί γράφοντας το 1925 στον "ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ" ότι όχι μόνο χάρηκαν **"για την αστικοσιφικιάδικη ήττα στην Μικρά Ασία"**, αλλά και την επεδίωξαν. Σχετικά με τον ρόλο των κομμουνιστών πρέπει να αναφέρουμε ότι ήσαν εκείνοι που είχαν δημιουργήσει ολόκληρο μηχανισμό διαφυγής των λιποτακτών από το μέτωπο και ότι με έντυπο υλικό καλλιεργούσαν συστηματικά την ηττοπάθεια στους στρατιώτες μας.

Χωρίς κανένα άλλο σχόλιο που θα σας παραθέσουμε στοιχεία για το ζήτημα από δύο διαφορετικές πηγές. Η πρώτη πηγή είναι μία επίσημος αναφορά του επιτελάρχου **του Νοτίου Συγκροτήματος Μεραρχιών της Στρατιάς της Μικράς Ασίας**. Η αναφορά ασχολείται με το **"Ηθικόν του Στρατεύματος"**, υπογράφεται από τον **Στυλιανόν Γονατά** και έχει ημερομηνία 9 Ιουνίου 1922, τρεις μήνες δηλαδή πριν την καταστροφή. Σε αυτήν λοιπόν την αναφορά αναφέρονται ως λόγος κάμψεως του ηθικού του στρατεύματος και ο παρακάτω:

"Αι διαδιδόμεναι ολίγον κατ' ολίγον σοσιαλιστικά και κομμουνιστικά ιδέαι δηλητηριάζουν τα αισθήματα της αυταπαρνήσεως και αυτοθυσίας και παρουσιάζουν τον πόλεμον ουχί ως εθνικόν. Πλείστα τεκμήρια έχει αρυσθή η υπηρεσία επί του κεφαλαίου τούτου εκ της λογοκρισίας και εξ άλλων πηγών."

Εκτός όμως από το επίσημο αυτό έγγραφο υπάρχει και το (εξαφανισμένο βέβαια σήμερα) βιβλίο του Καθηγητού της Σχολής Ευελπίδων Ταγματάρχου της Χωροφυλακής Πέτρου Νικολαράκου **"Ο Κομμουνισμός εν Ελλάδι"**. Στο βιβλίο αυτό και στις σελίδες 26-31 αναφέρεται:

"Μικρασιατική εκστρατεία και ΚΚΕ:

Είναι ιστορικώς γνωστόν ότι η Ελλάς μετά την λήξιν του Α Παγκοσμίου Πολέμου το 1918 εσυνέχισε, μόνη αυτή, τον πόλεμον κατά των Τούρκων. Εις τα Μικρασιατικά παράλια κατώκουν ομαίμονες αδελφοί Έλληνες, οι οποίοι εστέναζον υπό τον βαρύν τουρκικόν ζυγόν και έρριπτον ελπιδοφόρα βλέμμα-

τα εις τας έναντι γραφικάς ακτάς της μητρός Ελλάδος.

Με πόθον άσβεστον προς την ελευθερίαν και πείσμονα εγκαρτέρησιν ανέμενον την απολύτρωσιν. Με ακμαίον Εθνικόν φρόνημα και με αμείνων θρησκευτικήν πίστιν κατά τα μακρά έτη της δουλείας των, εκράτησαν υπερηφάνως κλεισμένην εις την ψυχήν των την Ελλάδα.

Και η ημέρα της δράσεως του Ελληνικού Στρατού προς απελευθέρωσιν των Ελληνικών εδαφών της Μικράς Ασίας έφθασεν. Τα Ελληνικά Στρατεύματα, μετά σκληρούς αγώνας αποβιβάζονται εις τας Μικρασιατικάς ακτάς.

Εις την Εθνικήν αυτήν προσπάθειαν, ποία ήτο η στάσις των Ελλήνων Κομμουνιστών; Ιδού:

Το πρώτον θέμα το οποίον ηρεύνησαν οι κομμουνισταί ήτο το αν η Ελλάς, ενεργούσα ως ενήργει, έπραττε συμφώνως προς τας επιθυμίας και τας επιδιώξεις της Σοβιετικής των Πατρίδος. Και είναι γνωστόν ότι, κατόπιν της συναφθείσης Ρωσοτουρκικής συνθήκης η Σοβιετική Ρωσία ήτο φιλικώτατα προσκείμενη προς την Τουρκίαν και παρέσχεν εις αυτήν την υλικήν και ηθικήν υποστήριξιν και συνεπώς η μικρασιατική εκστρατεία ήτο αντίθετος προς την επιθυμίαν της Ρωσίας.

Τούτο εγνώριζον οι Έλληνες Κομμουνισταί, δι' ο και από της πρώτης στιγμής έσπευσαν προδοτικώτατα να διακηρύξωσιν ότι ο πόλεμος της Ελλάδος κατά της Τουρκίας, ήτο πόλεμος επιθετικός, κατακτητικός, ιμπεριαλιστικός.

Ευρεία και σατανική κομμουνιστική επίθεσις εξαπολύεται εις τα μετόπισθεν, ενώ οι κομμουνισταί στρατιώται οργανώνουν κομμουνιστικούς πυρήνας και τριάδες εντός του Στρατεύματος δια να διοχετεύουν τα δηλητηριώδη αντιπολεμικά συνθήματα και να ενσπείρουν την ηττοπάθειαν. Προκηρύξεις και τύπος κυκλοφορούν σχεδόν ελεύθερα εις το μέτωπον, δια των οποίων καλούνται οι στρατιώται να γυρίσουν στα σπίτια τους, στα μαγαζιά τους, στα χωράφια τους. Ο κομμουνιστής ΝΙΚΟΛΗΣ εκμεταλλευόμενος της ευνοίας του ΠΛΑΣΤΗΡΑ, εξέδιδε, σχεδόν ανενόχλητος, την κομμουνιστικήν εφημερίδα **"ΦΟΥΝΤΑ"**, η οποία εκκυκλοφόρει μεταξύ των στρατιωτών με περιεχόμενον καθαρώς και εντόνως αντιπολεμικόν.

Οι αναχωρούντες δια το μέτωπον κομμουνισταί στρατιώται μαζί με τα τιμημένα Ελληνικά όπλα, έφερον εις τους γυλιούς των κομμουνιστικά έντυπα περιέχοντα τας "θέσεις και αποφάσεις" της Γ Διεθνούς, δια των οποίων καθωριζετο σαφώς η ανθελ-

Ο Κεμάλ Ατατούρκ συναντάται με μπολσεβίκους και εβραίους αξιωματικούς του κόκκινου στρατού το 1922 στο Ακσεχίρ

ληνική γραμμή την οποία έπρεπε να εφαρμόσουν.

Εντός της πόλεως Σμύρνης, είχαν οργανωθεί εις γιάφκας οικίαι κομμουνιστών πολιτών, εις τας οποίας μετά πάσης ανέσεως συνήρχοντο και συνωμώτουν οι κομμουνισταί στρατιώται καταστρώνοντες σχέδια διαβρώσεως του στρατεύματος και καταρρεύσεως του Ελληνικού μετώπου.

Τα κομμουνιστικά στελέχη της γραμμής των πρόσω, ενώ παρώτρυναν τους ανύποπτους και ταλαιπωρημένους φαντάρους εις λιποταξίαν, έδιδον εντολήν εις τους κομμουνιστάς στρατιώτας να παραμείνουν εις το μέτωπον δια να συνεχίσωσι την φθοροποιόν και διαλυτικήν προπαγάνδαν των.

Η Κ.Επιτροπή της Κομμουνιστικής Οργανώσεως του Μετώπου αφού απηύθυνε επιστολάς εις τους κατά τόπους Γραμματείς του εσωτερικού, δια των οποίων έδωσεν εις αυτούς εντολήν να εξακριβώσωσι τας μονάδας εις τας οποίας υπηρετούν κομμουνισταί φαντάραι, κατώρθωσε να εντοπίση και να χρησιμοποιήση όλους τούτους εις συνωμοτικές αποστολάς. Δια να αποφεύγωσι τον έλεγchon της αλληλογραφίας είχαν κατορθώσει να προμηθεύσωσι φακέλους επιστολών επί των οποίων είχε τεθεί η καθιερωμένη σφραγίς της λογοκρισίας και δια του

στανικού τούτου τρόπου ηδύναντο να αλληλογραφήσι ανεξελέγκτως και ελευθέως.

Χρησιμοποιούσα κομμουνιστάς διαβιβαστάς, κατόρθωσε να έχη εις χείρας της όλον το τηλεφωνικόν δίκτυον του Μετώπου. Το γεγονός τούτο εξησφάλιζεν εις αυτήν την άμεσον διοχέτευσιν των οδηγιών της εις όλα τα όργανα του κομμουνιστικού μηχανισμού.

Οι στρατευμένοι κομμουνισταί σιδηροδρομικοί καθώς και 500 ακόμη, τους οποίους όλως απερисκέπτως απέστειλεν εις το Μέτωπον, υπό μορφής ποινής, το Κράτος, επειδή είχαν απεργήσει, απέτελεσαν σπουδαίον συνωμοτικόν υλικόν. Ούτοι, ως εκ του επαγγέλματός των ανέλαβον άπαν το σιδηροδρομικόν δίκτυον και μετεβλήθησαν εις ιδεώδεις συνδέσμους του κομμουνιστικού μηχανισμού. Αυτό εις γενικωτάτας γραμμάς υπήρξεν το προδοτικόν έργον του ΚΚΕ κατά την διάρκεια της Μικρασιατικής εκστρατείας.

Επεδίωξε να ενσπείρη την αμφιβολίαν και την ηττοπάθειαν εις το Μέτωπον και εις τα μετόπισθεν και συνετέλεσεν όσον ηδύνατο εις την κατάρρευσιν του μετώπου και συνέβαλεν εις το να προκληθή η εθνική καταστροφή με τας τραγικάς της συνεπειάς.

Αποκορύφωμα της προδοτικής συνειδήσεως και της εθνικής πορώσεως των κομμουνιστών, αποτελεί η κυνική ομολογία περί της συμβολής των εις την καταστροφήν, δια την οποίαν μάλιστα υπερηφανεύονται.

Ούτω, εκτός των άλλων κομμουνιστικών κειμένων εις τα οποία ανευρίσκομεν την ανελευθέριασιν ταύτην ομολογίαν, αναγιγνώσκομεν εις το επίσημον δημοσιογραφικόν ὄργανον "ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ" της 12ης Ιουλίου 1935, υπότιτλος "Μία επιφύλαξι":

...**"Αν δεν νικόμασταν στη Μ.Ασία, η Τουρκία θάτανε σήμερα πεθαμένη και μεις μεγάλη Ελλάδα. Τη "λετυερίά" μας θα τηνε στηρίζαμε στην υποδούλωσι του Τουρκικού λαού. Αυτό εμείς δεν το δεχόμαστε. Το αποκρούουμε κατηγορηματικά. Η αστικοτσιφλικιάδικη Ελλάδα στη Μ.Ασία πήγε όχι σαν εθνικός απελευθερωτής μα σαν ιμπεριαλιστική δύναμη, ὄργανο των εγγλέζων μεγαλοκαρχαριών. Πήγαινε αυτού όχι μόνο για να διαιωνίση την ξενική κυριαρχία πάνω στον Τουρκικό λαό μα και να κάνη την Τουρκία αντισοβιετικό ὄρμητήριο. Δεν είναι αυτός**

ο δρόμος της ειρηνικής δημοκρατικής συμβίωσης των λαών της νοτιοανατολικῆς Ευρώπης. Η Μικρασιατική εκστρατεία δεν χτυπούσε μόνο τη νέα Τουρκία μα στρεφότανε ἐνάντια στα ζωτικώτατα συμφέροντα του ελληνικού λαού. Γι' αυτό εμείς όχι μόνο δεν λυπηθήκαμε για την αστικοτσιφλικιάδικη ήττα στη Μικρασία μα και την επιδιώξαμε".

Ομολογούν συνεπώς πλήρως οι κομμουνισταί ὅτι ΗΘΕΛΑΝ την Μικρασιατικὴν συμφορὰν και ὅτι ἐπραξαν παν το δυνατόν δια να καταστραφούν, να εκπατρισθούν και να σφαγώσιν εκατομμύρια Ελλήνων".

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον ἔχουν ἐξ ἄλλου τα ὅσα ἔγραψε σαν ιστορία της Ελλάδος ο πλέον επιφανὴς κομμουνιστής, ο γνωστός Νίκος Ζαχαριάδης ("ο μεγάλος αρχηγός"), στο διάστημα που εκρατεῖτο στην φυλακή την περίοδο του εθνικοῦ καθεστώτος της 4ης Αυγούστου. Προσπάθησε με ἓνα κείμενο επισημονικά αστείον, ἀλλὰ πέρα για πέρα προδοτικόν και ανθελληνικόν να γράψῃ μίαν ιστορίαν του λαοῦ μας.

Ούτε οι τραυματίες του ελληνικοῦ νοσοκομείου της Σμύρνης δεν γλίτωσαν ἀπὸ την μανίαν των σφαγέων του Κεμάλ

"Η Μεγάλη Ιδέα, ενάντια σ' όλα τα δοσμένα της ιστορίας και της επιστήμης, διακήρυξε ότι η Νέα Ελλάδα αποτελεί απόγονο, κληρονόμο και συνεχιστή της αρχαίας Ελλάδας των δουλοκτητών και της βυζαντινής αυτοκρατορίας του ασιατικού δεσποτισμού. Και ότι για ιστορική αποστολή που της είναι δοσμένη "απ' τα πάνω" έχει να ξαναφτιάξει "την ελληνική" αυτοκρατορία που δεν υπήρξε ποτέ. Έτσι διατύπωσε μεγαλοελλαδίτικες καταχτητικές βλέψεις πάνω σ' όλα τα Βαλκάνια και τη Μικρά Ασία και αυτού πρέπει να βρούμε μια απ' τις κυριώτερες αιτίες γιατί δεν λύθηκε δημοκρατικά το βαλκανικό πρόβλημα και για το εξοντωτικό αλληλοφάγμα των λαών που κατοικούν τη χερσόνησο του Αίμου. Β) Η Μ.Ι. διακήρυξε ότι η Ν. Ελλάδα δε μπορεί να ζήσει μέσα στα στενά της όρια και ότι τη λύση για όλα τα προβλήματά της και όλες τις δυσκολίες της θα τη βρει στην πραγματοποίηση αυτού του σκοπού πρέπει να αφιερωθούν όλες οι δυνάμεις..."

(σελ. 11)

Οι κομμουνιστές της Ελλάδος, λοιπόν, σε επίσημα κείμενά τους υπερηφανεύονται ότι επεδίωξαν "την αστικοιμφιλιάδικη ήττα της Ελλάδος στην Μικρά Ασία".

Ο λόγος για τον οποίον οι μπολσεβίκοι τάχθηκαν κατ' ουσίαν στο πλευρό του Κεμάλ, ήταν η απόφαση το Λένιν να στηρίξει με κάθε τρόπο τους εβραϊκής καταγωγής νεότουρκους. Άλλωστε, τόσο οι περισσότεροι νεότουρκοι, όσο και οι περισσότεροι ηγέτες των μπολσεβίκων ήσαν εβραίοι.

Εάν η Ρωσία είχε μείνει αυτοκρατορία και δεν είχε γίνει Σοβιετική Ένωση, σήμερα θα υπήρχε μία μεγάλη Ελλάδα των 30 εκατομμυρίων και ο ελληνισμός της Μικράς Ασίας και του Πόντου δεν θα είχε ξεριζωθεί. Η ενίσχυση του Κεμάλ με όπλα και πολεμικό υλικό δεν ήταν δυνατή από την Δύση γιατί τα παράλια της Μικράς Ασίας τα ήλεγχε η Ελλάδα και η ενίσχυση αυτή ήλθε από τον στρατό που διοικούσε ο κορυφαίος μπολσεβίκος εβραίος Τρότσκι-Μπρονστάιν. Σχετικά με το θέμα γράφει ο καθηγητής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Κώστας Φωτιάδης.

"Την ίδια μέρα υπογράφηκε και η συμφωνία για τη χορήγηση δωρεάν οικονομικής και στρατιωτικής βοήθειας στον Μουσταφά Κεμάλ. Σε μια περίοδο που ο σοβιετικός λαός πέθαινε καθημερινά από την πείνα, ο Λένιν δεν δίστασε να δωρίσει

Η προκυμαία της Σμύρνης στις φλόγες

10 εκατομμύρια χρυσά ρούβλια και ανυπολόγιστης αξίας οπλισμό στο δικτάτορα Μουσταφά Κεμάλ, όχι για να πολεμήσει τους ιμπεριαλιστές, όπως υποκριτικά δήλωνε ο ίδιος και οι συνεργάτες του, αλλά για να εξασφαλίσει τα δικά του ζωτικά συμφέροντα στη μεγάλης στρατηγικής, οικονομικής και γεωπολιτικής σημασίας περιοχή. Με ποια λογική θεωρείται ιμπεριαλιστικός ο πόλεμος των Ελλήνων στη Μικρά Ασία, όταν το 25% του συνολικού πληθυσμού, που στέναζε κάτω από την τουρκική βαρβαρότητα, ήταν δεδηλωμένης ελληνικής καταγωγής;"

Ας δούμε με την γλώσσα των αριθμών το πολεμικό υλικό που έδωσε η Σοβιετική Ένωση στον Κεμάλ το κρίσιμο έτος 1921 μέχρι τον Μάρτιο, πριν δηλαδή από την ελληνική επίθεση για κατάληψη της Αγκύρας. Τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο 1921 παρελήφθησαν από τα στρατεύματα του Κεμάλ χίλιες βόμβες, 4.000 χειροβομβίδες και 4.000 εγκαίροφλεγείς σφαίρες. Τον Μάρτιο του 1921 οι σοβιετικοί έδωσαν

στον Κεμάλ 33.000 τυφέκια, 58 εκατομμύρια φυσίγ-
για, 300 πολυβόλα, 54 κανόνια, 130.000 οβίδες και
άλλες μεγάλες ποσότητες πολεμικού υλικού. Στις
23 Μαρτίου απέστειλε επίσης δωρεάν για τις ανά-
γκες του Κεμαλικού στρατού 30 δεξαμενές με πε-
τρέλαιο, δυο δεξαμενές βενζίνης και 8 δεξαμενές
κηροζίνης. Όλοι γνωρίζουμε ότι στη μεγάλη ελληνι-
κή επίθεση του 1921 ο ελληνικός στρατός είχε με-
γάλες ελλείψεις πολεμικού υλικού, ενώ ο στρατός
του Κεμάλ αφθονία. Κι όμως κάποιοι σήμερα, κά-
ποιοι μαρξιστογενείς έχουν το θράσος να μιλούν για
την γενοκτονία των Ποντίων, μία γενοκτονία που υ-
πήρξε κυρίως έργο και αποτέλεσμα της ενισχύσε-
ως του Κεμάλ από τους κομμουνιστές.

"ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΙ ΤΟΥ ΚΕΜΑΛ"

Ακόμη αγνοείται (τυχαία;) ο ρόλος, που έπαιξαν οι
σιωνιστές στην διάρκεια της καταστροφής. Για τον
ρόλον αυτό θα σας παραθέσουμε ένα ντοκουμέντο,
ένα κείμενο από ένα άγνωστο και εξαφανισμένο βι-
βλίο, το βιβλίο του Αντωνίου Πισσάνου "Αιχμάλωτοι
του Κεμάλ", που εξεδόθη στην Αθήνα το 1928:

*"Σε λίγο φθάνομε εις την Τουρκικήν συνοικίαν.
Εκεί οι Τούρκοι πολίται επιπίπτουν επάνω μας και
μας κτυπούν με ότι βρίσκουν μπροστά των. Γελούν
απαίσια από ευχαρίστησιν και το γέλιο τους μας ξε-
σχίζει την καρδιά και μας τρομάζει.*

*Με τους Τούρκους συμπράττουν και οι Εβραίοι.
Αυτά τα τέρατα τα οποία απελάμβανον πάσης προ-
στασίας και υποστηρίξεως εκ μέρους της Ελληνι-
κής Διοικήσεως. Αυτοί που υπεστηρίζοντο από τον
άθλιο Στεργιάδην και είχαν τόσα προνόμια, αυτοί,
λέγω, συμμαχούσαν σήμερα με τους Τούρκους ε-
ναντίον των Χριστιανών.*

*Καθισμένοι εις τα καφενεία, εχλεύαζον τους
Χριστιανούς, τους κτυπούσαν, τους παρέδιδον εις
τους σφαγείς. Και όταν διήρχοντο τα τάγματα των
αιχμαλώτων, έριχναν γυαλιά στους δρόμους δια να
ξεσχίζωνται τα γυμνά των πόδια, και να υποφέρουν
περισσότερον τα θύματα της Κεμαλικής θηριωδίας.*

*Όταν οι Τούρκοι μπήκαν στη Σμύρνη, οι Εβραίοι
προσέφερον τας ελεεινάς υπηρεσίας των. Εις τα
αστυνομικά τμήματα υπήρχαν προδότες Εβραίοι. Εις
το σταθμόν των διαβατηρίων αυτοί έκαναν τον έ-
λεγχον. Εις την αποβάθρα της Πούντας, επίσης. Αυ-*

*τοί υπέσχοντο εις τους χριστιανούς ότι θα τους έ-
σωζαν, δια να πάρουν χρήματα και να τους παρα-
δώσουν ύστεραν ευκολώτερον εις τους σφαγείς
των. Δεν υπήρξεν ευκαιρία που να μην την εξεμε-
ταλλεύθησαν εις βάρος των χριστιανών. Ειργά-
σθηκαν σαν τα φίδια. Η Ελληνική Διοίκησις τους ε-
ξέστεινε, τους εμποστάτευε, και αυτοί σήμερον έ-
γινον όργανα καταστροφής δια τους Έλληνας. Του-
λάχιστον θα γίνουν αυτά μαθήματα εις τους Κυ-
βερνήτας μας. Θα μάθουν να λαμβάνουν μέτρα α-
μύνης και πρόνοιας;*

*Εις την συνοικία Μπας-Οτουράκ, από όπου διερ-
χόμεθα, οι Εβραίοι ειρωνεύονται με την γνωστήν
προφορά των: Ζήτω Βενιζελός... Ζήτω Κωνστα-
ντινός... Και ένας άλλος φωνάζει εις άπαιστον Ελ-
ληνική: "Εμπρός με το στέφανον της δόξης προς
την Αγία Σοφιά!" Εν τω μεταξύ οι υποκόπανοι των
στρατιωτών ανεβοκατεβαίνουν στα πλευρά των
αιχμαλώτων, ενώ οι πολίται Εβραίοι και Τούρκοι
χειροκροτούν" (Σελίς 30).*

*"Εις την αποβάθρα της Πούντας, Τούρκοι αξιω-
ματικοί και χωροφύλακες έχουν συνεργάτες Ε-
βραίους, δια να εξετάζουν τα πιστοποιητικά των α-
ναχωρούντων. Κατά την εξέτασιν παρευρίσκοντο
και αξιωματικοί του Αμερικανικού Ναυτικού. Ένας,
ένας προχωρούσαν από μία δίοδον, η οποία οδη-
γούσε προς τα πλοία, τα πλοία που είναι Ελληνικά
επιτεταγμένα από τον Αμερικανικόν Ερυθρόν Σταυ-
ρόν. Αι γυναίκες, τα παιδιά και οι γέροντες περνούν
ελεύθερα. Οι άνδρες εξετάζονται με ιδιαίτεραν
προσοχήν. Εάν έχουν καλά ξένα πιστοποιητικά, α-
φήνονται να προχωρήσουν προς τα πλοία. Εάν ό-
μως όχι, τότε αλλοιμονόν των! Τους παραλαμβάν-
νουν οι Τούρκοι στρατιώται και τους δέρνουν α-
γρίως υπό τα όμματα των Αμερικανών. Το σύνθημα
πάντοτε το έδιδον οι Εβραίοι, οι οποίοι εξήταζον
τα έγγραφα.*

*Όσοι είχαν τα περίφημα Laisser-Passer, ηρω-
τώντο ειρωνικώς από τον Εβραίο ελεγκτήν: Είσθε
Γάλλος. Α... είσαι από τους φιλέλληνας... πήγαινε
τότε με τους Ρωμηούς! Αλ, βουρ, μπου γιαλαντζή
φρανσίζ (πάρετε, χτυπάτε, αυτόν τον ψευτοφρα-
ντσέζο) ετελείωνεν ο απόγονος του Ιουδα, αποτει-
νόμενος εις τους στρατιώτας" (Σελίς 36-37).*

*"Ο αναγνώστης ας με συγχωρέσει που δεν παρα-
θέτω ημερομηνίας λαμβανομένου υπ' όψει, ότι το
ημερολόγιον αυτό το έγραψα από μνήμης, όταν ε-
πέστρεψα από την αιχμαλωσίαν. Γι αυτό και πολλά
γεγονότα που ανέφερα ή που θα αναφέρω έλαβον
χώραν κατά διαφόρους ημερομηνίας, άλλα ενωρί-*

Σχεδόν ένα εκατομμύριο τετρακόσιες χιλιάδες Έλληνες ξεριζωμένοι από τη γη τους αναζήτησαν καταφύγιο στην κυρίως Ελλάδα

τερα, άλλα αργότερα. Φυσικά, εκεί και εις την θέσιν που ευρισκόμην ήτο αδύνατον να γράφω ημερολόγιον, ελλείψει γραφικής ύλης και διαθέσεως. Δια το λόγον αυτόν μου διέφυγον πολλά σοβαρά γεγονότα σχετικώς με την πρωτάκουστον ζωήν των αιχμαλώτων.

Κατά τον Οκτώβριον, προτού ακόμη εισαχθώ εις το αναρρωτήριον, έφερον νέους αιχμαλώτους από τη Σμύρνη.

Όλοι μαζεuthήκαμε γύρω στους νεοαφιχθέντας δια να λάβωμεν καμιά πληροφορία. Μου έκαμαν αμέσως εντύπωσιν η εμφάνισις των, η περιβολή των. Όλοι ήσαν καλοντυμένοι, φορούν δε παπούτσια και φέσια. Ο καθένας των έχει το σακκίδιον, το παγούρι του, και κουβέρτες!!

Μανθάνω ότι είναι Εβραίοι, στρατιώται του Ελληνικού στρατού, παραμεινάντες εις την Σμύρνην κατά την οπισθοχώρησιν. Ελιποτάκτησαν για να γλυτώσουν από το στρατόν αλλά την έπαθαν, αιχμαλωτισθέντες από τους Τούρκους.

Το γεγονός όμως είναι ότι καίτοι αιχμάλωτοι, καλοπερνούσαν. Οι Τούρκοι δεν τους επείραξαν διό-

λου. Επί πλέον η Εβραϊκή Κοινότης εφρόντιζε δι αυτούς, πάρα πολύ. Άλλωστε οι Εβραίοι ήσαν σύμμαχοι του Κεμάλ, και σخرةία όργανα των εγκληματικών του σκοπών. Και αν συνέλαβε μερικούς Εβραίους αυτό το έκαμε για τα μάτια.

Ημείς οι ρακένδυτοι πειναλέοι, μισοπεθαμένοι αιχμάλωτοι, εμακαρίζαμε την τύχην των απογόνων του Ιούδα. Η προδοσία των αντημείβετο αρκετά. Αυτοί σήμερα, εκαλότρωγαν, εκαλόπιναν, καλοπερνούσαν με μια λέξη.

Επί κεφαλής των, οι Εβραίοι είχαν ένα νέον ονόματι Ηλίαν Κοέν. Αυτός ισχυρίζετο ότι ήτο ανθυπολοχαγός του Ελληνικού στρατού, γι αυτό και διωρίσθαι επιλοχίας του λόχου εις τον οποίον ανήκον.

Προς τους Έλληνες ο άθλιος εφέρετο σκαιότατα. Υβριζε, χαλούσε τον κόσμον, και όταν κανέναν αιχμάλωτος δυστροπούσε να πάει σε αγγαρεία τον άρπαζε με τα χέρια και τον έστειλε δια της βίας.

Μια μέρα, ενώ προσπαθούσε να αναγάσει έναν ασθενή αιχμάλωτον να πάει σε αγγαρείαν, τον βλασφημούσε με το όνομα του... Χριστού στα χείλη. Όλοι τότε οι αιχμάλωτοι εξηγέρθησαν και ωρισμέ-

νως θα τον έδερναν, εάν δεν συνεβίβαζε τα πράγματα ο Έλλην επιλοχίας.

Οι Εβραίοι υποστηρίζονται ακόμη και κατ' άλλον τρόπον από τους Τούρκους. Στις αγγαρείες που επιλήρωναν οι πολίται, έστελναν αυτούς.

Κάθε εβδομάδα, ακόμη, κατέβαιναν στο σιδηροδρομικό σταθμό, και έπερναν πράγματα που τους έστελνον, οι ομόφυλοί των από την Σμύρνη.

Πόσον ευτυχείς τους θεωρούσαμε!

Οι φιλάργυροι όμως Εβραίοι, σε κανένα Έλληνα αιχμάλωτον δεν έδωσαν ποτέ το παραμικρόν. Εάν κανείς από τους δικούς μας, έκανε την απόφασιν να τους ζητήσει έστω και λίγο ψωμί, έπαιρνε την στερεότυπην απάντησιν: "δεν έχω" ενώ δύο μάτια Εβραϊκα τον κοιτούσαν με περιφρόνησιν, με φθόνον, με μίσος.

Όταν οι Εβραίοι έτρωγον, πολλοί από τους δικούς μας, τους περιεστοίχιζον, με βλέμματα ικευτικά, τους έτρωγαν με τα μάτια. Ήλπιζον σε καμιά μικρή γενναιοδωρία των Εβραίων. Περιμέναν κανένα μικρό κομμάτι ψωμί!

Αχ! Εκείνο το άσπρο ψωμί που έτρωγαν οι Εβραίοι! Αχ, εκείνα τα φαγητά που τους εστέλλοντο! Πως μας εφάνοντο! Τα μάτια των δύστυχων Ελλήνων αιχμαλώτων εις την θέαν των τροφών άνοιγαν υπερμέτρως. Μας φαίνεται σαν όνειρο το ότι και μεις μια φορά ζούσαμε σαν άνθρωποι, ότι τρώγαμε άσπρο ψωμί και φαγητά, ότι κοιμούμαστε σε κρεβάτια, ότι μέναμε σε ζεστά δωμάτια.

Αγανακτώ βλέποντας τους δικούς μας να ζητιανεύουν από τους Εβραίους, αφού είξευραν ότι αυτοί δεν μας εχώνευαν, αφού είξευραν τα όργια των εις βάρος μας, αφού είξευραν ότι η δική μας δυστυχία όχι μόνον δε τους συγκινούσε, αλλά και τους ευχαριστούσε.

Αλλά ύστερα πάλι δικαιολογούσα τους δυστυχισμένους συναδέλφους μου διότι έπασχον, διότι πεινούσαν. Και η πείνα είναι κακός, πολύ κακός σύμβουλος, σε σημείον που και αι μεγαλύτεραι διάνοιοι να μη μπορούν να το καταλάβουν, εάν δεν υπέστησαν το μαρτύριον αυτό.

Σήμερα που τα γράφω, και αναπολώ την κακούργον δράσιν των Εβραίων, εις βάρος των Χριστιανών, από της εποχής του Χριστού, διερωτώμαι: Πως τους ανεχόμεθα; Πως αφήνομεν να μολύνεται το Ελληνικόν χώμα, από τα πόδια των; Πως αφήνομεν να μολύνεται η ατμόσφαιρα από την αναπνοήν των; Πως τους αφήνομεν προνόμοια; Πως επιτρέπεται να γίνονται δεκτοί μέσα στο Κοινοβούλιόν μας, Εβραίοι βουλευταί; Πως τους αφήνο-

μεν να απομυζούν το αίμα μας; Και πως δε μορφώνομεν τον κόσμον, να μη δίδη το χρήμα του σε Εβραϊκό μαγαζί, έστω και αν βρίσκει το εμπόρευμα φθηνότερο; Γιατί να μη θέσωμεν φραγμούς τουλάχιστον εις την δράσιν των! Το χρήμα που δίδομεν εις Εβραίους το χρησιμοποιούν αυτοί εις βάρος μας. Η δραχμή που θα δοθεί σε Εβραίον, θα μεταβληθεί σε σχοινί για να μας πνίξει. Εφ' όσον έχομεν Εβραίους μέσα στους κόλπους μας, έχομεν φίδια έτοιμα να μας κατασπαράξουν, να μας καταστρέψουν.

Η Μικρασιαστική καταστροφή ας μας γίνει μάθημα. Ότι κάμομεν σήμερα με τους Εβραίους, έκαμε και ο Στεργιάδης τότε στην Σμύρνη με τους Τούρκους. Τους εκαλόπιανε, τους συνεχώρει, τους αγαπούσε, τους έτρεφε, τους είχε παραχωρήσει προνόμοια. Έτσι αυτοί ανενόχλητοι ειργάσθησαν εις βάρος μας. Και έτσι σε λίγες μέρες ανέλπιστα μας βρήκε, η καταστροφή, η ταπείνωσις, η ήττα.

Σήμερα ενώ ημείς οι Έλληνες, δεν έχομεν μέρος να μείνουμε, ενώ πενόμεθα, ενώ υποφέρωμεν, οι Εβραίοι καλοζούν, συναγωνιζόμενοι με το άφθονον χρήμα των, τον Έλληνα επιχειρηματίαν.

Έχομεν γι αυτό υποχρέωσιν να ανοίξωμεν τα μάτια μας. Δεν είναι μόνο ζήτημα εθνικόν, να τεθεί χαλινός εις τη φθοροποιόν δράσιν των. Είναι ζήτημα αυτής ταύτης της υπάρξεώς μας. Είναι ζήτημα και αυτού του ψωμιού μας.

Ας έχομεν υπ' όψει το ότι για κάθε κακόν, αίτιοι είναι οι Εβραίοι, η καταραμένη φυλή, η οποία ως όσιον και ιερόν έχει μόνον το ταπεινόν συμφέρον.

Όταν αργότερα μετεφέρθην στη Μαγνησία, οι Εβραίοι έμεναν ακόμη εκεί. Δεν ξεύρω τι απέγιναν οι άθλιοι εκείνοι, οι ανάληγτοι, που τόσον σκληρά εφέροντο προς τους δυστυχείς αιχμαλώτους" (Σελίς 138, 139, 140).

"Είχαν περάσει μήνες από την ημέρα που ηλευθερώθην. Και μαθαίνομεν τότε μια καταπληκτική πληροφορία, ήτις παρ' όλας τας διαψεύσεις μου φαίνεται αληθινή:

Ένα Ολλανδικό πλοίο, φόρτωσε από τον λιμένα της Σμύρνης, πολλά κόκκαλα των αιχμαλώτων!! Θα τα χρησιμοποιούσαν για βιομηχανικούς σκοπούς! Καϋμένοι αιχμάλωτοι!! (Σελίς 225)"

Για την ιστορική αλήθεια: Το πλοίο που φόρτωσε τα κόκκαλα των αιχμαλώτων ανήκε στην εβραϊκή εταιρεία Ραούλ Βάντεμπουργκ και Έρασμος Λεβύ.

Η Μικρασιατική Έκστρατεία από την τουρκική πλευρά με βάση επίσημες τουρκικές πηγές

Το τελευταίο διάστημα, παρατηρείται ότι όλο και περισσότερη έντονη είναι η προσπάθεια από διάφορους φορείς και "ακαδημαϊκούς κύκλους", να αποστειρωθεί κυριολεκτικά η Ελληνική Ιστορία στο όνομα μίας δήθεν "Ελληνοτουρκικής Φιλίας"

Τα σχολικά βιβλία της ιστορίας σχεδιάζονται και ξαναγράφονται, ούτως ώστε να μην δημιουργούνται, σύμφωνα με την άποψη τους, οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την καλλιέργεια "αντιτουρκικού μένους", "σοβινιστικές παρεκτροπές" και κλπ γνωστές "πολιτικά ορθές" ορολογίες, οι οποίες θυμίζουν την δημόσια εκδήλωση χαράς, που ένιωθαν τότε κάποιοι μπολσεβίκοι **"για την αστικοτσιφλικάδικη ήττα στην Μικρά Ασία"**, που όπως είχαν πει τότε ξεκάθαρα μέσα από το "ΡΙζοσπάστη", ότι όχι μόνον χάρηκαν γι' αυτήν, αλλά και την επιδίωξαν... Ισχυρίζονται ότι όλα γίνονται για καλό σκοπό και για την ειρηνική συνεργασία και ευημερία των δύο λαών... "Δεν πρέπει να προκαλούμε" είναι η συνηθισμένη φράση που χρησιμοποιούν. Αλλά αυτοί είναι που προκαλούν, για διάφορους σοβαρούς λόγους και επίσης ακόμη προκλητικότερη είναι η ανοχή που δείχνουν στην διαστρέβλωση και την παραποίηση της Ιστορίας από την Τουρκική πλευρά.

Όπως θα δούμε και στην συνέχεια, οι Τούρκοι βλέπουν αυτήν την συγκεκριμένη περίοδο της σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας από μία εντελώς διαφορετική σκοπιά. Βλέπουν την παρουσία του Ελληνικού Στρατού στις πατρογονικές εστίες της Γης της Ιωνίας σαν την επιδρομή ενός κατακτητικού στρατού, ο οποίος διακρίθηκε για την "βαρβα-

ρότητα" του και οι Τούρκοι υπό την ηγεσία του Μουσταφά Κεμάλ κατόρθωσαν να ρίξουν "τον εχθρό στη θάλασσα"... Καμμία λέξη για την Γενοκτονία των ηρωικών Ποντίων στη Χώρα των Κομνηνών, καμμία λέξη για τις σφαγές των Ελληνικών πληθυσμών στην Ανατολία και τίποτε σχετικά με την Γενοκτονία των Αρμενίων. Ούτε φυσικά επίσης για τις άλλες παραμέτρους, που ευνόησαν τον Μουσταφά Κεμάλ και τους Τσέτες να αφανίσουν την Ελληνική Παρουσία στα μέρη που ήκμασε και μεγαλούργησε κατά το παρελθόν. Σύμφωνα με την επίσημη Τουρκική Ιστορία, η οποία προβαίνει σε αρκετές διαστρεβλώσεις και παραποιήσεις, **οι Έλληνες έκαψαν την Σμύρνη**, ήταν τα "χαϊδεμένα παιδιά" των Συμμάχων μέχρι που οι Σύμμαχοι τους "κατάλαβαν" και δεν ήταν τίποτε άλλο παρά "βάρβαροι", "καταπιεστές" και "σφαγείς".

Θα ήθελα να τονίσω, πως ό,τι ακολουθεί δεν είναι πληροφορίες που προέρχονται από τις ιστοσελίδες των Γκρίζων Λύκων και των Τούρκων Ισλαμιστών, αλλά είναι αποσπάσματα κειμένων **από επίσημες τουρκικές κυβερνητικές ιστοσελίδες**, όπως επίσης αποσπάσματα από ένα "Αμερικανό ακαδημαϊκό" που διδάσκει στη Τουρκία και ένα απόσπασμα κειμένου από την ιστοσελίδα ενός μέσου "φιλοευρωπαϊστή" Τούρκου.

"Αυτή η χώρα ήταν Τουρκική κατά το παρελθόν, είναι σήμερα Τουρκική και θα ζήσει σαν Τουρκική για πάντα" (1923) Κεμάλ Ατατούρκ

Η Μικρασιατική Εκστρατεία

Όπως παρουσιάζεται από ένα μέσο "φιλοευρωπαϊστή" Τούρκο

Τι ενδιαφέρον αναφέρει ο δημιουργός της ιστοσελίδας Burak Sansal, σχετικά με την Μικρασιατική Εκστρατεία; Ο ίδιος, ένας "Επίσημος Ξεναγός" από την Κων/πολη (την αναφέρει ως "Istanbul"), είναι ο δημιουργός μίας ιστοσελίδας για όσους σκοπεύουν να επισκεφτούν την Τουρκία. Μέσα σε αυτή, δεν παραλείπει να αναφερθεί και στην "Τουρκική Ιστορία" και στην περίοδο του "Απελευθερωτικού Πολέμου":

"....Η βελτίωση που εμφανίστηκε σε ζητήματα τουρκικής διπλωματίας συνοδεύτηκε με ένα στρατιωτικό θρίαμβο. Λόγω του ότι εντυπωσιάστηκαν από την βιωσιμότητα των εθνικιστικών δυνάμεων, εξ' ίσου η Γαλλία και η Ιταλία αποσύρθηκαν από την Ανατολία από τον Οκτώβριο του 1921. Επίσης, εκείνο το έτος υπογράφηκαν συνθήκες με την Σοβιετική Ένωση, η οποία ήταν η πρώτη Ευρωπαϊκή δύναμη που αναγνώρισε τους εθνικιστές, εξασφαλίζοντας τα σύνορα μεταξύ των δύο κρατών. Το 1919 είχε ξεσπάσει ένα πόλεμος

μεταξύ των Τούρκων εθνικιστών και της αυτοανακηρυσσόμενης Αρμενικής Δημοκρατίας. Από το καλοκαίρι του 1922 κάμφθηκε η αντίσταση των Αρμενίων και οι Τούρκοι κατέλαβαν την περιοχή του Καρς. Το 1922 οι εθνικιστές αναγνώρισαν την απορρόφηση (σ.σ. έτσι αποκαλεί την κατάληψη και βίαιη ενσωμάτωση) του εναπομείναντος Αρμενικού κράτους από τους Σοβιετικούς και η μειονότητα των Αρμενίων επέστρεψε στην Αρμενία.

Η τελική επέλαση κατά των Ελλήνων ξεκίνησε τον Αύγουστο του 1922, με μία μάχη που είναι γνωστή σαν Μάχη του Αρχηγού των Ενόπλων Δυνάμεων. Τον Σεπτέμβριο οι Τούρκοι κινήθηκαν προς το Izmir (σ.σ. όπως αποκαλεί την Σμύρνη), όπου χιλιάδες σκοτώθηκαν κατά την διάρκεια της μάχης και της κατάληψης της πόλης. Οι Έλληνες στρατιώτες, όπου στριμώχτηκαν στην Σμύρνη και έφυγαν επιβαίνοντες σε Συμμαχικά πλοία, έκαναν δυστυχώς όμως την πόλη πριν αποσυρθούν, με σκοπό να μην παραμείνει τίποτα στους Τούρκους. Αυτό ήταν το πιο τραγικό γεγονός του πολέμου."

Οι "βαρβαρότητες" των Ελλήνων "κατακτητών" και ο "Απελευθερωτικός Πόλεμος" των Τούρκων

Όπως παρουσιάζονται, από αποσπάσματα Αμερικανού ακαδημαϊκού, της Τουρκικής Πρεσβείας στην Ουάσιγκτον και σε γνωστή μη-τουρκική ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια!

Ο Μουσταφά Κεμάλ είναι μία ξεχωριστή προσωπικότητα για τους Τούρκους και όπως ομολογεί και ο Burak Sansal σε κάποιο σημείο: "Οι Τούρκοι οφείλουν τα πάντα στον Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ, τον ιδρυτή της σύγχρονης Τουρκίας".

Παρακάτω ακολουθούν σύντομα αποσπάσματα ή γνωστές φράσεις του "Πατέρα των Τούρκων" ή "Ατατούρκ", τα οποία βρίσκονται στην επίσημη ιστοσελίδα του υπουργείου Πολιτισμού της Τουρκίας:

"Δεν μπορούμε να εγκαταλείψουμε την εθνική μας άμυνα, έως ότου μέχρι να πραγματοποιηθεί υποστολή των εχθρικών σημαιών από τις εστίες των πατέρων μας. Εάν οι στρατιώτες του εχθρού περιπλανώνται στην Istanbul (Πόλη), εάν οι ξένοι δεν φύγουν από τα εδάφη μας, είμαστε υποχρεωμένοι να συνεχίσουμε τον αγώνα μας" (1920)

"Μετά το Afyonkarahisar [Αφιόν Καραχισάρ] -

στη Μεγάλη Μάχη του Dumlupınar, κερδίσαμε άλλη μία νίκη, που μετέτρεψε τον εχθρό εντελώς αναποτελεσματικό και τον ωθήσαμε βιαία στην Μεσόγειο και το Μαρμαρά, ώστε να γίνεται αρκετή μνημία αυτής της νίκης" (1927) (Η Ομιλία II, παράγραφος 677)

"Αυτή η χώρα ήταν Τουρκική κατά το παρελθόν, είναι σήμερα Τουρκική και θα ζήσει σαν Τουρκική για πάντα" (1923) (Taha Toros, Οι επισκέψεις του Ατατούρκ στα Adana [Αδανα], σελ. 3)

"Το Τουρκικό Έθνος είναι ανώτερο απ' όλα τα άλλα έθνη, όχι μόνο σε ηρωισμό, αλλά επίσης σε επιδεξιότητα και ταλέντο" (Yusuf Ziya Ozer, T. T. K. Belleten, Τόμος 3ος, Τεύχος 10ο, 1939, σελ. 287)

"Τι χαρά, σε εκείνον που λέει: "Είμαι Τούρκος!" (1939) (Ataturk's S. D. II, p. 272)

Επίσης, ενδιαφέρον παρουσιάζει στην ίδια κυβερνητική ιστοσελίδα, η προσωπική μαρτυρία του Rauf ORBAY, η οποία δείχνει το πώς βλέπουν οι Τούρκοι τον Ατατούρκ και το πώς τον προβάλλουν: "Οι Ελληνικές δυνάμεις προέλαυναν προς την Ankara [Άγκυρα]. Συναντηθήκαμε νωρίς το πρωί στην Εθνοσυνέλευση. Επρόκειτο να πληροφορηθούμε για την κατάσταση από αυτόν. Ζήτησε ένα χάρτη της Ανατολίας και του τον φέραμε. Με μία κόκκινη πένα σχεδίασε μια πλατιά μεγάλη

γραμμή στο πίσω μέρος του Sakarya [Σαγγάριος] και δείχνοντας σ' αυτή τη γραμμή δήλωσε: "Θα κερδίσουμε τον εχθρό, εδώ".

Τον πιστέψαμε, το γιατί και πως τον πιστέψαμε, ακόμη δεν το γνωρίζω.

Ανέλαβε αυτό το καθήκον και υπερνίκησε τον εχθρό στην γραμμή που είχε σχεδιάσει. Επέστρεψε στην Άγκυρα από τον Σαγγάριο με ένα αφέλη χαμόγελο. Με την δική του προσπάθεια, κέρδισε μία μάχη, η οποία θα ήταν το τέλος για την Τουρκική ανεξαρτησία, εάν την είχαμε χάσει."

Οι "βαρβαρότητες" των Ελλήνων "κατακτητών" και ο "Απελευθερωτικός Πόλεμος" των Τούρκων.

Όπως παρουσιάζονται, από αποσπάσματα Αμερικανού ακαδημαϊκού, της Τουρκικής Πρεσβείας στην Ουάσιγκτον και σε γνωστή μη-τουρκική ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια!

Παρακάτω ακολουθούν αποσπάσματα του Καθηγητή Τουρκικής Ιστορίας, Στάνφορντ Τζ. Σο, κειμένου του με τίτλου: "Πως η Τουρκία κέρδισε τον Πόλεμο της Εθνικής Απελευθέρωσης", του οποίου οι απόψεις και αναλύσεις (σ.σ. όρα διαστρεβλώσεις και παραποιήσεις) αυτού του Καθηγητή είναι απόλυτα εναρμονισμένες με το

"Ο εμπρησμός του Izmir (Σμύρνη) από Rums [Ρωμιούς] με την στρατιωτική της κατάληψη από τον Τουρκικό Στρατό" (Πηγή σχόλιου και φωτογραφίας: Εθνική Βιβλιοθήκη της Τουρκίας)

Τουρκικό Ακαδημαϊκό Κατεστημένο:

"...Υπήρχε ένας αριθμός διαφόρων και αλληλο-εξαρτώμενων λόγων (σ.σ. που σύμφωνα με το Σο, "οι τοπικοί πυρήνες αντίστασης" μεταμορφώθηκαν σε ένα ενιαίο "απελευθερωτικό κίνημα"):

...2) Δεύτερος λόγος, ήταν η βαναυσότητα που εκδηλώθηκε κατά την διάρκεια της κατοχής [της Μικράς Ασίας] από τους Συμμάχους. Πεισμένοι από την προπαγάνδα του πολέμου, ότι οι Τούρκοι ήταν "ανίκανοι να κυβερνήσουν τον εαυτό τους, πόσο μάλλον άλλους λαούς", οι Βρεττανοί και οι Γάλλοι εφάρμοσαν αρχικά μία πολιτική, βάσει της οποίας επέβαλαν την εξουσία τους, μέσω της ενεργού συμμετοχής ντόπιων Χριστιανών, οι οποίοι εκμεταλλεύτηκαν την ανάληψη των καθηκόντων τους για να καταπιέσουν και να κακοδιοικήσουν τους Τούρκους, σε πολύ μεγαλύτερη έκταση από αυτή που ανέμεναν οι Σύμμαχοι. Ορφανά παιδιά τουρκικής καταγωγής, των οποίων οι γονείς είχαν σκοτωθεί κατά την διάρκεια του Α' Π.Π., είχαν

Το "Μνημείο της Νίκης" στο Αφιόν Καραχισάρ, με τον "γονατισμένο βάρβαρο". Ο "βάρβαρος" σε αυτή την περίπτωση θεωρείται από τους Τούρκους, ο Έλληνας.

αυτομάτως καταγραφεί σαν Χριστιανοί και παραδόθηκαν σε χριστιανικές οικογένειες, από ιεραποστολικές και εκκλησιαστικές οργανώσεις, στις οποίες είχε ανατεθεί ο ρόλος φροντίδας χιλιάδων ορφανών που είχαν κάνει την εμφάνισή τους λόγω του πολέμου...

...3) Σε συνδυασμό με την βαναυσότητα που εμφανίστηκε από τις ίδιες τις κατοχές που πραγματοποιήθηκαν από τους Συμμάχους, ήταν και οι αγριότητες που διεπράχθησαν από τον Ελληνικό στρατό όταν εισέβαλε στο Ιζμίρ (Σμύρνη) (15 Μαΐου 1919) με την προτροπή του Βρεττανού Πρωθυπουργού Λόιτ Τζόρτζ και του Αμερικανού Προέδρου Γούντροβ Γουίλσον. Αυτοί οι δύο ήθελαν να στερήσουν αυτό το σημαντικό λιμάνι του Αιγαίου από την Ιταλία, της οποίας της το είχαν υποσχεθεί κατά την διάρκεια του πολέμου, με σκοπό την δημιουργία μιας μεγαλύτερης ελληνικής αυτοκρατορίας στην Ανατολική Μεσόγειο. Αυτή δε -όπως αυτοί το αντιλαμβάνονταν- θα εξασφάλιζε την Αμερικανική και Βρετανική επιρροή στην περιοχή, ενώ την ίδια στιγμή σκόπευαν την δημιουργία μίας ισχυρής Ελλάδος, η οποία θα ενεργούσε σαν ο κύριος προμαχώνας του Χριστιανικού πολιτισμού εναντίον σε αυτό που θεωρούσαν ως "απειλή ενός μαχητικού Ισλάμ". Καθώς ο Ελληνικός στρατός αποβιβάστηκε στην Σμύρνη και κατευθυνότανε στο εσωτερικό της χώρας προς Άγκυρα, με την συμμετοχή Ελλήνων πολιτών πυροβολούσε αδιακρίτως εναντίον των Μουσουλμάνων και των Εβραίων, που βρίσκονταν στο δρόμο του. Επίσης, εισέβαλε σε στρατόπεδα αιχμαλώτων με Τούρκους, που είχαν συγκεντρωθεί σε αυτούς τους χώρους από τους Συμμάχους με σκοπό να αποτραπεί η εκδήλωση οποιασδήποτε μορφής αντίστασης, βασάνισε και σκότωσε εκατοντάδες Τούρκους στρατιώτες, ενώ φυλάκισε τον Διοικητή της Σμύρνης και αρκετούς αξιωματούχους σε μία πλωτή φυλακή που βρισκόταν κοντά στην αποβάθρα του λιμανιού...

...4) Ο εισβολέας Ελληνικός στρατός δέχτηκε σημαντικά πλήγματα την περίοδο 1921-1922. Η βαρβαρότητα της εισβολής του, αποκαλύφτηκε στον υπόλοιπο κόσμο από μία σειρά άρθρων που δημοσιεύτηκαν στην βρετανική εφημερίδα "Μάντσεστερ Γκάρντιαν" από τον ίδιο νεαρό Βρετανό ακαδημαϊκό, ο οποίος ενεργούσε σαν πράκτορας της βρετανικής προπαγάνδας κατά την διάρκεια του Α' ΠΠ, ο Άρλοντ Τόνιμπι (σ.σ. η μέθοδος της μισής αληθείας και παραποίησης στο μεγαλείο της). Όταν η βρετανική κοινή γνώμη αφυπνίστηκε από το γεγονός ότι υπεστήριζε μία "εθνοκάθαρση" στην Ανατολία, ξανάγκασε την

Πόντος, Πόλη, Μικρά Ασία: Ο ξεριζωμός και ο αφανισμός των Ελλήνων από τις πατρογονικές τους εστίες δεν θεωρείται Γενοκτονία. Αντιθέτως, για τους Τούρκους οι "καταπιεστές" και "σφαγείς" ήταν οι Έλληνες και οι Αρμένιοι...

Βρετανική Κυβέρνηση να αρνηθεί να προσφέρει επιπλέον υποστήριξη στον Ελληνικό στρατό...

...(σ.σ. Όλα τα παραπάνω συν άλλα, σύμφωνα με τον Σο) έδωσε την δυνατότητα στον Ισμέτ (Ινονού) να δημιουργήσει έναν Εθνικό Στρατό υπό μία κεντρική διοίκηση, ο οποίος είχε την δυνατότητα να αναχαιτίσει τον εισβολέα Ελληνικό στρατό στην περίφημη Μεγάλη Επίθεση (Buyuk Taaruz), κατά την διάρκεια της οποίας, το θέρος του 1922, οδήγησε τον εισβολέα Ελληνικό στρατό μέσα στην θάλασσα..."

Όσοι θεωρήσουν ότι τα παραπάνω πρόκειται αποσπάσματα από κάποιον "άγνωστο ημιμαθή ιστορικό αμερικανό με τουρκικές ρίζες" θα βρεθεί προ μεγάλης εκπλήξεως. Ο Στάνφορντ Τζ. Σο, γεννημένος στην Αμερική φοίτησε στο Πανεπιστήμιο Στάνφορντ απ' όπου πήρε πτυχίο Bachelors και Masters στη Βρετανική Ιστορία και αργότερα συνέχισε τις σπουδές του στο Πρίνστον απ' όπου πήρε πτυχίο Masters και Διδακτορικό στην Ισλαμική και Τουρκική Ιστορία. Επίσης του έχει δοθεί τιμητική διάκριση από το Χάρβαρντ και είχε διδάξει και ένα διάστημα σε αυτό, όπως επί-

σης έχει διδάξει και στο UCLA. Όμως, ο ίδιος ανήκει στους "Αμερικανούς Φίλους της Τουρκίας", στον "Αμερικανοτουρκικό Σύλλογο" και είναι μεταξύ των άλλων και επίτιμο μέλος του "Ινστιτούτου Τουρκικών Μελετών" της Ουάσιγκτον. Επίσης είναι συγγραφέας ιστορικών βιβλίων, του οποίου τα βιβλία έχουν εκδοθεί από μεγάλους αγγλικούς και αμερικανικούς οίκους, όπως: "Η Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της Σύγχρονης Τουρκίας" (σε συνεργασία με την σύζυγο του Εζέλ Κουράλ Σο) (Cambridge University Press, Τόμος 1ος 1976, Τόμος 2ος 1977), "Οι Εβραίοι της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της Τουρκικής Δημοκρατίας" (MacMillan Publishers, Λονδίνο και ταυτόχρονα New York University Press, Νέα Υόρκη, 1992), "Η Τουρκία και το Ολοκαύτωμα" (Οι δύο παραπάνω εκδοτικοί οίκοι ταυτόχρονα, 1993) και τέλος στην Άγκυρα, το 2001 εκδόθηκε από την Τουρκική Ιστορική Εταιρεία το 5τομο έργο του με τίτλο: "Ο Τουρκικός Απελευθερωτικός Πόλεμος, 1918-1923". Ο Σο, ο οποίος έχει τιμηθεί και από το Τουρκικό Κράτος, τώρα διδάσκει Τουρκική Ιστορία

σε ένα από τα πιο σύγχρονα και θεωρούμενα ως καλύτερα Πανεπιστήμια της Τουρκίας, στο Πανεπιστήμιο Μπιλκέντ της Άγκυρας (σ.σ. Ουδέν σχόλιο...).

Εκτός από τα παραπάνω αποσπάσματα, τα οποία αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα επίσημης τουρκικής ακαδημαϊκής προσέγγισης στην συγκεκριμένη περίοδο, θα ακολουθήσει ένα χαρακτηριστικό και εξ' ίσου ενδιαφέρον απόσπασμα από κείμενο που υπάρχει στην επίσημη ιστοσελίδα της Τουρκικής Πρεσβείας στην Ουάσιγκτον και το οποίο αναφέρεται στην έναρξη του "Πόλεμου της Απελευθέρωσης":

"...Σύμφωνα με τα παραπάνω, οι Δυνάμεις της Αντάντ απεβίβασαν τα ελληνικά στρατεύματα στο Izmir [Σμύρνη] στις 15 Μαΐου 1919, υπό την προστασία των δικών τους πολεμικών πλοίων. Με αυτό το γεγονός, το Οθωμανικό Κράτος κατέρρευσε στην πραγματικότητα και η νομική του υπόσταση επρόκειτο να προσδιοριστεί στην συνδιάσκεψη ειρήνης σύμφωνα με τις επιθυμίες των Δυνάμεων της Αντάντ...

...[H] 19 Μαΐου 1919 (σ.σ. Μέρα Γενοκτονίας των Ποντίων), θεωρείται ως η ημέρα έναρξης του Απελευθερωτικού Πολέμου. Το γεγονός ότι η Επανάσταση της Ανατολίας ξεκίνησε στις 19 Μαΐου, είναι ίσως δυνατόν να γίνει κατανοητό από κάποια λόγια παρμένα από την αναφορά που προετοίμασε ο Μουσταφά Κεμάλ, αμέσως μόλις απο-

βιβάστηκε στην Samsun [Σαμψούντα] στις 22 Μαΐου: "Οι Τούρκοι δεν μπορούν να υπομείνουν ξένο έλεγχο ή προστασία. Οι Έλληνες δεν έχουν κανένα δικαίωμα στο Izmir [Σμύρνη]. Η κατοχή αυτή δεν είναι μόνιμη."

Τέλος, οι Τουρκικές θέσεις έχουν "παρεισφρήσει" και στη γνωστή ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια Encarta, στην αγγλόφωνη της έκδοση του 1994, όπου αναφορικά με τη Τουρκία και το 1922 αναφέρει: **"Ένας μεγάλος σε αριθμό Ελληνικός στρατός κατέλαβε το Izmir [Σμύρνη] (σ.σ. Σμύρνη) και πραγματοποίησε εισβολή στην νοτιοδυτική Ανατολία, αλλά οι αγριότητες που πραγματοποίησε εις βάρος του Τουρκικού πληθυσμού οδήγησε τους Συμμάχους να αποσύρουν την υποστήριξη τους από τους Έλληνες"**.

Πηγές:

Burak Sansal:

<http://www.allaboutturkey.com/kurtulus.htm>

Υπ. Πολιτισμού της Τουρκίας:

http://www.kultur.gov.tr/portal/default_en.asp

Κείμενο Στάνφορντ Τζ. Σο:

<http://www.bilkent.edu.tr/dos/bilkentliyiz/no13/13-liberation.html>

Τουρκική Πρεσβεία, ΗΠΑ:

<http://www.turkey.org/countryprofile/history.htm>

<http://www.mkutup.gov.tr/51a.html>

Ημερομηνίες σταθμοί του "Τουρκικού Απελευθερωτικού Αγώνα"

-14-15 Μαΐου 1919:

Οι πατριώτες του Izmir (Σμύρνη) συγκεντρώθηκαν την νύχτα στο εβραϊκό νεκροταφείο και συμφώνησαν στην αρχή "της άρνησης στην προσάρτηση". Η νεοϊδρυθείσα "Εθνική Επιτροπή για την Άρνηση στη Προσάρτηση" εξέδωσε δημόσια ανακοίνωση για τον λαό.

-15 Μαΐου 1919:

Η Σμύρνη κατελήφθη από τους Έλληνες με την υποστήριξη των χωρών της Αντάντ. Η πρώτη ένοπλη αντίσταση ξεκίνησε.

-3 Ιουνίου 1922:

Η Μεγάλη Τουρκική Εθνοσυνέλευση απεφάσισε να κάνει γνωστή σε όλο τον κόσμο την ελληνική σκληρότητα.

-30 Ιουλίου 1922:

Ο Έλληνας Επίτροπος ανακοίνωσε την ίδρυση του Κράτους της "Ιωνίας" (οι Κυβερνήσεις της Istanbul [Κων/πολης] και της Ankara [Άγκυρας], όπως επίσης και τα κράτη της Αντάντ διαμαρτυρήθηκαν για αυτή την απόφαση εντός του μηνός του Αυγούστου).

-1 Σεπτεμβρίου 1922:

Η εντολή του Αρχηγού των Ενόπλων Δυνάμεων Μουσταφά Κεμάλ: "Στρατέ...! Ο πρώτος στόχος μας είναι η Μεσόγειος. Εμπρός...!"

-9 Σεπτεμβρίου 1922:

Ανακατάληψη της Σμύρνης.

-10 Σεπτεμβρίου 1922:

Η είσοδος του Μουσταφά Κεμάλ Πασά στην Σμύρνη.

-14 Σεπτεμβρίου 1922:

Αποδόθηκε του Μουσταφά Κεμάλ η τιμή του "Επίτιμου Δημότη" της Σμύρνης.

(πηγή: ιστοσελίδα του τουρκικού υπ. Εξωτερικών)

Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ ΛΙΑΚΟΣ ΚΑΙ ΕΝΑ "ΨΥΧΡΑΙΜΟ" ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Στην εφημερίδα "ΤΟ ΒΗΜΑ", μέσα στα πλαίσια ενός αφιερώματος με τον τίτλο "1922 - 2002 η μνήμη της καταστροφής", δημοσιεύθηκε Κυριακή 1 Σεπτεμβρίου 2002, ένα άρθρο του καθηγητού Αντώνη Λιάκου, που προσπαθούσε να δώσει μια "αντικειμενική" εξιστόρηση των γεγονότων.

Το άρθρο του που επιγραφόταν "ΤΙ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΤΑ ΓΑΛΛΙΚΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ", βασιζότανε στις εκθέσεις των Γάλλων αξιωματικών, που ευρίσκοντο το 1922 στη Σμύρνη και στην ευρύτερη περιοχή. Πόσο αντικειμενικοί, όμως θα μπορούσαν να ήταν οι γάλλοι, όταν είναι γνωστό ότι έπαιξαν κύριο ρόλο στην καταστροφή του Ελληνισμού; Όταν είναι γνωστό ότι μπροστά στα μάτια των γάλλων στρατιωτών οι τούρκοι έσφαζαν και γνωρίζουμε ακόμη και επεισόδια στα οποία γάλλοι στρατιώτες προσπάθησαν να προστατέψουν Έλληνες από το τουρκικό μαχαίρι και εκτελέστηκαν από τους αξιωματικούς τους; Αυτά δεν τα γνωρίζει ο καθηγητής Αντώνης Λιάκος; Φαίνεται πως δεν τα γνωρίζει και έτσι αρχίζει το κείμενό του με τα παρακάτω λόγια:

"Ψάχνοντας για χαραμάδες που θα επιτρέψουν μια ευκρινέστερη ματιά από όσα ειπώθηκαν και γράφηκαν εκ των υστέρων για όσα συνέβησαν στη Μικρά Ασία στα 1919-1922, ο δρόμος με έφερε

στα στρατιωτικά αρχεία της Γαλλίας, στον πύργο της Vincennes στο Παρίσι".

Πολύ κουτοπόνηρο εκ μέρους του, αφού δεν μπορεί να πει ορισμένα πράγματα κατ' ευθείαν ο ίδιος, χρησιμοποιεί σαν δήθεν αντικειμενικές τις γαλλικές πηγές. Έτσι παρακάτω γράφει για τις "ελληνικές" βιαιότητες χρησιμοποιώντας πάλι ξένες πηγές, που όμως είναι απόλυτα ευθυγραμμισμένες με την τουρκική άποψη των γεγονότων:

"Οι ελληνικές βιαιοπραγίες εναντίον του μουσουλμανικού πληθυσμού σημειώνονται στα αρχεία σε τέσσερις περιπτώσεις. Η πρώτη αφορά την απόβαση του ελληνικού στρατού στη Σμύρνη. Αναφέρεται τριήμερη λεηλασία των τουρκικών καταστημάτων και έκτροπα εναντίον του μουσουλμανικού πληθυσμού χωρίς ο ελληνικός στρατός να παρεμβεί για να αποκαταστήσει την τάξη (αναφορά 1.6.1919). Η δεύτερη περίπτωση αφορά τους βομβαρδισμούς ανοχύρωτων τουρκικών χωριών στην Προποντίδα και στον Πόντο από ελληνικές κανονιοφόρους με πολλά θύματα και καταστροφές σπιτιών (τηλεגר. 16.4.1921 και 15.6.1921). Η τρίτη αφορά την περίπτωση της Νικομήδειας/Izmit: "Η ελληνική φρουρά εκκένωσε την Ιζμίτ τη νύχτα της 27/28 Ιουνίου 1921 αφού επιβίβασε στα πλοία τον ελληνικό πληθυσμό. Οι έλλη-

νες στρατιώτες πυρπολήσαν ένα μέρος της πόλης, έσφαξαν μουσουλμάνους και διέπραξαν πολυάριθμες υπερβολές" (τηλεגר. 29.6.1921). Σε άλλη αναφορά: "Οι πυρπολήσεις, οι σφαγές, οι βιασμοί και λεηλασίες στις μουσουλμανικές συνοικίες της Ιζμίτ κράτησαν από 24 έως 27 Ιουνίου. Τις διέπραξαν Αρμένιοι που τους χρησιμοποιήσαν οι Έλληνες και έλληνες στρατιώτες και ναύτες. Ο λοχαγός Delord είδε με τα μάτια του 64 πτώματα, οι περισσότεροι ηλικιωμένοι με τα χέρια δεμένα στην πλάτη, τα αφτιά κομμένα και έχοντας διάφορα ίχνη αγριότητων. Παρενέβη με μεγάλο θάρρος, έσωσε 4.000 μουσουλμάνους που κατέφυγαν σε γαλλικό σχολείο και στην καθολική εκκλησία. Οι Έλληνες έκαψαν και εβραϊκά σπίτια" (τηλεגר. 1.7.1921). Πυρπολήθηκαν επίσης και όλα τα μουσουλμανικά χωριά της νότιας ακτής του κόλπου της Νικομήδειας (τηλεגר. 2.7.1921). Αναφορικά με τους εβραίους, σε άλλη αναφορά σημειώνεται "γενική έξοδος εβραίων και καθολικών παρά τις διαβεβαιώσεις του τουρκικού στρατού". (18.9.1922)".

Εκεί όμως όπου ξεπερνά κάθε όριο είναι στο σημείο όπου επιχειρεί να θέσει εν αμφιβόλω το αναμφισβήτητο γεγονός για το ποιοι έκαψαν την Σμύρνη. Γράφει, λοιπόν, σχετικά:

"Εκείνο όμως το οποίο ενδιέφερε τις γαλλικές αρχές ήταν να μάθουν ποιοι, γιατί και πως κατέστρεψαν πολλές εγκαταστάσεις και επιχειρήσεις γαλλικών συμφερόντων και ιδιοκτησίας, όπως τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρείες, σχολεία και καθολικές αποστολές. Σύμφωνα με τις αναφορές, η πυρκαϊά είχε πολλές εστίες και επομένως θεωρήθηκε σκόπιμος εμπρησμός. Ποιος όμως έκαψε τη Σμύρνη;"

Στην συνέχεια μας λέγει ότι υπάρχουν αντιφατικές πληροφορίες και από τον

σχετικό φάκελο των γαλλικών στρατιωτικών αρχείων δεν προκύπτει συγκεκριμένο συμπέρασμα για το ποιοι είναι υπεύθυνοι για το κάψιμο της Σμύρνης. Με ειρωνικό μάλιστα ύφος μας λέει ότι ανάμεσα στις αναφορές δεν υπάρχει το λαϊκό άσμα "Η Σμύρνη μάνα καίγεται, καίγεται και η καρδιά μου". Καλύτερα θα έκανε ο καθηγητής Λιάκος και η παρέα του να μη ειρωνεύονται την τραγωδία του Ελληνισμού. Όσο για τις "αντικειμενικές" πηγές που χρησιμοποιεί τι να πει κανείς; Περίμενε μήπως να βρει στα γαλλικά στρατιωτικά αρχεία την αλήθεια για το ποιοι έκαψαν την Σμύρνη; Μα πως είναι δυνατόν, όταν είναι γνωστό ότι οι γάλλοι υπήρξαν συνένοχοι των ορδών του Κεμάλ στην σφαγή του Ελληνισμού;

Όσο για το ποιοι έκαψαν την Σμύρνη ας δούμε τι γράφει στο βιβλίο του "Πώς να σε ξεχάσω, Σμύρνη αγαπημένη" ο κ. Γ. Κατραμόπουλος, που γεννήθηκε στην Σμύρνη το 1904 και τις ημέρες της καταστροφής ήταν 18 ετών:

"Δεν πέρασε από το μυαλό κανενός από εμάς ότι αυτό ήταν και η τελική καταστροφή της ωραίας μας Σμύρνης.

Ότι οι Τούρκοι είχαν σκοπό να κάψουν ολόκληρη την Σμύρνη. Το σπίτι το δικό μας από το πίσω μέρος συγκοινωνούσε με το σπίτι του θείου μου του Τσιντσιή. Εκεί μαζευτήκαμε όλη η οικογένεια και ανεβαίναμε στην ταράτσα κατά καιρούς, να δούμε που βρίσκεται η φωτιά. Τη βλέπαμε μακριά και δεν ανησυχούσαμε. Εκεί που κουβεντιάζαμε, ύστερα από μια δύο ώρες, ακούμε χτύπους δυνατούς στην εξώπορτα του σπιτιού του Τσιντσιή και μια φωνή να λέει "Φύγετε γρήγορα, θα καείται ζωντανοί!" Ανοίξαμε την πόρτα και στο βάθος της οδού Ταρασών είδαμε Τούρκους να πετάνε κάτι τενεκέδες με σουπιά αναμένα και να καίνε τα σπίτια..."

Ο ΚΑΙΡΟΣ ΤΗΣ ΛΗΣΜΟΝΙΑΣ

Και τα οστά 400 Ελλήνων στρατιωτών

Τα οστά 400 Ελλήνων στρατιωτών βρέθηκαν στην Μικρά Ασία προ μηνών. Το θέμα "έθαψαν" τα κατευθυνόμενα ΜΜΕ γιατί στην εποχή που ζούμε (εποχή "φιλίας") κανέναν δεν συμφέρει η αναφορά σε αυτού του είδους τα ζητήματα.

Για όσους δεν το ξέρουν, το συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας της Τουρκίας, απεφάσισε να καθιερωθεί η 15η Μαΐου ως ημέρα της Ελληνικής βαρβαρότητας στην Μικρά Ασία... Στην από εδώ πλευρά του Αιγαίου, κάποιτοι κύριοι εν ονόματι μίας πολύ αμφίβολης "φιλίας", κατόρθωσαν να μη καθιερωθεί η 14η Σεπτεμβρίου σαν ημέρα γενοκτονίας του Μικρασιατικού Ελληνισμού!

Για να έλθουμε στο προκείμενο στην πόλη Ουσάκ κατέρρευσε το τμήμα μιας μεγάλης σπηλιάς και αποκαλύφθηκαν τα οστά 400 περίπου ατόμων. Η τουρκική εφημερίδα **"ZAMAN"** έγραψε ότι οι 400 ανθρώπινοι σκελετοί ανήκαν σε Τούρκους στρατιώτες, που είχαν σφαιγιασθεί από τους... Έλληνες! Σύμφωνα με το τουρκικό δημοσίευμα ο Ελληνικός Στρατός είχε σφαγιάσει τους Τούρκους στο Βαλκανικό Πόλεμο το... 1912! Όλα αυτά βεβαίως, δεν αντέχουν σε καμμία κρίση, αφού το 1912 στην Μικρά Ασία δεν υπήρχε ούτε ένας Έλληνας Στρατιώτης.

Το θέμα έφερε στην δημοσιότητα στην Ελλάδα το περιοδικό "ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ", που σε άρθρο του κ. Μάνου Ηλιάδη με τίτλο "Ένα ακόμη τουρκικό έγκλημα χωρίς τιμωρία - Βρέθηκαν τα οστά 400 Ελλήνων Στρατιωτών στο Ουσάκ" δίνεται η απάντηση στο τουρκικό ψεύδος.

Στην πραγματικότητα, τα οστά αυτά ανήκουν σε Έλληνες στρατιώτες, θύματα της τουρκικής κτηνωδίας στην περίφημη μάχη του Αλί Βεράν, στην οποία ηττήθηκε το σώμα Στρατού του Υποστράτηγου Τρικούπη, που είχε περικυκλωθεί στο Ουσάκ και όπου μετά την μάχη έλαβαν χώρα χιλιάδες εκτελέσεις Ελλήνων Στρατιωτών.

Θα ερωτούσε κανείς εάν το Ελληνικό κράτος φροντίσει να ασχοληθεί με το ζήτημα. **Όχι βέβαια!** Με τα οστά 400 "ταπεινών" Ελλήνων Στρατιωτών είναι δυνατόν να ασχοληθεί το κράτος των "εκσυγχρονιστών" και της ελληνοτουρκικής "φιλίας";

Εάν όμως σε καιρό δημοκρατίας ουδείς ασχολείται με τέτοια ζητήματα, κάποιες άλλες εποχές αυτά αποτελούσαν θέματα υψίστης σημασίας. Υπήρχαν δε και κάποιτοι ξεχωριστοί άνθρωποι, που σεβόντουσαν το αίμα των συμπολεμιστών τους, όπως ο υπουργός Ασφαλείας του καθεστώτος της 4ης Αυγούστου **Κωνσταντίνος**

Μανιαδάκης, για τον οποίο γράφει στην περίφημη ιστορία του ο Σπυρίδων Μαρκεζίνης, στα χέρια του οποίου βρίσκεται ένα σημαντικό μέρος του αρχείου Μανιαδάκη:

"ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΝΙΑΔΑΚΗΣ. Ενταύθα το πρώτον γίνεται λόγος δια τον πρωτεύοντα ρόλον τον οποίον διεδραμάτισεν ο εικονιζόμενος (σημειούται δια σταυρού εις την φωτογραφίαν) εις την φυγάδευσιν του Ιωάννου Μεταξά μετά την αποτυχίαν του κινήματος Λεοναρδοπούλου-Γαργαλίδη. Και όσον μεν αφορά την εν συνεχεία δράσιν του η εξιστόρησις γίνεται εις τους οικείους τόπους. Από της θέσεως όμως ταύτης θα αναφερθώμεν εις την παλαιότεραν δράσιν του, συνδεομένην με επεισόδιον άξιον μνείας, το οποίον καθ' όσον τουλάχιστον γνωρίζει ο συγγραφεύς είναι μοναδικόν ή οπωσδήποτε από τα σπάνια. Ο Κωνσταντίνος Μανιαδάκης (1893 - 1972) εγεννήθη εις το Σοφικόν της Κορινθίας. Εξελθών της Σχολής των Ευελπίδων τον Οκτώβριον 1916 ως ανθυπολοχαγός του μηχανικού, μετέσχεν έκτοτε όλων των πολέμων. Ως ο ίδιος αφηγείται εις τας ανεκδότους σημειώσεις του, κατά τας επιχειρήσεις του 1922, όταν πλέον είχαν επέλθει η καταστροφή, ευρίσκετο εις τας υπωρείς του Ολύμπου της Βιθυνίας, ανατολικώς της Προύσης, ως διοικητής του 1ου τάγματος μηχανικού. Κυρία αποστολή των υπό τας διαταγάς του δυνάμεων, κατά την ώραν εκείνην, ήτο η κάλυψις του πλευρού των υποχωρούντων από πάσαν περιοχίν έναντι τυχόν επιθέσεων τακτικών ή ατάκτων δυνάμεων του εχθρού, ταυτοχρόνως δε η καταστροφή των τεχνικών έργων και της σιδηροδρομικής γραμμής. Εις το σημείον τούτο παραθέτομεν απόσπασμα των σημειώσεών του, τας οποίας εν ζωή είχε παραχωρήσει εις τον συγγραφέα:

"Θέλω εδώ να σημειώσω ότι κατά την εγκατάλειψιν του Ακ-Σου, έδρας του τάγματός μου, δεν αφήκα απολύτως τίποτε εις τον εχθρόν αφού έφθασα εις το σημείον να προβώ εις την εκταφήν από το εκεί υπό του τάγματός μου οικοδομηθέν ελληνικόν νεκροταφείον με μάρμαρα του Ολύμπου Βιθυνίας, όλους τους νεκρούς αξιωματικούς και οπλίτας και να τους τοποθετήσω εντός ειδικών κιβωτίων δια να τους μεταφέρω εις την πατρίδα δια να αναπαυθούν".

Οι Ανίκητοι Αντάρτες Του Πόντου

**Άγνωστη παραμένει στους
περισσότερους Έλληνες, η
Ιστορία των αδελφών μας του
Πόντου και οι χρυσές σελίδες
δόξης, που εγράφησαν στην
δεκαετία 1914 - 1924.**

Οι Έλληνες του Πόντου, σε αντίθεση με τους περισσότερους Έλληνες της υπολοίπου Μικράς Ασίας ήταν λαός πολεμικός και αντιστάθηκαν με τα όπλα στην τουρκική κτηνωδία. Το πρώτο αντάρτικο κατά της Τουρκίας ξεκίνησε ήδη από το 1915 και πρέπει να σημειωθεί χωρίς καμμία βοήθεια από την Ελλάδα. Τα πρώτα όπλα οι υπερήφανοι και γενναίοι Έλληνες ακρίτες του Πόντου τα βρήκαν παίρνοντάς τα από τους Τούρκους. Έδρα του αντάρτικου ήταν κυρίως οι παραλιακές πόλεις και ειδικότερα οι περιοχές Αμισού, Πάφρας και Σάντας. Θρυλικά ονόματα του Ποντιακού αντάρτικου ο Βασίλακας (Βασίλειος Ανθόπουλος), ο 25χρονος Αναστάσιος Παπαδόπουλος, ο Ευκλείδης Κουρτίδης κ.α. Οι αντάρτες του Πόντου έδωσαν πραγματικές μάχες με τους Τούρκους με πλέον περίφημη αυτή κατά του Λιβιά Πασά, τον οποίον συνέτριψε ο Αναστάσιος Παπαδόπουλος, το Φθινόπωρο του 1921, προκαλώντας στο στράτευμά του απώλειες 700 ανδρών.

Εάν η Ελλάδα δεν ήταν προδομένη και βοηθούσε πραγματικά τους αντάρτες του Πόντου και εάν η Ρωσία δεν είχε πέσει στα χέρια των εβραιομπολσεβίκων, ενισχύοντας τον Κεμάλ, θα είχε γίνει κατορθωτό να δημιουργηθεί ένα δεύτερο πολεμικό μέτωπο στα νώτα των στρατευμάτων του Κεμάλ δημιουργώντας νέες συνθήκες και αλλάζοντας την ροή του πολέμου. Τον Αύγουστο του 1921 μία ομάδα ανταρτών κατορθώνει να περάσει μέσα από τις τουρκικές γραμμές και να συναντηθεί με τον Αρχιστράτηγο Παπούλα. Η κυβέρνηση των Ελλήνων ανταρτών του Ποντιακού Τοπί Τσαμ προσέφερε για την ενίσχυση του ελληνικού στρατού 3.960 χρυσές λίρες και ζήτησε

από τον Αρχιστράτηγο την ενίσχυση του αντάρτικου. Μαζί με τους αντάρτες του Πόντου ήταν και ένας Έλληνας κρυπτοχριστιανός της περιοχής, ο οποίος προχωρούσε μπροστά σαν ανιχνευτής. Από τον Αρχιστράτηγο του Ελληνικού Στρατού, οι Πόντιοι αδελφοί μας ζήτησαν να τους δώσει ένα Σύνταγμα Ιππικού και τρόφιμα για δέκα μέρες με την διαβεβαίωση ότι με αυτήν την ενίσχυση θα μπορούσαν να κτυπήσουν τον Κεμάλ από τα νώτα του. Δυστυχώς, η πρότασή τους δεν εισακούσθηκε.

Πρέπει να τονιστεί ότι οι αντάρτες του Αμισού και της Πάφρας δεν νικήθηκαν ποτέ από τους Τούρκους και παραδόθηκαν μόνο μετά την Μικρασιατική καταστροφή με συνθήκη ειρήνης με το Λιβιά Πασά, που τους επέτρεψε να έλθουν στην Ελλάδα. Άλλοι πάλι δεν υπέγραψαν ποτέ συνθήκη και έφυγαν με πλοία για την Ρωσία. Όσο για τους αντάρτες της Σάντα, πολεμούσαν στα βουνά του Πόντου ολόκληρο το 1923 και μόνον στα μέσα του 1924 κατόπιν επεμβάσεως της επιτροπής ανταλλαγής πληθυσμών επέστρεψαν από την Τραπεζούντα στην Ελλάδα.

**"Σύρε και πες να μην ξεχνούν...
κι' άσε με να σαλπίζω!"**

ΣΤΙΧΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΕΑ

80 χρόνια μετά την Μικρασιατική καταστροφή, στο εκσυγχρονιστικό ελλαδικό κράτος οι αναφορές είναι ελάχιστες και αυτές περιοριστικές και υποβαθμιστικές του θέματος. Η Μικρασία παρουσιάζεται σαν ένας τόπος "του χθές", λες και δεν υπάρχει σήμερα, λες και δεν συνεχίζει να κείται απέναντι, λες και δεν είναι Ελλάδα που κατέχεται. Οι τηλεοπτικές αναφορές σ' αυτήν έχουν στην καλύτερη περίπτωση χαρακτήρα ντοκυμαντέρ, ό,τι δε γράφεται έχει περισσότερο λαογραφικό χαρακτήρα

Είναι πραγματικά περίεργο πώς μία ήττα παρουσιάστηκε από την αρχή σαν το απόλυτο τέλος, σαν οριστική και αμετάκλητη απώλεια- ειδικά αν λάβει κανείς υπόψη του ότι λίγα χρόνια πριν μία άλλη ήττα, αυτή του 1897 δεν αντιμετωπίστηκε έτσι, αντίθετα πείσωσε τους ηττημένους Έλληνες και οδήγησε στον Μακεδονικό Αγώνα και τους Βαλκανικούς πολέμους. Ίσως γιατί η ήττα στη Μικρασία ήταν η "ευκαιρία" να πεθάνει η Μεγάλη Ιδέα, και καθώς όσο υπάρχουν ήρωες υπάρχουν και προδότες που επιδιώκουν φιλίες με τους εχθρούς της πατρίδας, ίσως γιατί μόνο έτσι θα επετυγχάνετο η "ελληνοτουρκική φιλία" που επεβλήθη τότε ως το νέο ιδανικό! Μάλιστα στο πλαίσιο της "φιλίας" αυτής ο Βενιζέλος πρότεινε (το 1930) ως υποψήφιο για το Νόμπελ Ειρήνης τον σφαγέα του Ελληνισμού Κεμάλ Ατατούρκ.(κάθε ομοίότης με την σημερινή ελληνική πραγματικότητα σίγουρα δεν είναι συμπτωματική).

Όλα αυτά τα χρόνια η προσπάθεια από το κράτος

να ξεχαστεί η Μικρασία και η Μεγάλη Ιδέα ήταν και είναι λυσσαλέα και πραγματώνεται με την μέσω των σχολείων, και των μέσων ενημέρωσης κυρίως, καλλιέργεια και επιβολή ηττοπαθούς νοοτροπίας. Σαν αντίδραση σε όλες αυτές τις προσπάθειες και την "εκστρατεία λήθης" και επειδή "...από καιρό σε καιρό οι αθάνατοι μας στέλνουνε το μήνυμά τους" (Α. Δικταίος) στάθηκαν οι ποιητές οι οποίοι δεν ξέχασαν και για να μην ξεχάσουν και οι υπόλοιποι άφησαν στους στίχους τους καταγεγραμμένες τις μνήμες και τα όνειρά τους.

Η εποποιία του ηρωικού Ελληνικού Στρατού ο οποίος πέρα από κάθε προσδοκία και λογική εκτίμηση έφτασε μέχρι τον ποταμό Σαγγάριο, έτοιμος να υλοποιήσει την Μεγάλη Ιδέα με τους στρατιώτες και αξιωματικούς να φωνάζουν τρελλοί από χαρά "στην Άγκυρα! στην Άγκυρα!", σίγουρους ότι από στιγμή σε στιγμή θα εξεπλήρωναν το "αίτημα" των Ελλήνων, πεθαμένων και αγέννητων, να διώξουν τον Τούρκο "στην Κόκκινη Μηλιά κι ακόμη παραπέρα" ...κι ύστερα η ξαφνική διαταγή για υποχώρηση, η σύμπτυξη

στη γραμμή Εσκή-Κιουτάχεια-Αφιόν καρά χι-σάρ... Κι ένα χρόνο μετά η τελική υποχώρηση, η σφαγή των Ελλήνων, ο ξεριζωμός τους, ο χαλασμός... Όλα αυτά ήταν η βαθύτερη αιτία της απαισιοδοξίας του "ιδανικού αυτόχειρα" Κ. Καρυωτάκη. Για τον Ελληνικό Στρατό που από Στρατός νίκης μετετράπη -ερήμην του- σε "στρατιά ήττης" έγραψε το περίφημο "Όταν άνηθ εδένατε...":

*"Όταν άνηθ εδένατε στα τεφρά μαλλιιά σας,
και μες στην καρδιά σας
αντηχούσαν σάλπιγγες, κι ήρθατε σε χώρα
πιο μεγάλη τώρα-
οι άνθρωποι με τα έξαλλα πρόσωπα, τα ρίγη,
είχαν όλοι φύγει.*

*Όταν άλλο επήρατε πρόσταγμα, άλλο δρόμο,
σκύβοντας τον ώμο
τη βαθιάν ακούγοντας σιωπή, τους γρύλους,
στην άκρη του χείλους
ένα στάχυ βάζοντας με πικρία τόση-
είχε πια νυχτώσει.*

*Κι όταν εκινήσατε λυτρωμένα χέρια
πάνω από τ' αστέρια,
κι ήταν στο κρυστάλλινο βλέμμα, που ανεστράφη,
ο ουρανός εγράφη,
κι όταν εφορέσατε το λαμπρό στεφάνι-
είχατε πεθάνει."*

Ο Καρυωτάκης -όσο κι αν αυτό σκόπιμα αποσιωπείται -ήταν φανατικός Μεγαλοϊδεάτης. Μαθητής ακόμη είχε γράψει το ποίημα

ΜΑΡΜΑΡΩΜΕΝΗ ΒΑΣΙΛΙΑ

*Και ρίχτηκε με τ' άτι του μες στων εχθρών τα πλήθια
Το πύρινο το βλέμμα του σκορπούσε την τρομάρα
και το σπαθί του τη θανή. Στα χάλκινα του στήθια
εξέσπασε η όργητα σε βροντερή κατάρρα.*

*Εθόλωσαν τα μάτια του. Τ' αγνό το μέτωπό του,
θαρρείς, ο φωτοστέφανος της Δόξας τ' αγκαλιάζει
Κι έπεσε χάμου ο Τρανός! Θρηνήστε το χαμό του.
Μα, μη! Σε τέτοιο θάνατο ο θρήνος δεν ταιριάζει.*

*Κι έπεσε χάμου ο Τρανός! Κυλίστηκε στο χώμα
ένας Τιτάν π' ακόμα χτες εστόλιζ' ένα θρόνο,
κι εσφάλισε -οϊμένανε- για πάντ' αυτό το στόμα
που κάθε πίκρα ρούφαγε κι έχυν' ελπίδες μόνο.
Μαρμαρωμένη Βασιλιά, πολύ δε θα προσμένεις.
Ένα πρωί απ' τα νερά του Βόσπορου κει πέρα
θε να προβάλει λαμπερός μιας Λευτεριάς χαμένης
ο ασημένιος ήλιος. Ω, δοξασμένη μέρα!*

Ο Γ. Σαββίδης έγραψε πως "με την αυτοκτονία του Καρυωτάκη πέθανε η Μεγάλη Ιδέα". Ίσως εκείνος να μην συμφωνούσε... Για εκείνον όχι μόνο η Μεγάλη Ιδέα αλλά η Ελλάδα ολόκληρη πέθανε όχι τόσο με την Μικρασιατική καταστροφή όσο με την βίαιη αυτή αλλαγή νοοτροπίας με την αναβίωση της ηττοπάθειας και του ραγιαδισμού. Στο ποίημά του "Εις Ανδρέαν Κάλβον" (στο οποίο χρησιμοποίησε τη γλώσσα και το ύφος του Κάλβου) αναφερόμενος στην αναχαίτιση της προέλασης του Ελληνικού Στρατού προς την Άγκυρα, στον Σαγγάριο, τον Αύγουστο του 1921, με πικρή ειρωνεία γράφει:

*"Τις δάφνες του Σαγγάριου
η Ελευθερία φορέσασα,
γοργά από μίαν χείρα
σ' άλλην περνά και σύρεται,
δούλη στρατώνος".*

Για να συνεχίσει και να εκφράσει τη θλίψη του για την αλλαγή του φρονήματος των Ελλήνων:

*"...Αλλά τι λέγω; Θρήνησε
θρήνησε την πατρίδα,
νεκράν όπου σκυλεύουν
αλλοφρονούντα τέκνα της,
ώ Ανδρέα Κάλβε."*

Καταγραφές της μικρασιατικής καταστροφής,

ψήγματα και επιγράμματα του μεγάλου πόνου και της βαθιάς θλίψης που προκάλεσαν, πόνου και θλίψης που ήταν αδύνατο να εκφραστούν πλήρως και περισσότερο υπενοούντο στους στίχους τους, μας άφησαν κι άλλοι ποιητές.

Κι ακριβώς επειδή ήταν μεγάλη η απογοήτευση η Τέχνη σ' αυτήν την περίπτωση δεν λειτούργησε ως διέξοδος, ως λύτρωση από τον πόνο αλλά αντίθετα ως εμμονή σ' αυτόν και ως -μέσω του πόνου- αντίσταση στη λήθη κι ακόμη, ως μύηση στο νέο καθήκον. Στο καθήκον της Επιστροφής και Απελευθέρωσης, που ακριβώς επειδή ήταν κρυφό και ιερό, γινόταν Μυστήριο και η μύηση σ' αυτό Ιερή Μυσταγωγία. Σ' αυτό το πνεύμα ο Κ. Παλαμάς έγραψε το ποίημα ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ για τον ηρωικό Μητροπολίτη Σμύρνης που κατακρεουργήθηκε από τους Τούρκους οι οποίοι πέταξαν τα κομμάτια του στα σκυλιά.

*"Όπου καρδιά, όπου φρόνημα,
το Γένος, η Εκκλησία,
και των Ελλήνων οι χοροί
και των πιστών τα πλήθη,
σου προσκυνούμεν, άμωμε, τη θεία δοκιμασία
και το μεταλαβαίνουμε το αίμα σου που εχύθη."*

Παράλληλα όμως με τις αρχικά νικηφόρες επιχειρήσεις στη Μικρασία και τις εξελίξεις εκεί έως την καταστροφή, ο Ελληνικός Στρατός εμπνεόμενος από το όραμα της Μεγάλης Ιδέας και συνεχίζοντας ουσιαστικά την Επανάσταση του 1821, σταδιακά απελευθέρωσε και κατέλαβε τη Θράκη (δυτική και ανατολική) κι ετοιμάστηκε για μία βέβαιη απελευθέρωση της πόλης των Ονείρων μας, της Κωνσταντινούπολης. Όλοι ήταν βέβαιοι ότι οι θρύλοι αιώνων θα γίνονταν πραγματικότητα και ότι οι "χρόνοι κι οι καιροί" είχαν έρθει ώστε να γίνουν πάλι δικές μας οι σκλαβωμένες πατρίδες μας, πίστη που εκφράζεται απόλυτα στα ακόλουθα δημοτικά τραγούδια:

ΤΑ ΕΥΖΩΝΑΚΙΑ

*Στην Αγιά Σοφιά αγνάντια
βλέπω τα Ευζωνάκια
Τα Ευζωνάκια τα καημένα,
μες στους ήλιους μαυρισμένα
κλέφτικο χορό χορεύουν
και τ' αντίπερα αγναντεύουν.*

*Κι αγναντεύοντας την Πόλη
τραγουδούν και λένε
να...η μεγάλη εκκλησιά μας,
πάλι θα γενεί δικιά μας,*

*Να...και οι χρυσοί της θόλοι
αχ κατακαημένη Πόλη.*

*Στην Κυρά την Δέσποινά μας
πέστε μη λυπάται*

*Στις εικόνες να μην κλαίνε,
τα Ευζωνάκια μας το λένε
Τα Ευζωνάκια μας το λένε
στις εικόνες να μη κλαίνε.*

*Κι ο παπάς πούναι κλεισμένος
μέσα στ' Άγιο Βήμα
όπου νάναι δεν θ' αργήσει
νάβγει να τα κοινωνήσει,
όπου νάναι βγαίνουν τ' άγια
μεσ' από μυρτιές και βάγια
Μέσ' από μυρτιές και βάγια
όπου νάναι βγαίνουν τ' άγια.*

ΤΟΥ 1920 - 1922 (Κλέφτικο)

*Είμαστε λίγοι, λιγοστοί
καλοί και διαλεγμένοι
Είμαστε τα παιδιά του '20
του '22 οι ανδρειωμένοι.*

*Φορούμ, μωρέ φορούμε
τα τσαρούχια μας,
με φούντες μεταξένιες
και πάμε για τα Δίκια μας.*

*Θέμε να φτερουγίσουμε
τα προσιώνια όνειρά μας
και να ελευθερώσουμε
τα άγια χώματά μας.*

*Βοήθα μας Αη-Γιώργη
κι εσύ Πατρο-Κοσμά
να πάρωμε την Πόλη
και την Αγιά Σοφιά.*

Όμως μετά την ήττα στο μέτωπο της Μικρασίας ματαιώθηκε - από τις Μεγάλες Δυνάμεις - η επιχείρηση του Ελληνικού Στρατού για απελευθέρωση της Κωνσταντινουπόλεως και του Βοσπόρου. Ακολούθησε αποχώρηση από την Ανατολική Θράκη. Ο Έβρος έγινε το σύνορο της Ελλάδας με την Ελληνική Ανατολική Θράκη! Ακολούθησαν ο ξεριζωμός, το κύμα των προσφύγων. Οι περιγραφές ανατριχιαστικές κι επειδή από τους ποιητές το προφητικό χάρισμα δεν λείπει, ίσως προμάντευαν ότι θα έρθουν χρόνοι σαν τους σημερινούς που τίποτα δεν θα θυμίζει παρεκτός κάποιων στίχων... Η καταστροφή της Σμύρνης, η εκδίωξη των Ελλήνων από τις πανάρχαιες ε-

στίες τους, όπου άφησαν μόνο (και μόνους) τους νεκρούς τους, η συγκέντρωσή τους στην συρρικνωμένη Ελλάδα:

ΧΑΛΑΣΜΟΣ (Σκίπης)

*Ω χώρα αιμάτων, Γη τρικυμισμένη,
δέξου και πάλι μες στην αγκαλιά σου,
ξεριζωμένα τα έρμα τα παιδιά σου.
Τα πένθιμα καράβια απ' τ' ακρογιάλια
τ' αντικρινά, τα μακρινά, γεμάτα
κακόμοιρα γεράματα και νιάτα,*

*παν κι έρχονται κι αδειάζουν κι όλο αδειάζουν,
απ' τον Πόντο, απ' τον Καύκασο, απ' τα βάθη
της Μικρασίας, που η Ρωμιοσύνη εστάθη,
αιώνες τώρα κραταιή, μεγάλη,
-ποια Μοίρα τραγική τάχε γραμμένα!-
ανθρώπινα κορμιά συφοριασμένα.*

*Οπίσω τους αφήνουν βιός και πλούτη,
πούχανε κάνει με τον ιδρωτά τους,
τα σπίτια τους, τ' αμπελοχώραφά τους,
αφήνουνε κομμάτια της καρδιάς των:
άλλους σκλάβους, σχ, κι άλλους σκοτωμένους,
τους δικούς των τους πολυαγαπημένους*

*εκκλησιές που αλειτούργητες θα μείνουν,
καμπαναριά που πια δε θα σημαίνουν,
και τάφους, γονικούς, όπου κανένα
δε θα συχνάζει πια κι ο γκιώνης μόνο,
στην κρύα ερημιά θα κλαίει με πόνο.
Κι όσοι ξεφύγαν το μαχαίρι κι όσοι
δεν πήγαν από βόλι ή αρρώστια, τώρα,
Ω Γη τρικυμισμένη, αιμάτων Χώρα,
απλώνουνε τα χέρια προς Εσένα
και σου φωνάζουν: - "Μες στην αγκαλιά σου,
σχ, σκέπασέ μας τα έρμα τα παιδιά σου!"*

... Έμειναν μόνο οι νεκροί μας πίσω. Κι όποιος το λογάριασε για ντροπή αυτό, έσφαλλε. Έμειναν οι νεκροί, να στοιχειώνουν τον τόπο, να τον κρατούν Ελληνικό, να μας καλούν να επιστρέψουμε και να εκδικηθούμε.

"... Κύκλος όλα και γυρνάνε...

*κι είναι χιλιάδες οι νεκροί
όπου τη γη σου τη φυλάνε
με το ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟ εκεί."*

Θ. Παρνασσίου,

απόσπασμα από το ποίημα Σμύρνη.

Και θα ναι αυτοί, αυτά "τα κομμάτια απ' την καρδιά μας" που την Μεγάλη Ώρα πρώτοι θα σαλπίσουν την Λύτρωση, την Προέλαση, τη Νίκη κατά πως λέγει ο Ποιητής:

Ο ΣΑΛΠΙΓΧΤΗΣ (Γ.Αθάνας)
*Στερνός απ' όλους δούπησε
κι ο σαλπιγχτής στο χώμα.
Της σάλπιγγάς του ο αντίλαλος
δεν είχε σβύσει ακόμα.
Της Μικρασίας ξετρέχοντας
τα πλάτη πέρα ως πέρα
πότε αντηχούσε σα λυγμός
και πότε σα φοβέρα.*

*Άθαφτος λιώνει ο σαλπιγχτής
μεσ' στις βροχές. Παρέκει
η σκουριασμένη σάλπιγγα
πιστά του παραστέκει.
Με του χιονιού το σάβανο
τους σκέπασε ο χειμώνας
κι ήταν βαρύς σαν κόλαση,
μεγάλος σαν αιώνας.*

*Μα τι κι αν ήρθε η άνοιξη;
Μέσα στο νέο χορτάρι
δε φαίνεται ούτε σάλπιγγα,
ούτε σκεβρό κουφάρι
Μόνο από νύχτα σε νυχτιά
βγαίνει το φάντασμά του
Και ψάχνει στα χαμόκλαδα
να βρει τη σάλπιγγά του...*

*Μην αποκάμεις, Σαλπιγχτή,
και μη λιγοπιστήσεις!
Χιλιάδες νύχτες θα διαβούν,
νύχτες σιγής και φρίκης.
Μα θάρθει, θάρθει ένα πρωί
που εσύ θα τους χτυπήσεις
με την παλιά σου σάλπιγγα
τους νέους σκοπούς της Νίκης!*

Ανάλογο σε περιεχόμενο και πάθος είναι και το παρακάτω ποίημα που έγραψε ο λησμονημένος σήμερα ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΜΜΕΛΗΣ, ποίημα εμπνευσμένο από τις θυσίες του Στρατού μας, αλλά και γεμάτο ΠΙΣΤΗ για την Μεγάλη Επιστροφή:

ΣΤΗΝ ΑΡΜΥΡΗ ΕΡΗΜΟ

*Κλαμένος όπως διάβαινα
την έρημο, πατώντας
αγκάθια κι' άγρια βότανα
και κόκκαλα σπαρμένα,
λιμά κοράκια πώφαγαν
το σάρκινό τους ντύμα,
μπρος μου ένα δέντρο πρόβαλε
κι' ακουμπισμένον είδα*

*στη ρίζα του σα φάντασμα
γονατιστό στρατιώτη,
χρυσή που εκράταε σάλπιγγα
και σάλπιζε στα μάκρη!*

*Ίσκιε, ποιός είσαι, τα θεριά,...
τις νύχτες που τρομάζεις; -
- Στα γόνατα φαρμακερά
με βρήκανε δυο βόλια*

*κι' ανήμπορος μες στην ερμιά
γονάτισα από τότες,
μα ακόμα δεν απόθανα
και μήτε θ' αποθάνω!*

*Είμαι η ψυχή του σαλπικτή,
που υψώνομαι απ' τον πόνο
στους άταφους γύρω στοιχειό
και ζω με την Ιδέα!*

*Σύρε και πες να μην ξεχνούν...
κι' άσε με να σαλπίζω!*

Παρά την εμμονή των ποιητών όμως να γράφουν
στίχους γεμάτους νοσταλγία κι ελπίδα, μια νέα "ε-
πιχείρηση" άρχισε.

Αυτή της λήθης και της υιοθέτησης νοοτροπία ρα-
γιά. Όλοι έπρεπε να πιστέψουν στην ελληνοτουρκι-
κή προσέγγιση και φιλία και ότι τα προαιώνια οράμα-
τά μας έπρεπε να σβήσουν μια για πάντα. Η Μεγάλη
Ιδέα είχε πεθάνει. Όχι για όλους! Όχι για τον αμε-
τάπειστο ποιητή:

ΕΒΡΟΣ (Αθάνας)

*Κύλα τ' αργά σου τα νερά
και πότιζε μας τα σπαρτά*

*ποτάμι αγαπημένο.
Στην όχτη σου με τις ιτιές,
κάτω από δάφνες και μυρτιές.
την ώρα περιμένω.
Να ξεχειλίσουμε μαζί:
Εσύ στον κάμπο τον πλατού
κι' εγώ στη θράκη όλη!
Με δίψα η γη της θα σε πih
Μα εγώ θα πλύνω την ντροπή,
και θα βρεθώ στην Πόλη!*

Δεν ξέχασαν ούτε εκείνοι που γλύτωσαν από τη
φωτιά, δεν μπόρεσαν να πάρουν ούτε το μυαλό ού-
τε το βλέμμα από την πατρίδα που άφησαν πίσω:

ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ (Α. Σημηριώτης)

*Καλός ποιος Μάγος να μας τόλεγε ποτές,
Μικρούλα μου, πως έρμα φύλλα,
ώ! Οι έγνοιες που με δέρνουν οι κρυφές-
μια μέρα θα μας έπαιρνε να μας εκύλα
ο σίφουνας ίσαμ' εδώ,
επάνω από τα' ογρό στρίφοντας κύμα,
Σα να μας έχει θάψει ζωντανούς -ποιο κρίμα;*

*Δεν λέω, είν' όμορφη, όμορφη πολύ,
πάλ' η καλή καινούργια μας πατρίδα,
μα γλυκοθύμητ' η παλιά να σου μιλεί
συχνά πυκνά στα μάτια σου την είδα
Μην την ξεχνάς, μα λέγε: Δόξα σοι ο Θεός!
Ω! τη γλυκειά μας τη δυστυχισμένη!
το λέω κι εγώ και κλαίγω, Δόξα σοι ο Θεός!...
- Μ' απ' ο,τι αγάπησες πέτρα δε μένει!*

Πέρασαν τα χρόνια... Οι σκλαβωμένες πατρίδες
έγιναν χαμένες, η Μεγάλη Ιδέα ξεπερασμένο όρα-
μα, αναχρονιστικό, ανεπίτρεπτο, μια θολή ανάμνη-

ση. Ακόμη κι έτσι όμως, με τα οράματα να απαγορεύονται, δεν έπαψαν οι ποιητές να ονειρεύονται τις πατρίδες απέναντι και να "οργανώνουν" έστω και με την φαντασία τους την επιστροφή τους σ' αυτές.

*"... να πιαστώ από τα κρόσσια
μαύρου σύννεφου, να τεντώσω
το πιο γερό χοντρό σχοινί
του μεταξένιου πόθου μου,
να κρεμαστώ και να περάσω αθόρυβα κλεφτά
στο θλιμμένο αραχνιασμένο μπαλκόνι της Πατρί-
δας μου Ιωνίας.*

(απόσπασμα από το ποίημα
Σάμος του Γ. Μετσόλη)

Η νοσταλγία για επιστροφή και η πεποίθηση ότι η σκλαβιά δεν είναι ένα αμετάτρεπτο πεπρωμένο αφού "η μοίρα ξεγίνεται" και ότι πεπρωμένο αποτελεί η ελληνικότητα των σκλαβωμένων πατρίδων εκφράζεται ξεκάθαρα στο ποίημα του Ο. Ελύτη "Μικρή πράσινη θάλασσα":

*Μικρή πράσινη θάλασσα δεκατριώ χρονώ
Που θα 'θελα να σε υιοθετήσω
Να σε στείλω σχολείο στην Ιωνία
Να μάθεις μανταρίνι και άψινο
Μικρή πράσινη θάλασσα δεκατριώ χρονώ
Στο πυργάκι του φάρου το καταμεσήμερο
Να γυρίσεις τον ήλιο και ν' ακούσεις
Πώς η μοίρα ξεγίνεται και πώς
Από λόφο σε λόφο συνεννοούνται
Ακόμα οι μακρινοί μας συγγενείς
Που κρατούν τον αέρα σαν αγάλματα
Μικρή πράσινη θάλασσα δεκατριώ χρονώ
Με τον άσπρο γιακά και την κορδέλα
Να μπεις απ' το παράθυρο στη Σμύρνη
Να μου αντιγράψεις τις αντιφεγγιές στην οροφή
Από τα Κυριελέησον και τα Δόξα Σοι
Και με λίγο Βοριά λίγο Λεβάντε
Κύμα το κύμα να γυρίσεις πίσω
Μικρή πράσινη θάλασσα δεκατριώ χρονώ
Για να σε κοιμηθώ παράνομα
Και να βρίσκω βαθιά στην αγκαλιά σου
Κομμάτια πέτρες τα λόγια των Θεών
Κομμάτια πέτρες τ' αποσπάσματα του Ηράκλει-
του.*

80 χρόνια μετά την ήττα στη Μικρασία οι Έλληνες συντετριμμένοι από μια σκληρή καθημερινότητα, από τα τεχνητά προβλήματα, υποταγμένοι και ηττοπαθείς, στέκονται φαινομενικά αδιάφοροι απέναντι στη Μεγάλη Ιδέα και στην Ιστορία. Αδιά-

φοροι, εγκλωβισμένοι στο εγώ τους, μένουν έκπληκτοι όταν μετά από την αναπάντεχη επίθεση της Μνήμης ο νους κι η καρδιά γυρίζουν πίσω σ' εκείνα τα χρόνια της καταστροφής και το βλέμμα απέναντι:

*Από το "Πέρασμα όγδοο (Της Μικρασίας)" (Μ. Λα-
μπαδαρίδου-Πόθου)
Πατρίδα που χώρεσες σ' ένα εικόνισμα
Ποτέ χαμένη
Αλύτρωτη μόνο
Αλύτρωτη ακόμα
Σε βρίσκω κάτω από την εφημερότητά μου
Γεμάτη ρωγμές που σκίζουν τον ύπνο μου
Ν' αναβλύσει το αίμα*

*Επιστρέφω στις δικές σου πηγές
Γη της ταυτότητας μου στον κόσμο
Γη του προσώπου μου που άνηθες
Όραση μυητική
Ιωνικός ήλιος ρέει στις φλέβες μου
Κι ελευθερώνει από τα σπλάχνα μου
Τα λόγια*

*Από τούτη τη ρωγμή του χρόνου
Από την ιωνική αλήθεια
Γεννήθηκα
Γι αυτό τα μάτια μου είναι γεμάτα
Παράδεισους αλλοτινούς.*

80 χρόνια μετά κι όποιος σήμερα πιστεύει στη Μεγάλη Ιδέα θεωρείται τρελλός κι επικίνδυνος. 80 χρόνια μετά κι οι φωνές πληθαίνουν, οι εραστές της ουτοπίας, οι παράνομοι με τ' απαγορευμένο όνειρο υπάρχουν ακόμη. Ίσως είναι αυτοί που ο "ιδανικός αυτόχειρ" στην τελευταία του επιστολή τους είδε "να έρχονται ολοένα περισσότεροι μαζί με τους αιώνες".

Αυτοί που δεν πτοούνται από τα χρόνια που περνούν αφού γνωρίζουν πώς χρόνος δεν υπάρχει, ο χρόνος δεν είναι παρά ένα νοητικό κατασκεύασμα των ανθρώπων για να ρυθμίζουν την καθημερινότητά τους. Υπάρχει όμως η αναντίρρητη πραγματικότητα του Χώρου. Υπάρχουν ακόμη αυτοί που όταν κοιτάζουν απέναντι αντικρίζουν "ακρογιάλια βουρκωμένα και χέρια που κουνιούνται απελπισμένα και ζητούνε φώς και λευτεριά".

Αυτοί που αρνούνται τους ρεαλιστικούς στόχους και τις βιώσιμες λύσεις, που επιμένουν να μην ξεχνούν και γνωρίζουν πώς η Ελλάδα
"...το τραγούδι το στερνό, δεν το τραγούδησε,
όχι, ακόμα!" (Κ. Παλαμάς).

“Γη και Υδωρ”

*Ζευ πάτερ, από σένα πιο ολέθριος
κανείς άλλος απ’ τους Θεούς...*

Κι αν ένιωσες χθες τη φλόγα απ’ την επίκληση των μαχητών και την οσμή των ιερών αναθυμάτων, γιατί άφησες και σήμερα την αιχμή της οργής σου να πλήξει το ισχνό μας κορμί;

Μου φαίνεται πως ώρες τώρα περπατάω αλλά δεν έχω καθόλου σκιά, λες κι ο ήλιος καρφώθηκε στην κορυφή του κράνους μου ξεχνώντας τη σιωπή του πορεία προς τη Δύση. Και πάνε μήνες που το μαρτύριο της πομπής μας μέσα στη θάλασσα του καυτού αέρα έγινε συνοδός μόνιμος και ανοιχτή πληγή. Πάνε μήνες κι όμως ποτέ δεν ένιωσα η ψυχή μου τόσο σφοδρή την πίεση της αδυναμίας, ποτέ δεν αφήθηκα να παρασυρθώ σχεδόν ολοκληρωτικά απ’ το γλυκό βάρος της εγκατάλειψης. Είναι κι αυτός ο φρικτός πόνος από τη μόλυνση στον ώμο μου. Αυτή η αιχμή του βέλους που αφού έσκισε σύρριζα το μέταλλο της βαριάς ασπίδας καρφώθηκε για πάντα στην κορυφή του αριστερού μου βραχίονα...

Είναι και ο φόβος απ’ το κυνήγι των σκιών. Ο φόβος των βαρβάρων που κρυμμένοι πίσω απ’ τις πέτρες αυτής της αφιλόξενης γης μας χτυπούν με τα μακριά τους τόξα και χάνονται αθόρυβα στις κορυφές...

Ίσως να μην είναι και τίποτα απ’ όλα αυτά. Κα-

νείς εξάλλου εχθρός ή κακουχία δεν κατάφερε ποτέ να πλήξει πραγματικά την ατσάλινη θέληση του οπλίτη. Ίσως είναι απλά το άστρο της ελπίδας που κάθε μέρα που περνά χάνει και λίγο απ’ τη λάμψη και το έντονο φως του. Γιατί κάθε μέρα που περνά, τόσο πιο μακρινές και απρόσιτες γίνονται για εμάς οι ελληνικές πόλεις του βορρά, αλλά και το βαθύ γαλάζιο της ανοικτής θάλασσας.

Θυμάμαι σαν τώρα την πρώτη φορά που είδα και άκουσα τον αρχηγό και συμμαχητή μας, τότε που το στράτευμα έμοιαζε παιδί ορφανό, χαμένο σε εχθρική πόλη βαρβάρων. Τότε που μόνο ένα θαύμα φαινόταν πως μπορούσε να μας γλιτώσει απ’ το μαύρο πέπλο της σκλαβιάς και του θανάτου. Εκείνη τη νύχτα που ο Ξενοφώντας ο Αθηναίος πήρε εμπρός στα μάτια όλων τη μορφή του ημίθεου, του ήρωα και λυτρωτή μας και μίλησε με πάθος για τη δύναμη της Πίστης, την εύνοια των θεών και την ανυπέρβλητη ισχύ μας.

Μετά τα Κούναξα νιώθαμε όλοι άτρωτοι, λες κι είχε ο ίδιος ο Δίας στήσει ένα αόρατο θεϊκό τείχος γύρω απ’ τη φάλαγγά μας. Ποτέ τα κύματα της στρατιάς των βαρβάρων δεν τόλμησαν να σταθούν μπροστά μας σε ανοιχτό πεδίο και ήταν το γρήγορο ιππικό τους η μόνη αισθητή παρενόχληση για την οπισθοφυλακή μας. Έτσι διασχίσαμε υ-

πομονετικά τις πεδιάδες κατά μήκος του Ευφράτη και καλύψαμε χιλιάδες στάδια στο βάθος μιας άγνωστης και φιλόξενης ενδοχώρας. Πατήσαμε τη γη ξένων και βάρβαρων φυλών, χάσαμε πολύτιμους συντρόφους και αδελφούς μας στη δίνη των άπειρων συγκρούσεων και σίγουρα ξεπεράσαμε όρια και μέτρα που λίγο καιρό πριν νόμιζα αδιάβητα για τις μικρές, αλλά ακαθόριστες τελικά δυνάμεις των θνητών.

Ακόμα και τώρα όμως, που αφήνουμε πίσω μας την καταραμένη χώρα των Καρδούχων και συναντάμε τις επιβλητικές οροσειρές της Αρμενίας, κανείς μας δε νιώθει τόσο σίγουρος και ισχυρός όσο εκείνη τη νύχτα, τη νύχτα που άρχισε ο απίστευτος άθλος της καθόδου μας. Ούτε ο ίδιος ο Ξενοφώντας που πέρασε σήμερα έφιππος δίπλα απ' το τάγμα μας, το τάγμα των Θεσσαλών του Μένωνα, δε μπορεί να εξαλείψει τις αμφιβολίες μου. Και αυτή η έντονη λάμψη που πρόδιδε το βλέμμα του μέσα στις σκοτεινές κόγχες του σπαρτιατικού κράνους... ήταν η φλόγα της Πίστης στο μεγάλο Σκοπό μας; μήπως η θλίψη για το επερχόμενο τέλος της τσακισμένης στρατιάς μας; ή απλά η άμμος της ερήμου είχε κάνει τα μάτια του να δακρύσουν;...

Μα το Δία, τώρα πια μόνο για ένα πράγμα είμαι σίγουρος. Πως ανήκω κι εγώ σ' εκείνους τους λίγους θνητούς που η Κλωθώ όρισε πως θα ζήσουν την ένταση και τη λάμψη από χίλιες ζωές, στο σύντομο πέρασμά τους απ' αυτόν τον Κόσμο. Ίσως μετά από πολύ χρόνο και αφού περάσουν διακόσιες ή και τριακόσιες ολυμπιάδες, κάποιο άλλο ελληνικό στράτευμα έρθει ξανά σ' αυτές τις μακρινές χώρες και πολεμήσει με αμέτρητα στίφη βαρβάρων.

Ίσως αυτό να μη γίνει και ποτέ...

Ίσως είναι απλά η δίψα κι ο πυρετός που βάζουν στο μυαλό μου όλες

αυτές τις ασύντακτες σκέψεις, λίγο πριν καταρρεύσω απ' την αδυναμία...

Πάντως τώρα που η Νύχτα ετοιμάζεται να απλωθεί πάνω απ' την έρπονσα πομπή μας, το μόνο που μένει είναι να δοξάσω τους Θεούς που προνόησαν και σήμερα για την προσωπική μου ευδοκίμηση. Και να απευθύνω εκ νέου επίκληση, καλένα εχθρικό δόρυ ή βέλος να μη διαταράξει το σύντομο βραδινό μου ύπνο...

ΜΑΝΤΖΙΚΕΡΤ

Ξημέρωσε και οι πρώτες φωτεινές ακτίνες που κάλυψαν τα τραχεία υψίπεδα της Αρμενίας ήταν όπως πάντα αρκετές για να με επαναφέρουν απ' το γλυκό κόσμο των ονείρων. Ειδικά σήμερα όμως υπήρχε και μια άλλη έντονη παρέμβαση στη φυσική ηρεμία που εξαφάνισε απότομα τη γενική χαλάρωση των αισθήσεών μου. Το στρατόπεδο είχε ξεσηκωθεί συνολικά, πολλοί αρματώνονταν, όλοι όμως παραμέναμε καρφωμένοι στην πορεία της έφιππης ομάδας που πλησίαζε. Όλοι κατάλαβαν σε λίγο, ήταν αντιπρόσωποι που ζητούσαν διαπραγματεύσεις. Η όψη τους ήταν αλλόκοτη, όχι τόσο οι λιτές στολές τους που δε συγκρίνονταν σε τίποτα μ' αυτές των δικών μας πρέσβων, όσο η άγρια κατατομή και τα χαρακτηριστικά των προσώπων τους. Πολύ λίγοι δικοί μας εξάλλου γνώριζαν εξ όψεως τον εχθρό και μόνο όσοι συμμετείχαν και σε παλαιότερες εκστρατείες. Δεν πέρασε πολύ ώρα μέχρι ν' αποχωρήσουν απ' τη σκηνή του Ρωμανού, να ιππεύσουν και να εξαφανιστούν ανατολικά. Αμέσως δόθηκε και γενική διαταγή για πλήρη προετοιμασία και παράταξη μας προς σύγκρουση. Καταλάβαμε την αριστερή πτέρυγα του στρατεύματος μαζί με τους μαχητές απ' τα υπόλοιπα θέματα της Δύσης και εγώ βρέθηκα στο μέσο και δεξιά, δίπλα ακριβώς απ' τους άντρες των αυτοκρατορικών ταγμάτων. Πορευθήκαμε για μία ώρα στο έρη-

μο πεδίο μέχρι ν' αρχίσει να γίνεται ορατό απέναντί μας το σύννεφο σκόνης που σήκωνε η ορμή της θεϊκής μάστιγας του Αρπ Αρσλάν...

... Τώρα νιώθω τον ίδιο διαπεραστικό πόνο στο στομάχι, όπως και τότε που μαζί με το Νικηφόρο αφήναμε τα τείχη της Δημητριάδος για να ενωθούμε με το μάχιμο τάγμα των Θεσσαλών ιππέων. Όσο τους βλέπω να πλησιάζουν ο πόνος συγκεντρώνεται στο υπογάστρο και με τρυπά σε βάθος. Αυξάνουμε κι εμείς τους ρυθμούς μας και σταδιακά εφορμούμε ως τα όρια της ταχύτητάς μας. Μια αυθόρμητη, μαζική κραυγή καλύπτει το θόρυβο των ποδοβολητών.

Τώρα τους βλέπω καθαρά, είναι όλοι έφιπποι... χιλιάδες έφιπποι τοξότες που παίρνουν τακτικά διάταξη ημισελήνου, έτοιμοι να χτυπήσουν

πρώτα τα δύο άκρα της παράταξής μας...

Ο πόνος έχει μετριαστεί. Έχω χάσει σχεδόν επαφή με τις περισσότερες αισθήσεις μου και ο λαιμός μου είναι εντελώς ξερός. Μόνες συνειδητές αντιδράσεις, το στιβαρό πιάσιμο των χαλινών και της λαβής του κεφαλοθραύστη και η κραυγή απ' το στεγνό και ερεθισμένο λαρύγγι μου. Το δεξί μου χέρι τρέμει έντονα, είναι όμως πιο σκληρό και δυνατό από ποτέ. Ένταση και φόβος, οργή και φόβος και άπειρα άγνωστα συναισθήματα μαζί με μια ανεξέλεγκτη ροή κάθε μορφής σωματικών εκκρίσεων.

Όλα μου τα μέλη έχουν λυθεί. Ταυτόχρονα είμαι δεμένος σφιχτά με το υπόλοιπο σώμα των χιλιάδων ιππέων - αυτό με διευθύνει και με ορίζει, σαν

επιβάτη σε βαριά γαλέρα που σε λίγο θα σκάσει με ορμή στα βράχια...

Σύγκρουση!... μια μεγάλη, απόκοσμη βροντή γεννιέται με την επαφή των δύο άκρων. Φτάνω στη γραμμή των πρώτων, τους βλέπω στα μάτια, το χέρι μου φεύγει ανεξέλεγκτα κι η ασάβινη προέκτασή του σκάει με πάταγο στο κεφάλι του ασιάτη, εκτοξεύοντας θραύσματα απ' το κρανίο και τα μυαλά του... Στέκομαι στιγμιαία... μου είναι σχεδόν αδύνατο να ανασάνω... Οι έφιπποι εχθροί μας γυρνούν την πλάτη. Βλέπω κάποιον να περνά γρήγορα δίπλα μου και τινάζω απότομα προς τα πάνω του το μακρύ ξύλινο ραβδί μου. Η βαριά μεταλλική άκρη με τις αιχμηρές προεξοχές χτυπά στο μέσο της ράχης, δίνοντάς μου μια αίσθηση απόλυτης συντριβής κάθε οστού στην περιοχή επαφής. Ο ειςβολέας σωριάζεται στο έδαφος, ενώ το άλογο μου τον ποδοπατά καθώς ξεκινά η καταδίωξη των συμπολεμιστών του... Το δεξί μου πόδι αιμορραγεί ανεξέλεγκτα. Ένα βέλος μ' έχει διαπεράσει χωρίς να το αισθανθώ, ενώ άλλα δύο πληγώνουν ελαφρά το στήθος μου έχοντας τρυπήσει το μέταλλο της πανοπλίας...

Σεισμός!... απίστευτη βοή... το έδαφος τρέμει και το βλέμμα μου στρέφεται ασυνείδητα δεξιά. Ποτέ μα ποτέ μες στην αέναη ροή του χρόνου δεν είδε μάτι ανθρώπου μια τόσο ζωντανή εικόνα δύναμης, καταστροφής και θανάτου. Το αυτοκρατορικό ιππικό, δεκαπέντε χιλιάδες σιδηρόφραχτοι μαχητές ενωμένοι και επελαύνοντες. Και μπροστά τους, ο βασιλεύς Ρωμανός με τους τρομερούς Βαράγγους της φρουράς του και τα κόκκινα λάβαρα με τα σύμβολα της εξουσίας του. Τίποτα δεν ξεχώριζε καθαρά μέσα σ' αυτή την κοσμογονία, καθώς το έδαφος, τα άλογα και οι άπιστοι γίνονταν μια συμπαγής μάζα σάρκας, άμμου και αίματος κάτω απ' την ορμή της στρατιάς μας. Ασυναίσθητα όλοι οι μαχητές παραδινόμαστε σ' αυτή τη μανιώδη καταδίωξη, σ' αυτό το μοναδικό χορό θανάτου που κοιτώντας μέσα στα κόκκινα απ' το αίμα μάτια μου, μπορεί να οδηγήσει μόνο στην κο-

ρυφή της Δόξας, της Νίκης και της Καταστροφής...

... Κάπου εδώ όλα τελείωσαν... Δε θέλω να το πιστέψω, δεν μπορώ να το πιστέψω και δεν πρέπει να το πιστέψω. Κι όμως όλα τελείωσαν και κανείς δεν κατάλαβε πως η ορμητική μας καταδίωξη έγινε απότομα άτακτη υποχώρηση, ντροπιαστική φυγή και αιματηρή σφαγή. Η αρμένικη πόλη του Μαντζικέρτ θα μας θυμίζει για πολλές γενιές την ήττα και το όνειδος αυτής της καταραμένης μέρας. Οι φήμες λένε πως κάποιος σκοτεινός ευγενής παρέσυρε τη στρατιά και μας οδήγησε στον όλεθρο. Αλλά τι αξία έχουν πια όλα αυτά;...

Βαδίζω μόνος και άοπλος προς τις πόλεις που δεν έχουν πληξει ακόμα οι Τούρκοι, όμως δεν ξέρω αν απομένει ακόμη πολύ ζωή για το βασίλειο των Ελλήνων. Δεν ξέρω τι απέγινε ο αυτοκράτορας, δεν ξέρω πόσες δυνάμεις για νέους αγώνες μας έχουν μείνει, δεν ξέρω καν πόσες ελπίδες σωτηρίας μας έχουν μείνει. Ίσως κάποτε, σε χίλια χρόνια ή και περισσότερα, το μεγάλο μας Έθνος ανανήψει και οι στρατιές μας επιστρέψουν νικηφόρα σ' αυτές τις άγονες χώρες...

ΑΛΗ - ΒΕΡΑΝ

Εκείνη η νύχτα ήταν για 'μας, πληγή βαθιά από στομωμένη λόγχη στο μέρος της καρδιάς. Μια νεκροφόρος πομπή μέσα απ' τα σκοτεινά και φρικτά μονοπάτια της κόλασης.

... "Αχ μάνα!"... κραυγή γνωστή όλα αυτά τα χρόνια των μεγάλων πολέμων. Απ' τις πρώτες μάχες πίσω στην παλιά Ελλάδα - ως εδώ, σ' αυτή την ξερή γη, τη γη των νεκρών και της τρέλας.... "Αχ μάνα!"... με τη γλυκιά συνοδεία των πυροβόλων.

Μέσα στη βροχή του καυτού μετάλλου, εδώ που ο σύντροφος και συμπολεμιστής έχει γίνει σάρκα απ' τη σάρκα σου κι αυτή η φρικτή κραυγή δεν είναι πια ούτε θάνατος. Είναι χίλιοι θάνατοι σε μια στιγμή...

Ξημερώνει... Ξημερώνει κι είμαι κι εγώ μαζί με τους λίγους που βγήκαν ζωντανοί απ' αυτή την καταραμένη κοιλάδα και βαδίζουν για τα παράλια. Μια ημιθανής πομπή, μια πομπή νεκροζώντανων - σαν ένα τσούρμο κυνηγημένα σκυλιά. Χιλιάδες άντρες βρώμικοι και παροπλισμένοι που σπρώχνονται, βρίζουν και κλαίνε. Κλαίνε για τις πληγές τους και για το βρώμικο παιχνίδι της μοίρας...

Κι όμως, όλοι εμείς ήμασταν κάποτε στρατός.

Στρατός τιμημένος και ένδοξος, ο ελληνικός στρατός των μεγάλων πολέμων. Πάνε δέκα χρόνια που αυτό το χακί χιτώνιο κόλλησε πάνω μου σαν νέο, ζωντανό κομμάτι της επιδερμίδας και της ψυχής μου. Πάνε δέκα χρόνια που βαδίζω πάνω σε πύρινα πεδία, απ' τα βουνά της Ηπείρου μέχρι το δάσος της σκοτεινής Ουκρανίας. Νικητής πάντα και τιμωρός, με την τρομερή στρατιά των Ελλήνων και με το μεγάλο όραμα της παιδικής μας καρδιάς ν' ανοίγει το δρόμο της Νίκης. Και να'μαι τώρα - μήνες τριάντα που πολεμώ στις ξέρες της Μικρασίας - νικητής και τιμωρός ακόμα, ριγμένος όμως άδοξα πια στο μονοπάτι της ταπείνωσης και της φυγής.

Δε μας νίκησε κανείς!... ούτε οι αμέτρητες ορδές των τσετών, ούτε οι κοφτεροί βράχοι της Άγκυρας. Ούτε καν οι οβίδες απ' τα βαριά πυροβόλα τους, που θερίζουν ασταμάτητα τα ακάλυπτα κορμιά μας. Κανείς δε μας νίκησε κι όμως φτάσαμε εδώ στην ξερή κοιλάδα του Αλή Βεράν να πεθαίνουμε κάθε στιγμή και ν' αφήνουμε πίσω μας - χωρίς αιδώ - τσακισμένα λείψανα παλαιών πολεμιστών.

*Κωνσταντινούπολη,
Μεγάλη Ιδέα, Κόκκινη Μηλιά;...
Οι σκλάβοι αδερφοί,
το ιερό χρέος της Πατρίδας,
ο μαρμαρωμένος Βασιλιάς;...
Μοιραίοι πόθοι*

και μάταιες φιλοδοξίες...

Τώρα που τα ενθουσιώδη εμβατήρια έχουν πάψει και οι λαμπερές παρελάσεις ξεχάστηκαν μαζί τα πρόσωπα των πρώτων νεκρών μας, αρχίζω να νιώθω τη μυστική δύναμη που μας έριξε με ορμή στον πύρινο χορό του πολέμου. Αρχίζω να αγγίζω την πηγή και τη μήτρα αυτής της ιερής μανίας. Ποιος είναι όμως εκείνος ο δεσμός ο μυστικός; ποια είναι εκείνη η ανεξερεύνητη μελωδία που ενώνει το σώμα και την ψυχή μου με τα στοιχεία αυτής της άγονης γης; αυτής της ξένης πατρίδας, που όσο περνούν οι μέρες του πολέμου και του θανάτου, όλο και πιο γνώριμη γίνεται η οσμή της. Λες και κάποτε μέσα στη μυστική πορεία που γράφει το βέλος του χρόνου, το πνεύμα μου δέθηκε με τη σκληρή και επιβλητική της όψη...

*...Μια ένταση απόκοσμη και ένα
ρίγος, όμοιο μ' αυτό που συντρο-
φεύει μόνιμα πια το πικρό μου ξύ-
πνημα. Όταν το όνειρο έρχεται
και ξαναέρχεται, πιο έντονο και
ζωηρό κάθε φορά, με τα πρόσωπα
των δύο σκοτεινών πολεμιστών να
λάμπουν καθώς ο κρότος των κα-
νονιών με πετά βίαια πίσω στους
βασανιστικούς περιορισμούς της
υλικής μου υπόστασης...*

Εκείνη η νύχτα ήταν για' μας, πληγή βαθιά από στομωμένη λόγχη στο μέρος της καρδιάς.

Η επόμενη νύχτα ίσως και να μην έρθει ποτέ και το αδύναμο σώμα μου να αφεθεί απροστάτευτο, έρμαιο των φθοροποιών δυνάμεων αυτού του Κόσμου, χάνοντας και τις τελευταίες σταγόνες φυσικής ωραιότητάς του. Για να μείνει τελικά μονάχα η μαύρη σκιά μου να πλανάται πάνω απ' αυτό το έρημο πεδίο, μαζί με τις Σκιές των περασμένων μαχητών. Όλων αυτών που έρχονται σα φωτεινές οπτασίες και χάνονται σα στοιχεία. Που χορταίνουν απ' το αίμα των νέων σπονδών και την οσμή της καμένης σάρκας, όμως πάντα επιστρέφουν για να απαιτήσουν τη γη και το ύδωρ που τους ανήκει...

κυκλοφορούν από τις εκδόσεις **ΑΣΚΑΛΩΝ**

ΛΕΟΝ ΝΤΕΓΚΡΕΛ

8 ευρώ

**ΤΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ
ΤΕΡΝΕΡ** 15 ευρώ

**ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΙ
ΠΙΣΤΟΙ**

8 ευρώ

ΤΟ ΕΘΝΙΚΙΣΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ!

ΑΣΚΑΛΩΝ

ΔΟΓΜΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

**ΗΡΩΩΝ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 55-57
ΕΜΠ. ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΡΨΙΘΕΑΣ
1ος όροφος 0104296161**

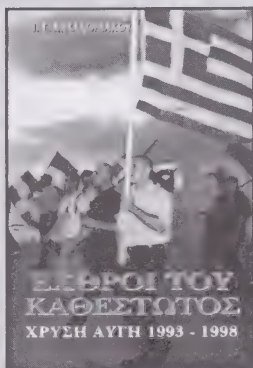
Σ' έναν κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο στο εμπορικό κέντρο της Τερψιθέας θα μπορεί πια ο καθένας να βρει ολόκληρη τη σειρά των εκδόσεων **ΑΣΚΑΛΩΝ**, το περιοδικό και την εφημερίδα Χρυσή Αυγή. Μπλούζες, καπέλα, λάβαρα, σημαίες, cd αλλά και διάφορες εκδόσεις- βιντεοταινίες πάντα σε σχέση με την Στρατιωτική και την Ελληνική- παγκόσμια ιστορία.

Ένας χώρος που έχει σαν στόχο την διακίνηση βιβλίων που δεν ήταν ως τώρα εφικτή η ανεύρεσή τους σ' άλλα βιβλιοπωλεία του Πειραιά.

**Ένας χώρος που πάνω απ' όλα στόχο
έχει την διακίνηση της εθνικιστικής ιδέας!**

**ΤΡΙΤΗ 10.00 - 14.30 και 18.00 - 20.30 ΤΕΤΑΡΤΗ 10.00 - 15.00 ΠΕΜΠΤΗ 10.00 - 14.30
και 18.00 - 20.30 ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 10.00 - 14.30 και 18.00 - 20.30 ΣΑΒΒΑΤΟ 10.00 - 15.00**

κυκλοφορούν από τις εκδόσεις ΔΕΣΚΑΛΩΝ

N. Γ. Μιχαλολιάκου
ΕΧΘΡΟΙ ΤΟΥ
ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ 8 ευρώ

N. Γ. Μιχαλολιάκου
ΓΙΑ ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΑΔΑ
ΣΕ ΜΙΑ
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΥΡΩΠΗ 6 ευρώ

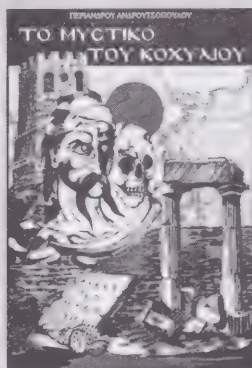
Γεωργίου Γρίβα-Διγενή
ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ
από την εφημερίδα των Χίτων 1947
6 ευρώ

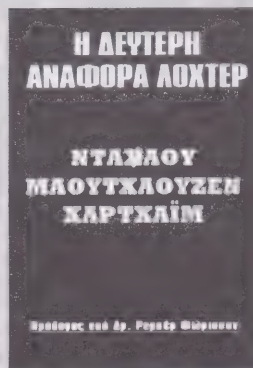
K. Θ. Ιωάννου
ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ
6 ευρώ

N. Έξαρχου
ΟΜΑΔΑ ΚΡΟΥΣΕΩΣ
«ΛΟΓΧΗ» 7 ευρώ

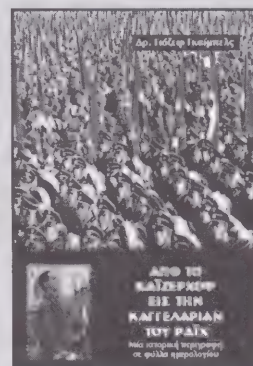
Περλιάνδρου Ανδρουτσόπουλου
ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ
ΚΟΧΥΛΙΟΥ 8 ευρώ

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΝΑΦΟΡΑ
ΛΟΧΤΕΡ
6 ευρώ

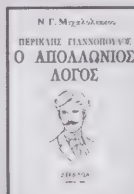
N. Γ. Μιχαλολιάκου
ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΟΛΩΝ
9 ευρώ

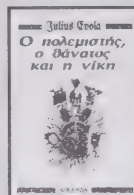
Δρ. Γιόζεφ Γκαίμπελς
ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΙΣΕΡΧΟΦ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΑΓΓΕΛΑΡΙΔΗ
ΤΟΥ ΡΑΪΧ 12 ευρώ

X. Γ. Κουσουμβρή
ΣΚΙΕΣ ΣΤΟ ΛΥΚΑΓΕΣ
8 ευρώ

N. Γ. Μιχαλολιάκου
Ο ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ ΛΟΓΟΣ
4 ευρώ

Ιουλίου Έβολα
Ο ΠΟΛΕΜΙΣΤΗΣ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ
ΚΑΙ Η ΝΙΚΗ 3 ευρώ

Savitri Devi
ΙΝΔΙΑ ΚΑΙ
ΕΘΝΙΚΟ
ΣΟΣΙΑ-
ΛΙΣΜΟΣ
3 ευρώ

NEO CD

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΜΒΑΤΗΡΙΑ νο. 2

Κλέφτικο
Στην Αγιά Σοφιά
Ευζωνάκι
Μακεδονία
Ο τουρκομάχος
Περνούν στρατιώτες
Συνέδριο ΕΟΝ -

Υμνος Μεταξά
Εμβατήριο του
Μακρυγιάννη
Περνάει ο Στρατός
Ο Ναύτης του
Αιγαίου
Παϊάνας
Κλέφτικο εμβατήριο

ΤΑ ΕΜΒΑΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΙΔΕΑΣ

Το cd ξεκινά με έναν καταγίγισμο στρατιωτικών τυμπάνων, που διαρκεί περισσότερο από ένα λεπτό Στο εξώφυλλο του CD "ΤΑ ΕΜΒΑΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΙΔΕΑΣ" υπάρχουν τα λόγια: "Αυτά είναι τα εμβατήρια της Μεγάλης Ιδέας του Έθνους Τραγούδια φτιαγμένα για πολεμιστές που τα έφτιασαν μέρι τις πύλες της Άγκυρας, της Θυρικής Κόκκινης Μηλιάς. Μετά, κάποιοι θέλησαν να ξεχαστούν μαζί με τις θυσίες των στρατιωτών μας, μαζί με την ίδια τη Μεγάλη Ιδέα. Όμως, αυτή, μένει στοιχειωμένη στους θρύλους και στην ψυχή των Ελλήνων και θα υπάρχει όσο υπάρχουν και αυτοί". Μερικά από καλύτερα εμβατήρια που περιέχονται στο CD είναι τα: Του Αϊτού ο γιος, Στα κανόνια (ορχηστικό) Τα ρόδα τα τριαντάφυλλα (ορχηστικό), Το πυροβολικό (ορχηστικό), Μακεδονία, Όλη η Δόξα, όλη η Χάρη (ορχηστικό), Το Ευζωνάκι, Περνάει ο στρατός, Περνάει ο στρατός (ορχηστικό), Το εμβατήριο της Σημαίας, Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει, Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει, ορχηστικό).

12 Ευρώ

ΤΑ ΚΛΕΦΤΙΚΑ

Για πρώτη φορά κυκλοφορούν σε CD τα "κλέφτικα-δημοτικά" τραγούδια από προπολεμικές εγγραφές δίσκων 78 στροφών που περιέχουν ένα άλλο αισθητικό ήθος.

περιέχει
 Ένας Αητός (1927)
 Ο γερο-Νότης (1927)

Το λεν' οι κούκοι (1930)
 Μοιρολόι (1928-29)
 Να 'χε καεί ο πλάτανος (1937)
 Εξήντα κλέφτες είμαστε (1930)
 Ποιος έχει αράδα σήμερα (1953)
 Ξύπνα πουλί μου το πρωί (1938)
 Κάτου στου βάλτου τα χωριά (1927)
 Τζαβέλλαίνα (1925)
 Χορεύουν τα κλεφτόπουλα (1930)

Για παραγγελίες Τ.Θ. 8189, Τ.Κ. 10010, ΟΜΟΝΟΙΑ (με αντικαταβολή)
 τηλεφωνικά 0937542100 και 0104296161 (ώρες καταστημάτων)

Οι εκδόσεις "ΛΟΓΧΗ" κυκλοφορήσαν τρία νέα βιβλία στην προσπάθεια που καταβάλουν εδώ και ένα χρόνο για την διάδοση του ιστορικού, πατριωτικού βιβλίου. Τα τρία αυτά βιβλία αποτελούν πιστή εντύπωση των πρωτότυπων εκδόσεων και γι' αυτό το λόγο αποτελούν σπάνια ιστορικά ντοκουμέντα. Η επανέκδοση αυτών των βιβλίων αποτελεί επιτακτική ανάγκη τις προσπάθειες να διατηρηθούν ζωντανά τα ιστορικά γεγονότα, (ειδικά όταν αυτά έχουν καταγραφεί από τους ίδιους τους πρωταγωνιστές την χρονική περίοδο που διαδραματίζονται) και οι μνήμες πριν μεταβληθούν σε αναμνήσεις.

Το πρώτο βιβλίο "Αι ναυτικές Επιχειρήσεις του υπέρ Ανεξαρτησίας Αγώνος 1821 - 1829"

αναφέρεται στις θυσίες των ηρωικών θαλασσομαχών και μπουρλοτιέρηδων κατά την τόσο σημαντική για την ιστορία της πατρίδας μας περίοδο της εθνεγερσίας και στην τεράστια βοήθεια που προσέφεραν στους εξίσου ηρωικούς μαχητές της στεριάς.

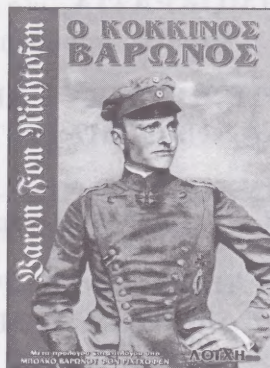
Αξίζει δε να αναφέρουμε ότι το μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου βασίζεται στις πληροφορίες που έχουν καταγράψει οι ίδιοι οι αγωνιστές στα ημερολόγια τους. Τα στοιχεία αυτά και τις μαρτυρίες των αγωνιστών συγκέντρωσε μετά από πολυετή έρευνα ο Αντιπλοίαρχος Κ. Αλεξανδρής και εξεδόθησαν για πρώτη φορά μέσω της Ν. Επιθεώρησης το 1926.

Το επόμενο βιβλίο "Ο Κομμουνισμός στην

Ελλάδα" εξεδόθη το 1937 από την Εθνική Εταιρεία από τα αρχεία του παρανόμου, τότε, ΚΚΕ τα οποία κατασχέθηκαν από την ασφάλεια του καθεστώτος της 4ης Αυγούστου. Η έκδοση αυτή εντασσόταν στην γενικότερη προσπάθεια της τότε κυβέρνησης να εμποδίσει την Σοβιετική επιρροή στην Ελλάδα.

Η τρίτη έκδοση "Κόκκινος Βαρώνος" αποτελεί τα πολεμικά απομνημονεύματα ενός από τους μεγαλύτερους και ηρωικότερους πιλότους όλων των εποχών, η αξία του οποίου είχε αναγνωρισθεί ακόμη και από τους εχθρούς του. Πρόλογος και επίλογος είναι γραμμένοι από τον αδελφό του Μπόλκο Φόν Ριχτόφεν πιλότο της αυτοκρατορικής Γερμανίας κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Η εξιστόρηση των κατορθωμάτων του σταματά λίγο πριν τις 24/4/1918 ημερομηνία που έγινε η κατάρριψη του. Μία κατάρριψη για την οποία ερίζουν τόσο ο λοχαγός της καναδικής Αεροπορίας Ρού Μπράουν όσο και το Αυστραλιανό πυροβολικό καθώς και κάποιος βρετανός πιλότος. Τόσο μεγάλη ήταν η φήμη του που όλοι θα ήθελαν να τον είχαν καταρρίψει.

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

ΠΕΙΡΑΙΑΣ ΗΡ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 55-57

ΕΜΠ. ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΡΨΙΘΕΑΣ 1ος όρ. τηλ. 0104296161 0937542100

ΤΡΙΤΗ 10.00 - 14.30 και 18.00 - 20.30 ΤΕΤΑΡΤΗ 10.00 - 15.00 ΠΕΜΠΤΗ 10.00 - 14.30

και 18.00 - 20.30 ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 10.00 - 14.30 και 18.00 - 20.30 ΣΑΒΒΑΤΟ 10.00 - 15.00

ΑΘΗΝΑ ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 14 (ΕΝΤΟΣ ΣΤΟΑΣ)

τηλ. 0103611590 και 0945173680

κάθε ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 10.00-20.00 και ΣΑΒΒΑΤΟ 10.00-14.30

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ

Το επόμενο τεύχος της "ΧΡΥΣΗΣ ΑΥΓΗΣ" (α.τ. 107)

θα κυκλοφορήσει μέσα στο τρίτο δεκαήμερο του Νοεμβρίου και κατά το μεγαλύτερο μέρος του θα είναι ένα αφιέρωμα στην Αρχαία Ελλάδα.

Θα υπάρχουν σε αυτό άρθρα, τα οποία θα δίδουν απαντήσεις στις σκόπιμες διαστρεβλώσεις για το τι υπήρξε στην πραγματικότητα ο Αρχαίος Ελληνισμός. Μέσα στα πλαίσια αυτού του αφιερώματος θα υπάρχουν τα παρακάτω άρθρα:

ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΦΥΛΗ - Πίστευαν οι Αρχαίοι Έλληνες στην καθαρότητα της Φυλής ή ήσαν διεθνιστές; Μία απάντηση μέσα από τα ίδια τα αρχαία κείμενα.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑ - ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ ΚΑΙ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, μία διάψευση της σύγχρονης προπαγάνδας.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟ 400μ.Χ.

ΑΡΧΑΙΑ ΣΠΑΡΤΗ - ΤΟ ΑΙΩΝΙΟ ΔΩΡΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ

ΤΟ ΑΙΣΧΟΣ! - ΜΑΡΑΘΩΝΑΣ, ΣΑΛΑΜΙΝΑ, ΘΕΡΜΟΠΥΛΕΣ, Σκουπιδότοποι οι Ιεροί Τόποι των Ελλήνων.

ΠΩΣ ΒΛΕΠΟΥΝ ΟΙ ΣΙΩΝΙΣΤΕΣ ΣΗΜΕΡΑ ΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟ

Θα υπάρχουν ακόμη και άλλα ενδιαφέροντα θέματα, όπως ένα κλασσικό κείμενο του Τζούλιους Έβολα από το βιβλίο του **"REVOLT AGAINST THE MODERN WORLD"**, μία μελέτη βασισμένη στις σύγχρονες ανακαλύψεις της **γενετικής επιστήμης**, που αποδεικνύει ότι οι σημερινοί Έλληνες δεν είναι απόγονοι ούτε Τούρκων, ούτε Σλάβων και τέλος ένα κείμενο πολιτικό με τίτλο: **"ΤΟ ΕΘΝΟΣ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ"**.

Παλαιότερα τεύχη του περιοδικού "ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ" μπορείτε να βρείτε στο Εθνικιστικό βιβλιοπωλείο του Πειραιά στην οδό Ηρ. Πολυτεχνείου 55-57 στο Εμπορικό κέντρο Τερψιθέας στον 1ο όροφο (τηλ. 0104296161) ώρες καταστημάτων (εκτός Δευτέρας)

Τραγούδια φτιαγμένα για Ήρωες

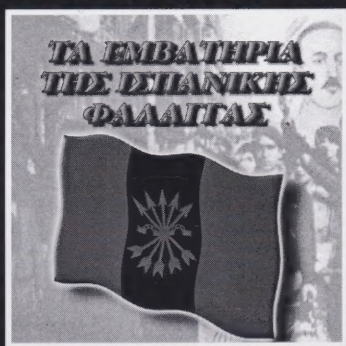
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΕΜΒΑΤΗΡΙΑ

«Η ιστορία είναι καταγραφά πράξεων στρατών απ' όλον τον κόσμο. Αυτούς τους ενέπνεαν και ενθάρρυναν ειδικά τραγούδια τα οποία ονομάστηκαν εμβατήρια. Από την μία άκρη της Ευρώπης μέχρι την άλλη, αυτά είναι τα εμβατήρια των λαών της»

12 Ευρώ

ΤΑ ΕΜΒΑΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΚΗΣ ΦΑΛΑΓΓΑΣ

«Μια δεκαριά φαλαγγίτες περνούν αγκαλιασμένοι ώμο τον ώμο και τραγουδούν τον ύμνο της Φάλαγγας. ... Τέντωσα τ' αυτί ν' ακούσω. Έτσι που τραγουδιώταν από νεανικά λαρύγγια, ο ύμνος αυτός ξεπερνούσε τα σύνορα της Ισπανίας»

12 Ευρώ

ΤΑ ΚΛΕΦΤΙΚΑ

Για πρώτη φορά κυκλοφορούν σε CD τα "κλέφτικα-δημοτικά" τραγούδια από προπολεμικές εγγραφές δίσκων 78 στροφών που περιέχουν ένα άλλο αισθητικό ήθος.

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ Β' ΠΑΓΚ. ΠΟΛΕΜΟΥ

Για πρώτη φορά κυκλοφορεί στην Ελλάδα ένα σπάνιο ντοκουμέντο για την ιστορία του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Το πρώτο μέρος είναι μία αφήγηση στην ελληνική γλώσσα, που συνοδεύεται από πολεμικούς ήχους και εμβατήρια, μια αφήγηση της ιστορίας των WAFFEN SS. Σπάνια στρατιωτικά εμβατήρια όπως ο ύμνος της Λεγεώνας

Κόνδωρ, υπάρχουν ακόμη σε αυτό το CD, που επίσης περιέχει την τελευταία ραδιοφωνική ομιλία του Αδόλφου Χίτλερ στις 30 Ιανουαρίου του 1945, την τελευταία ραδιοφωνική ομιλία του Δρ. Γκαίμπελς στις 20 Απριλίου του 1945 και τέλος την ανακοίνωση του θανάτου του Αδόλφου Χίτλερ από τον ραδιοφωνικό σταθμό του Ράιχ, από τον ναύαρχο Ντάνιτς, που ανέλαβε στην συνέχεια και την ηγεσία της Γερμανίας

12 Ευρώ

ΤΑ ΕΜΒΑΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΙΔΕΑΣ

Το cd ξεκινά με έναν καταγιάσμο στρατιωτικών τυμπάνων, που διαρκεί περισσότερο από ένα λεπτόστο εξώφυλλο του CD "ΤΑ ΕΜΒΑΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΙΔΕΑΣ" υπάρχουν τα λόγια: "Αυτά είναι τα εμβατήρια της Μεγάλης Ιδέας του Έθνους Τραγούδια φτιαγμένα για πολεμιστές που τα έφτασαν μέχρι τις πύλες της Αγκυρας, της θρυλικής Κόκκινης Μπλίας. Μετά, κάποιος θέλησαν να ξεχαστούν μαζί με τις θυσίες των στρατιωτών μας, μαζί με την ίδια τη Μεγάλη Ιδέα.

Όμως, αυτή, μένει στοιχειωμένη στους θρόλους και στην ψυχή των Ελλήνων και θα υπάρχει όσο υπάρχουν και αυτοί". Μερικά από καλύτερα εμβατήρια που περιεχόνται στο CD είναι τα: Του Αϊτού ο γιος, Στα κανόνια (ορχηστικό) Τα ρόδα τα τριαντάφυλλα (ορχηστικό), Το πυροβολικό (ορχηστικό), Μακεδονία, Όλη η Δόξα, όλη η Χάρη (ορχηστικό), Το Ευζωνάκι, Περνάει ο στρατός, Περνάει ο στρατός (ορχηστικό), Το εμβατήριο της Σημιάς, Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει, Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει, ορχηστικό).

12 Ευρώ

Για παραγγελίες Τ.Θ. 8189, Τ.Κ. 10010, ΟΜΟΝΟΙΑ
(με αντικαταβολή) και 0937542100

**ΔΩΣΤΕ ΔΥΝΑΜΗ
στην εφημερίδα
των Ελλήνων
ΕΘΝΙΚΙΣΤΩΝ**

**ΔΙΑΔΩΣΤΕ ΤΗΝ
ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ**

**ΚΑΘΕ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
ΣΤΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ**

ΖΗΤΗΣΤΕ ΤΗ!

ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ

ΕΡΕΥΡΑ ΜΙΑ ΛΑΪΚΗ ΕΘΝΙΚΙΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ α.μ. 394 Παρασκευή 3 Νοεμβρίου 2001 350 σελ. τιμή 1,03

ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΕΣ

ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΕΣ γιατί μοντεύουμε να γίνουμε μειοψηφία μέσα στην ίδια μας την Πατρίδα, μέσα στις πόλεις, τα χωριά και τις υπερούλιές μας!

ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΕΣ, που είναι υπερίσχυοι γι' αυτό και δεν θέλουν να γίνουν με το ζόρι, «αδέρφια» με τους Τούρκους, τους Αλβανούς, τους Κούρδους, Γένους που έφωσαν εδώ!

